

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ

ΙΑ΄ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ - ΣΥΝΟΔΟΣ Δ΄

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΡΑΤΙΚΟ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟ

ΤΟΥ 2020

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ

Δεκέμβριος 2019

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
<u>ΜΕΡΟΣ Α</u>	
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1</u>	
1. Εισαγωγή	1
2. Στοιχεία/Πληροφορίες	4
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2</u>	
1. Υπουργός Οικονομικών	5
α. Οικονομικό πλαίσιο	5
β. Στρατηγικές επιδιώξεις της κυβέρνησης	8
γ. Οικονομικοί και Κοινωνικοί Δείκτες	9
2. Διοικητής Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου	10
3. Τροποποιήσεις του κρατικού προϋπολογισμού για το 2020	12
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3</u>	
1. Κρατικός προϋπολογισμός 2020 και Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΜΔΠ) 2020-2022	12
2. Ανάλυση δαπανών του κρατικού προϋπολογισμού για το έτος 2020	13
3. Παρατηρήσεις και σχόλια της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού	15
4. Εισήγηση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού	20
<u>ΜΕΡΟΣ Β</u>	
Παρατηρήσεις κοινοβουλευτικών ομάδων και άλλων κομμάτων για τον κρατικό προϋπολογισμό του 2019	21
A. Παρατηρήσεις της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού ...	22
B. Παρατηρήσεις της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις ...	32
Γ. Παρατηρήσεις της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Κόμματος	36
Δ. Παρατηρήσεις του Κινήματος Σοσιαλδημοκρατών ΕΔΕΚ	44
Ε. Παρατηρήσεις Συμμαχίας Πολιτών	56
ΣΤ. Παρατηρήσεις Αλληλεγγύης	58
Z. Παρατηρήσεις του Κινήματος Οικολόγων – Συνεργασία Πολιτών	65
H. Παρατηρήσεις της ανεξάρτητης βουλευτού κ. Άννας Θεολόγου	67
<u>ΜΕΡΟΣ Γ</u>	
Πρόγραμμα συνεδριών της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού για τη συζήτηση του κρατικού προϋπολογισμού του 2020	72

ΜΕΡΟΣ Δ

1. Κατάσταση Προϋπολογιζόμενων Εσόδων 2020	75
2. Κατάσταση Προϋπολογιζόμενων Δαπανών 2020	76
3. Κυριότεροι Μακροοικονομικοί Δείκτες	78
4. Συγκριτική Ανάλυση Εσόδων 2017-2022	79
5. Ανάλυση Δαπανών Κρατικού Προϋπολογισμού 2017-2022	81

ΜΕΡΟΣ Ε

Συγκεφαλαίωση οφειλών και δαπανών κατά κεφάλαιο	84
---	----

ΜΕΡΟΣ ΣΤ

Συναφή ζητήματα

1. Πορεία Αναπτυξιακών Δαπανών Κρατικού Προϋπολογισμού 2019	92
2. Συμπληρωματικοί Προϋπολογισμοί Κρατικού Προϋπολογισμού 2019	92

ΜΕΡΟΣ Ζ

Στοιχεία Έρευνας Εργατικού Δυναμικού	93
--	----

ΜΕΡΟΣ Η

Τροποποιήσεις στον κρατικό προϋπολογισμό του 2020, οι οποίες κατατέθηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών μετά τη λήξη της κυρίως συζήτησης από την επιτροπή...	94
---	----

**Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού για το
νομοσχέδιο «Ο περί Προϋπολογισμού του 2020 Νόμος του 2019»**

Μέλη της επιτροπής:

Άγγελος Βότσης, πρόεδρος	Αντρέας Καυκαλιάς
Μαρίνος Μουσιούπας	Μαρίνος Σιζόπουλος
Αβέρωφ Νεοφύτου	Γιώργος Λιλλήκας
Μάριος Μαυρίδης	Μιχάλης Γιωργάλλας
Ονούφριος Κουλλά	Γιώργος Περδίκης
Στέφανος Στεφάνου	Άννα Θεολόγου
Άριστος Δαμιανού	

ΜΕΡΟΣ Α

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1. Εισαγωγή

Ο κρατικός προϋπολογισμός για το οικονομικό έτος 2020, κατατέθηκε στη Βουλή των Αντιπροσώπων σύμφωνα με το άρθρο 81 του Συντάγματος και ακολούθως παραπέμφθηκε ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού για μελέτη και υποβολή σχετικής έκθεσης προς το σώμα. Μαζί με τον κρατικό προϋπολογισμό για το έτος 2020 κατατέθηκε επίσης το Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΜΔΠ) για τα έτη 2020-2022.

Η κατάθεση του υπό συζήτηση προϋπολογισμού έγινε στις 11 Οκτωβρίου 2019, εντός του προβλεπόμενου συνταγματικού πλαισίου, δηλαδή τρεις μήνες πριν από την έναρξη του επόμενου οικονομικού έτους.

Η εξέταση του υπό αναφορά προϋπολογισμού, άρχισε στις 29 Οκτωβρίου 2019 με την παρουσίαση της οικονομικής πολιτικής και δημοσιονομικής κατάστασης από τον Υπουργό Οικονομικών κ. Χάρη Γεωργιάδη και έληξε στις 2 Δεκεμβρίου 2019, με την ολοκλήρωση της

παρουσίασης των επιμέρους προϋπολογισμών, καθώς και των στόχων και της πολιτικής όλων των υπουργείων και ανεξάρτητων υπηρεσιών. Πραγματοποιήθηκαν συνολικά 12 συνεδρίες της επιτροπής¹ για τη συζήτηση των επιμέρους προϋπολογισμών των υπουργείων και ανεξάρτητων υπηρεσιών, για σκοπούς εξέτασης και έγκρισης τροποποιήσεων στον κρατικό προϋπολογισμό του 2020, οι οποίες κατατέθηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών μετά την επίσημη κατάθεση του προϋπολογισμού, καθώς και για σκοπούς έγκρισης του προσχεδίου της έκθεσης της επιτροπής, και για την εξέταση τροπολογιών που κατατέθηκαν από κοινοβουλευτικά κόμματα και άλλες κοινοβουλευτικές πλευρές.

Περαιτέρω, στο πλαίσιο της συζήτησης του κρατικού προϋπολογισμού, προσήλθε ενώπιον της επιτροπής ο Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου στις 28 Νοεμβρίου 2019 και κατέθεσε τις θέσεις και εκτιμήσεις της εποπτικής αρχής αναφορικά με τη δημοσιονομική κατάσταση και την εύρύτερη οικονομική πολιτική της κυβέρνησης.

Τέλος, ο Υπουργός Οικονομικών στις 6 Δεκεμβρίου 2019 ανέλυσε ενώπιον της ολομέλειας του σώματος τη γενική οικονομική πολιτική της κυβέρνησης, τη δημοσιονομική κατάσταση, καθώς και τις προτεραιότητες και τους στόχους της κυβέρνησης για το έτος 2020, όπως προκύπτουν από τον υπό συζήτηση προϋπολογισμό.

Στο πλαίσιο των ειδικότερων διαδικασιών που ακολουθούνται κάθε χρόνο για τη συζήτηση του κρατικού προϋπολογισμού, βάσει πάγιας πρακτικής, τηρήθηκαν/κατατέθηκαν ενώπιον της επιτροπής τα ακόλουθα:

- Πλήρη στενογραφημένα πρακτικά για όλες τις συζητήσεις, τα οποία αποστενογραφήθηκαν και βρίσκονται στη διάθεση όλων των βουλευτών.
- Ειδικό παρουσιολόγιο σύμφωνα με τις διατάξεις του Κανονισμού της Βουλής.
- Γραπτά σημειώματα/ομιλίες των υπουργών και των προϊσταμένων των συνταγματικών εξουσιών και υπηρεσιών, καθώς και των ανεξάρτητων υπηρεσιών.

---

¹ Το τελικό πρόγραμμα των συνεδριών για τη συζήτηση του κρατικού προϋπολογισμού του 2020 περιλαμβάνεται στο Μέρος Γ της παρούσας έκθεσης.

- Ειδική διαδικασία υποβολής ερωτήσεων, με βάση την οποία οι βουλευτές έχουν το δικαίωμα υποβολής γραπτών ερωτήσεων επί κονδυλίων του προϋπολογισμού, οι οποίες διαβιβάζονται αρμοδίως στα αντίστοιχα υπουργεία/υφυπουργεία/υπηρεσίες για κατάθεση γραπτών απαντήσεων.

Μαζί με τον προϋπολογισμό του 2020, κατατέθηκαν επίσης:

- Το Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΜΔΠ) 2020-2022, όπως εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο μαζί με τον κρατικό προϋπολογισμό για το έτος 2020.
- Στρατηγικά σχέδια της Δικαστικής Υπηρεσίας, της Ελεγκτικής Υπηρεσίας, των υπουργείων (με εξαίρεση το Υπουργείο Άμυνας), του Υφυπουργείου Ναυτιλίας, της Γενικής Διεύθυνσης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων Συντονισμού και Ανάπτυξης, του Γενικού Λογιστηρίου και του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.
- Έκθεση συμμόρφωσης με τις παρατηρήσεις και συστάσεις του Γενικού Ελεγκτή της Δημοκρατίας για το έτος 2017²,
- Έκθεση Δημοσιονομικών Κινδύνων ³στην οποία αναγνωρίζονται και αναλύονται οι πιθανοί δημοσιονομικοί κίνδυνοι και περιλαμβάνονται μέτρα μετριασμού των εν λόγω κινδύνων.

Σημειώνεται ότι, για πρώτη φορά μετά την Ενδεκάτη Τροποποίηση του Συντάγματος, με την οποία θεσπίστηκε η οικονομική αυτονομία της Βουλής των Αντιπροσώπων, ο προϋπολογισμός αυτής για το έτος 2020 εγκρίθηκε με απόφαση της ολομέλειας του σώματος στις 22 Νοεμβρίου 2019 και ακολούθως καταχωρίστηκε αυτούσιος στον υπό εξέταση κρατικό προϋπολογισμό.

---

² Η έκθεση συμμόρφωσης κατατίθεται δυνάμει του άρθρου 4Α του περί Καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών στο Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας Νόμου.

³ Η έκθεση δημοσιονομικών κινδύνων κατατίθεται δυνάμει του άρθρου 58 του περί Δημοσιονομικής Ευθύνης και Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου.

2. Στοιχεία/Πληροφορίες

Η παρούσα έκθεση βασίζεται στα στοιχεία που κατέθεσε ο Υπουργός Οικονομικών μαζί με τον κρατικό προϋπολογισμό για το 2020 και το ΜΔΠ για τα έτη 2020-2022, καθώς και στα στοιχεία που ο ίδιος κατέθεσε ενώπιον της επιτροπής κατά την έναρξη της συζήτησης⁴ του θέματος και **συνοψίζεται στα ακόλουθα:**

Μέρος Α - Ανάλυση του Υπουργού Οικονομικών αναφορικά με την οικονομική πολιτική της κυβέρνησης, το οικονομικό πλαίσιο επί του οποίου βασίζεται ο κρατικός προϋπολογισμός του 2020, οι θέσεις του Διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου και ανάλυση του κρατικού προϋπολογισμού για το 2020.

Μέρος Β - Παρατηρήσεις των κοινοβουλευτικών ομάδων και άλλων κοινοβουλευτικών πλευρών για τον κρατικό προϋπολογισμό του 2020.

Μέρος Γ – Πρόγραμμα συνεδριών της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού για τη συζήτηση του κρατικού προϋπολογισμού του 2020.

Μέρος Δ – Κατάσταση προϋπολογιζόμενων εσόδων και δαπανών για το 2020 και Πίνακες οι οποίοι κατατέθηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών και αποτυπώνουν την κρατούσα δημοσιονομική κατάσταση.

Μέρος Ε - Πίνακας συγκεφαλαίωσης οφειλών και δαπανών κατά Κεφάλαιο (Υπουργεία, Συνταγματικές Εξουσίες, Συνταγματικές Υπηρεσίες, Ανεξάρτητες Υπηρεσίες).

Μέρος ΣΤ – Συναφή ζητήματα που αφορούν την πορεία αναπτυξιακών δαπανών και τους συμπληρωματικούς προϋπολογισμούς του κρατικού προϋπολογισμού για το έτος 2019.

Μέρος Ζ – Στοιχεία από την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού σε σχέση με την απασχόληση και την ανεργία.

Μέρος Η - Τροποποιήσεις στον κρατικό προϋπολογισμό του 2020, οι οποίες κατατέθηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών μετά τη λήξη της κυρίως συζήτησης από την επιτροπή.

---

⁴ Επιστολή Υπουργού Οικονομικών προς τον Πρόεδρο της Βουλής των Αντιπροσώπων ημερομηνίας 14 Οκτωβρίου 2019. Παρουσίαση στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού, Υπουργός Οικονομικών, 29 Οκτωβρίου 2019.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

1. Υπουργός Οικονομικών

α. Οικονομικό πλαίσιο

Ο Υπουργός Οικονομικών αναλύοντας ενώπιον της επιτροπής στις 29 Οκτωβρίου 2019, το γενικότερο οικονομικό πλαίσιο επί του οποίου βασίζεται ο κρατικός προϋπολογισμός του 2020, κατέθεσε, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα:

- Η κυπριακή οικονομία παρουσιάζει για πέμπτη συνεχόμενη χρονιά θετικό ρυθμό ανάπτυξης, καθώς και σημαντικά δημοσιονομικά πλεονάσματα, τα οποία έχουν οδηγήσει στην αναβάθμιση της κυπριακής οικονομίας σε επενδυτική βαθμίδα και παράλληλα έχουν διασφαλίσει τη βιωσιμότητα του δημόσιου χρέους. Με βάση τα δεδομένα αυτά είναι δυνατή η προώθηση ενός φιλόδοξου μεταρρυθμιστικού προγράμματος.
- Η συνολική αύξηση στο ΑΕΠ της Κύπρου για την περίοδο 2015-2019 υπολογίζεται στο 21,8%, που αντιστοιχεί σε 4,36% μέσο όρο ανάπτυξης κατ' έτος, ο οποίος αποτελεί ένα από τους πιο ισχυρούς ρυθμούς ανάπτυξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε ορίζοντα πενταετίας.
- Ο ρυθμός ανάπτυξης της κυπριακής οικονομίας αναμένεται να παρουσιάσει μικρή, αλλά αναμενόμενη τάση επιβράδυνσης, η οποία οφείλεται στην εξομάλυνση των υψηλών ρυθμών ανάπτυξης συγκεκριμένων τομέων της κυπριακής οικονομίας που καταγράφηκε κατά τα προηγούμενα έτη, καθώς και στην αβεβαιότητα που επικρατεί στο ευρωπαϊκό και διεθνές περιβάλλον.
- Παρά την επιβράδυνση της οικονομίας, για το έτος 2020 η οικονομική ανάπτυξη θα παραμείνει ισχυρή, με τη συμβολή όλων των οικονομικών τομέων εκτός του τραπεζικού τομέα και παράλληλα θα επιτευχθούν συνθήκες πλήρους απασχόλησης.
- Οι κοινωνικοί δείκτες έχουν βελτιωθεί και επανέλθει στα επίπεδα που αυτοί κυμαίνονταν πριν από την οικονομική κρίση, ενώ οι επιδόσεις τους αναμένεται να προσεγγίσουν ή και να υπερβούν τους ευρωπαϊκούς μέσους όρους.

- Οι δυνητικοί παράγοντες επηρεασμού της αναπτυξιακής πορείας της κυπριακής οικονομίας είναι κυρίως εξωγενείς και μεταξύ αυτών καταγράφονται, η επιβράδυνση ή και υφεσιακή πορεία ευρωπαϊκών και διεθνών οικονομιών, η αβεβαιότητα ως προς την έξοδο του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση, η ένταση του προστατευτισμού και του ανταγωνισμού, η πολιτική επιβολής κυρώσεων στο πλαίσιο του διεθνούς εμπορίου, καθώς και η οικονομική και γεωπολιτική αστάθεια που επικρατεί σε χώρες της Μέσης Ανατολής και της ευρύτερης περιοχής.
- Σε αντίθεση, οι δημοσιονομικοί δυνητικοί κίνδυνοι είναι ενδογενείς και αφορούν, μεταξύ άλλων, στις ενδεχόμενες υποχρεώσεις της Δημοκρατίας που δυνατόν να προκύψουν από δικαστικές αποφάσεις σε σχέση με αγωγές που εκκρεμούν ενώπιον δικαστηρίων και στη δημοσιονομική πτυχή της εφαρμογής του Γενικού Σχεδίου Υγείας (ΓεΣΥ).

Εστιάζοντας **στα δημόσια οικονομικά και στον κρατικό προϋπολογισμό για το 2020**,

ο Υπουργός Οικονομικών δήλωσε τα ακόλουθα:

- Η κυβέρνηση συνεχίζει να εφαρμόζει την αρχή του ισοσκελισμένου προϋπολογισμού, η οποία αποτελεί μέσο ανάκτησης και διαχείρισης της εμπιστοσύνης των καταναλωτών και των επιχειρήσεων.
- Το δημοσιονομικό πλεόνασμα για το έτος 2019 προβλέπεται να ξεπεράσει το 3,6% του ΑΕΠ, με αποτέλεσμα η Κύπρος να καταγράφει την καλύτερη δημοσιονομική επίδοση στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Για το 2020 αναμένεται να περιοριστεί, χωρίς ωστόσο να υποβαθμίζεται η σημαντικότητά του, στο 2,7% του ΑΕΠ.
- Η επίτευξη δημοσιονομικών πλεονασμάτων μέσω της υλοποίησης του προϋπολογισμού επιτρέπει τη σταδιακή προώθηση στοχευμένων μέτρων φορολογικών ελαφρύνσεων.
- Το μεγάλο δημοσιονομικό πλεόνασμα που δημιουργήθηκε τα τελευταία έτη, αποτελεί σημαντικό περιθώριο ασφαλείας, το οποίο επιτρέπει τη διαχείριση του δημόσιου χρέους, καθώς και τη διατήρηση των δημόσιων οικονομικών και της ανάπτυξης, σε

περίπτωση που εμφάνισης οποιωνδήποτε από τους προαναφερόμενους δυνητικούς κινδύνους.

- Το δημόσιο χρέος της Κύπρου κρίνεται βιώσιμο κάτω από όλα τα σενάρια άσκησης ευαισθησίας χρέους⁵, γεγονός το οποίο επιβεβαιώνεται και από τους οίκους αξιολόγησης. Στη βάση των δημοσιονομικών και αναπτυξιακών επιδόσεων της κυπριακής οικονομίας, για τα έτη 2019 και 2020 αναμένεται περιορισμός του στο 96% και 91% του ΑΕΠ, αντίστοιχα.
- Στην αποκλιμάκωση του δημόσιου χρέους συμβάλλουν τόσο η πρόωρη αποπληρωμή, εντός του 2019, του δανείου που είχε εξασφαλιστεί από τη Ρωσική Δημοκρατία όσο και η προγραμματιζόμενη εντός του 2020 πρόωρη εξόφληση του δανείου που παραχωρήθηκε από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Οι ενέργειες αυτές παρέχουν στο κράτος τη δυνατότητα αναχρηματοδότησης του δημόσιου χρέους με μακροχρόνια ομόλογα καλύτερων αποδόσεων, περιορίζοντας το κόστος εξυπηρέτησής του στα χαμηλότερα επίπεδα των τελευταίων ετών και βελτιώνοντας τη βιωσιμότητά του.

Ο ίδιος αξιωματούχος, αναφερόμενος σε επιμέρους ζητήματα δήλωσε μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

- Η **κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών** βρίσκεται σε ικανοποιητικά επίπεδα. Οι μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις που παραμένουν στους ισολογισμούς των τραπεζών έχουν περιοριστεί στα €10 δις, ωστόσο η μεταφορά των εν λόγω χορηγήσεων εκτός των ισολογισμών των τραπεζών κρίνεται κομβικής σημασίας.
- Οι κυριότερες **διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις** που προωθούνται στο πλαίσιο του προϋπολογισμού για το 2020, αφορούν μεταξύ άλλων, στη μεταρρύθμιση της δημόσιας υπηρεσίας, της τοπικής αυτοδιοίκησης και των δικαστηρίων, στη νέα εποπτική αρχή για τις ασφαλίσεις, τα συνταξιοδοτικά ταμεία και τα ταμεία προνοίας, στην εφαρμογή της δεύτερης φάσης του ΓεΣΥ, στην ίδρυση του Υφυπουργείου

---

⁵ Ανάλυση ευαισθησίας χρέους για την περίοδο 2019-2022 του Υπουργείου Οικονομικών.

Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής, στη σύσταση και λειτουργία επενδυτικού ταμείου για παροχή χρηματοδότησης κεφαλαίου κυρίως σε καινοτόμες επιχειρήσεις, στην ανάπτυξη εφαρμογών της τεχνολογίας Blockchain στο δημόσιο τομέα και στη θεσμοθέτηση της λειτουργίας των μικρών διαχειριστών οργανισμών εναλλακτικών επενδύσεων.

- Στο πλαίσιο της **φορολογικής πολιτικής** έχει προωθηθεί κατά την τριετία 2017-2019 σειρά στοχευμένων μέτρων φορολογικών ελαφρύνσεων, ενώ στη βάση των δημοσιονομικών περιθωρίων προγραμματίζεται για το 2020 η προώθηση νέων φορολογικών κινήτρων και μέτρων που αφορούν, μεταξύ άλλων, στην αύξηση της φορολογικής έκπτωσης για συνεισφορές προσώπων σε συνταξιοδοτικά και ασφαλιστικά ταμεία, στη μεταρρύθμιση των τελών χαρτοσήμων, καθώς και στην ενίσχυση της φοροεισπρακτικής ικανότητας του κράτους και στην πάταξη της φοροδιαφυγής.

β. Στρατηγικές επιδιώξεις της κυβέρνησης

Η διατήρηση της μακροοικονομικής σταθερότητας, η βιώσιμη διαχείριση των δημόσιων οικονομικών, η εύρυθμη λειτουργία του χρηματοπιστωτικού συστήματος, η διατήρηση ευνοϊκού περιβάλλοντος για την επιχειρηματικότητα και τις επενδύσεις και η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας παραμένουν ως οι βασικότεροι στόχοι της οικονομικής πολιτικής της κυβέρνησης.

Ως εκ τούτου, ο κρατικός προϋπολογισμός για το 2020 όπως και το ΜΔΠ 2020-2022 αποσκοπούν, μεταξύ άλλων, στην επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων του κράτους για τη διαφύλαξη της δημοσιονομικής σταθερότητας, στην ορθολογική διαχείριση του δημόσιου χρέους, στη βιώσιμη ανάπτυξη, στην επίτευξη συνθηκών κοινωνικής συνοχής και στην υλοποίηση πρόσθετων διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων για τη βελτίωση της παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας της οικονομίας.

γ. Οικονομικοί και Κοινωνικοί Δείκτες

Με βάση τα στοιχεία⁶ που κατατέθηκαν από τον Υπουργό Οικονομικών, οι κυριότεροι οικονομικοί και κοινωνικοί δείκτες για την περίοδο 2018-2022 παρουσιάζουν την ακόλουθη εικόνα:

	2018	2019	2020	2021	2022
ΑΕΠ ⁷ (τρέχουσες τιμές) (€εκατομ.)	€20.730,9	€21.503,4	€22.398,8	€23.365,4	€24.362,7
Ρυθμός Ανάπτυξης (% ΑΕΠ)	4,1%	3,2%	2,9%	2,7%	2,7%
Πρωτογενές Ισοζύγιο (% ΑΕΠ)	5,4% ⁸	6,1%	5,1%	4,8%	4,5%
Δημοσιονομικό Ισοζύγιο (%ΑΕΠ)	3%	3,8%	2,7%	2,5%	2,3%
Δημόσιο Χρέος (% ΑΕΠ)	100,6%	95,6%	91,1%	85,9%	81,1%
Ανεργία (% Εργατικ. Δυναμικού)	8,4%	7%	6%	5,5%	5%
Πληθωρισμός	0,8%	0,5%	1,2%	1,5%	1,5%

	2014	2015	2016	2017	2018
Ποσοστό κινδύνου φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού	27,4	28,9	27,7	25,2	23,9
Δείκτης άνισης κατανομής εισοδήματος (συντελεστής Gini) ⁹	34,8	33,6	32,1	30,8	29,1
Δείκτης κατανομής εισοδήματος S80/S20 ¹⁰	5,4	5,2	4,9	4,6	4,3

⁶ Πηγή πληροφόρησης για τον ρυθμό ανάπτυξης, το πρωτογενές και δημοσιονομικό ισοζύγιο, το δημόσιο χρέος και την ανεργία (έτη 2018-2019) και για τους κοινωνικούς δείκτες (έτη 2014-2018): Πρόσφατα αναθεωρημένα στοιχεία Στατιστικής Υπηρεσίας και Eurostat, όπως κατατέθηκαν από τον Υπουργό Οικονομικών στις 29 Οκτωβρίου 2019. Πηγή πληροφόρησης για υπόλοιπα στοιχεία: Κρατικός Προϋπολογισμός 2020, συγκριτικοί πίνακες πληροφόρησης και Οικονομικές εξελίξεις 2019 και Προοπτικές 2020-2022.

⁷ ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές, 2018 προκαταρκτικά στοιχεία, 2019 εκτίμηση, 2020 προβλέψεις και 2021-2022 στόχοι.

⁸ Εξαιρουμένης της μη επαναλαμβανόμενης δημοσιονομικής επιβάρυνσης αναφορικά με τη Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα.

⁹ Συντελεστής Gini - δείκτης ανισότητας ή συγκέντρωσης του εισοδήματος. Στην περίπτωση πλήρους ισότητας κατανομής των εισοδημάτων, ο συντελεστής Gini είναι 0, ενώ σε περίπτωση συγκέντρωσης των εισοδημάτων σε ένα άτομο, ο συντελεστής Gini ανέρχεται στο 100.

¹⁰ Δείκτης κατανομής εισοδήματος (S80/S20) - σύγκριση του μεριδίου του εισοδήματος του 'πλουσιότερου' 20% του πληθυσμού με το 20% του 'φτωχότερου' πληθυσμού.

2. Διοικητής Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου

Ο Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου (ΚΤΚ) καταθέτοντας τις θέσεις της εποπτικής αρχής σε σχέση με την πορεία της κυπριακής οικονομίας δήλωσε, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα:

- Η κυπριακή οικονομία συνεχίζει να καταγράφει ισχυρούς ρυθμούς ανάπτυξης, οι οποίοι ωστόσο επιβραδύνονται.
- Παρά την επιβράδυνση του ρυθμού ανάπτυξης της κυπριακής οικονομίας, ο οποίος αντανάκλα την επιβραδυνόμενη πορεία της εγχώριας ζήτησης, αυτός αναμένεται να ξεπεράσει τον μέσο όρο του ρυθμού ανάπτυξης στην ευρωζώνη.
- Αν και ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ υπερβαίνει τον δυνητικό λόγω του ότι η ανάπτυξη οφείλεται σε συγκεκριμένους τομείς και παράγοντες, τα συνηθισμένα σημάδια της έντονης οικονομικής δραστηριότητας δεν αντικατοπτρίζονται σε όλους τους δείκτες της εγχώριας οικονομίας.
- Ανεξαρτήτως της θετικής πορείας της οικονομικής δραστηριότητας και της συνέχισης της εύρωστης οικονομικής μεγέθυνσης, εξακολουθούν να υφίστανται συγκεκριμένοι “καθοδικοί” κίνδυνοι οι οποίοι μπορούν να επιβραδύνουν την ανάπτυξη σε μεγαλύτερο από τον προβλεπόμενο βαθμό¹¹.
- Οι μακροοικονομικές προβλέψεις που έχουν περιληφθεί στον κρατικό προϋπολογισμό για το 2020 συνάδουν γενικότερα με τις προβλέψεις της ΚΤΚ και ως εκ τούτου αξιολογούνται ως ρεαλιστικές.
- Με βάση τις εκτιμήσεις των τεχνοκρατών της ΚΤΚ, ο κρατικός προϋπολογισμός για το 2020 εκτιμάται ότι κινείται στο πλαίσιο της βιώσιμης και συνετούς διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών με παράλληλη ενίσχυση των παραγωγικών δυνατοτήτων της οικονομίας, στο πλαίσιο των σχετικών κανόνων που απορρέουν από τη συμμετοχή της Κύπρου στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση. Σημειώνεται ότι, το προσχέδιο

---

¹¹ Εξωτερικές γεωπολιτικές εξελίξεις (Brexit, εμπορικοί πόλεμοι κλπ), υψηλό εγχώριο δημόσιο και ιδιωτικό χρέος, κυπριακό επενδυτικό πρόγραμμα, ιστορικά χαμηλά επιτόκια σε συνάρτηση με τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο τραπεζικός τομέας,

του κρατικού προϋπολογισμού για το 2020 εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία εκτιμά ότι ο προϋπολογισμός συμμορφώνεται με το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης.

- Οι θετικές επιδόσεις που καταγράφονται στα έσοδα και στα δημόσια οικονομικά δεν πρέπει να οδηγήσουν σε αλόγιστες μόνιμες αυξήσεις δαπανών, καθότι ενδεχόμενη υλοποίηση των “καθοδικών” δυνητικών ενδογενών και εξωγενών κινδύνων, πιθανόν να επηρεάσουν την προβλεπόμενη πορεία του δημόσιου χρέους και την ικανότητα του κράτους να στηρίξει την οικονομία.
- Ο εκσυγχρονισμός του κράτους μέσω της υλοποίησης διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων αποτελεί σημαντική παράμετρο για την επίτευξη του στόχου της ορθολογικής και αποδοτικής διαχείρισης των δημοσίων οικονομικών.

Σε σχέση με τον τραπεζικό τομέα, ο ίδιος αξιωματούχος δήλωσε, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα:

- Οι τράπεζες συνεχίζουν τις προσπάθειες εξυγίανσης των ισολογισμών τους από τις ΜΕΧ και παράλληλα συνεχίζουν να τροφοδοτούν την πραγματική οικονομία με νέο δανεισμό. Η ΚΤΚ αναμένει από τα πιστωτικά ιδρύματα την εντατικοποίηση των προσπαθειών για πλήρη εξυγίανση των ισολογισμών τους, εκμεταλλευόμενα την συνεχιζόμενη οικονομική ανάπτυξη και την άνοδο της αγοράς ακινήτων.
- Παρόλο που η διαχείριση των ΜΕΧ από τις τράπεζες μέσω της πώλησης δανείων, συμβάλλει στη διόρθωση των ισολογισμών των τραπεζών, αυτά παραμένουν μέρος του ιδιωτικού χρέους του μη χρηματοοικονομικού τομέα και συνεπώς εξακολουθούν να αποτελούν βάρος για την πραγματική οικονομία. Ως εκ τούτου, η οργανική μείωση των ΜΕΧ παραμένει σημαντική πρόκληση για την οικονομία, τα νοικοκυριά, τις κυπριακές αρχές και εν γένει τον τραπεζικό τομέα.
- Οι τράπεζες οφείλουν να εφαρμόζουν με δίκαιο και ορθό τρόπο την Οδηγία για τη Διαχείριση των Καθυστερήσεων και τον Κώδικα Συμπεριφοράς που περιλαμβάνεται σε αυτή. Σε περίπτωση που αποδεικνύεται ότι τράπεζες δεν κινούνται εντός των απαιτούμενων πλαισίων πρέπει να υπόκεινται τις συνέπειες των ενεργειών τους.

3. Τροποποιήσεις του κρατικού προϋπολογισμού για το 2020

Ο Υπουργός Οικονομικών κατέθεσε στη Βουλή συνολικά 34 τροποποιήσεις του κρατικού προϋπολογισμού του 2020 για σκοπούς ενσωμάτωσής τους στον κυρίως προϋπολογισμό και υποβολής τους προς έγκριση από την ολομέλεια του σώματος.¹²

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

1. Προϋπολογισμός 2020 και Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΜΔΠ) 2020-2022

Σύμφωνα με τα κατατεθέντα στοιχεία, ο κρατικός προϋπολογισμός για το έτος 2020, είναι προσαρμοσμένος στις τρέχουσες εξελίξεις, αντικατοπτρίζει τους στρατηγικούς στόχους της κυβέρνησης και βασίζεται στις κατευθυντήριες γραμμές του Στρατηγικού Πλαισίου Δημοσιονομικής Πολιτικής 2020-2022¹³.

Σε σχέση με τη **γενική κυβέρνηση**, οι προϋπολογιζόμενες δαπάνες και τα προϋπολογιζόμενα έσοδα για το 2020 συνοψίζονται στα ακόλουθα:

- Έσοδα ύψους €9.999,7 εκατομ., αυξημένα κατά 10% σε σχέση με το 2019.
- Δαπάνες ύψους €9.402,8 εκατομ., αυξημένες κατά 13,8% σε σχέση με το 2019¹⁴.

Από το σύνολο αυτών, €6,968 εκατομ. αφορούν στις πρωτογενείς δαπάνες της κεντρικής κυβέρνησης, οι οποίες αποτυπώνονται στον υπό εξέταση κρατικό προϋπολογισμό.

Σε σχέση με το **ΜΔΠ 2020-2022**, προβλέπονται για τη γενική κυβέρνηση έσοδα ύψους €10.449,3 εκατομ. και €10.823,2 εκατομ και δαπάνες ύψους €9.853,9 εκατομ. και €10.261,5 εκατομ., για τα έτη 2021 και 2022, αντίστοιχα.

Σε σχέση με την **κεντρική κυβέρνηση**, ο κρατικός προϋπολογισμός για το 2020 προβλέπει έσοδα (εξαιρουμένων χρηματοοικονομικών ροών) ύψους €6.966 εκατομ., αυξημένα κατά

¹² Επεξηγήσεις αναφορικά με το περιεχόμενο των τροποποιήσεων, περιλαμβάνονται στο Μέρος Η της παρούσας έκθεσης.

¹³ Στρατηγικό Πλαίσιο Δημοσιονομικής Πολιτικής 2020-2022, όπως εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο στις 15 Μαΐου 2019.

¹⁴ Η αύξηση οφείλεται στην εφαρμογή της δεύτερης φάσης του ΓεΣΥ, στην αύξηση της συνεισφοράς του κράτους ως εργοδότης στο ΓεΣΥ, καθώς και στις αυξημένες απολαβές προσωπικού που προκύπτουν από την περαιτέρω μείωση των ποσοστών αποκοπής μισθών και συντάξεων.

3,1% σε σύγκριση με τα αναθεωρημένα έσοδα για το 2019 και συνολικές δαπάνες (εξαιρουμένων αποπληρωμών δανείων) ύψους €7.488 εκατομ., αυξημένες κατά 8,7% σε σχέση με το 2019.

2. Ανάλυση δαπανών κρατικού προϋπολογισμού για έτος 2020

- α. **Ο κρατικός προϋπολογισμός για το έτος 2020**, όπως αρχικά κατατέθηκε στη Βουλή, προβλέπει δαπάνες (τακτικές και αναπτυξιακές) για τις οποίες ζητείται έγκριση πληρωμής¹⁵ ύψους €6.116.654.726¹⁶, εξαιρουμένων των τροποποιήσεων που κατατέθηκαν στο μεταξύ από το Υπουργείο Οικονομικών) και παρουσιάζει **αύξηση** κατά 5% σε σύγκριση με τις αρχικά προϋπολογισθείσες και εγκριθείσες δαπάνες του προϋπολογισμού του 2019 (μη περιλαμβανομένων των δύο συμπληρωματικών προϋπολογισμών του 2019).
- β. Οι **κυριότερες κατηγορίες εσόδων¹⁷** για το 2020, συγκριτικά με το 2019 συνοψίζονται ως ακολούθως:

	Αναθεωρημένα 2019 €εκατομ.	Προϋπολογισθέντα 2020 €εκατομ.	% μεταβολή 2020/2019
Άμεσοι φόροι	2.504	2.457	-1,9%
Έμμεσοι φόροι	3.178	3.266	+2,8%
Μη φορολογικά έσοδα ¹⁸	1.069	1.244	+16,3%

¹⁵ Εξαιρουμένων των δαπανών που βαρύνουν το Πάγιο Ταμείο οι οποίες δεν χρήζουν νομοθετικής έγκρισης.

¹⁶ **Οι συνολικές δαπάνες** που προβλέπονται στον προϋπολογισμό του 2020 ανέρχονται σε **€9.210.181.154** και περιλαμβάνουν τις δαπάνες του Πάγιου Ταμείου (**€3.093.526.428**), Τα συνολικά **έσοδα προϋπολογίζονται σε €8.355.359.263** (περιλαμβανομένων και των χρηματοοικονομικών ροών) έναντι **€8.792.090.522** (αρχικά προϋπολογισθέντα για το 2019).

¹⁷ Περαιτέρω ανάλυση των κρατικών εσόδων και δαπανών παρουσιάζεται στο Μέρος Δ της παρούσας έκθεσης.

¹⁸ Αφορούν πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών, μεταβιβάσεις, χορηγίες, ενοίκια, δικαιώματα και άλλα έσοδα, εξαιρουμένων εισπράξεων από δάνεια.

γ. Οι κυριότερες κατηγορίες δαπανών¹² για το 2020 συγκριτικά με το 2019 συνοψίζονται στα ακόλουθα:

	Αναθεωρημένες 2019 €εκατομ.	Προϋπολογισθείσες 2020 €εκατομ.	% μεταβολή 2020/2019
Δαπάνες προσωπικού ¹⁹	2.765	2.878	+4,1%
Λειτουργικές Δαπάνες	841	798	-5,1%
Μεταβιβαστικές πληρωμές ²⁰	2.081	2.603	+25,1%
Κεφαλαιουχικές δαπάνες ²¹	619	689	+11,3%
Εξυπηρέτηση δημόσιου χρέους (τόκοι)	585	520	-11,3%

δ. Η κατάσταση μόνιμων θέσεων στη δημόσια υπηρεσία που προβλέπονται στον προϋπολογισμό για το 2020 σε σύγκριση με το 2019, σύμφωνα με τα στοιχεία που κατατέθηκαν στην επιτροπή μέχρι τον Οκτώβριο του 2019, έχουν ως ακολούθως:

Συνοπτική Κατάσταση	2019	2020
Αξιωματούχοι της Δημοκρατίας	152	152
Δημόσια Υπηρεσία	14.528	14.417
Δικαστική Υπηρεσία	363	363
Άμυνα	3.222	3.228
Εσωτερική Ασφάλεια	5.630	5.680
Παιδεία	12.322	12.347
Σύνολο	36.217	36.187

¹⁹ Αφορούν αποδοχές προσωπικού, συντάξεις και φιλοδωρήματα.

²⁰ Αφορούν κυρίως κοινωνικές παροχές, χορηγίες προς ημικρατικούς οργανισμούς και αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης, συνεισφορά προς τα Ταμεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων και στον προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

²¹ Αφορούν πάγια/επενδύσεις, έργα υπό κατασκευή και συγχρηματοδοτούμενα έργα.

3. Παρατηρήσεις και Σχόλια

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού λαμβάνοντας υπόψη τις θέσεις του Υπουργού Οικονομικών, όπως και του Διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου, διαπιστώνει τα ακόλουθα:

(α) Σε σχέση με τη δημοσιονομική κατάσταση, την ευρύτερη οικονομική κατάσταση της Κύπρου, όπως και το πλαίσιο επί του οποίου έχει βασιστεί η κατάρτιση του κρατικού προϋπολογισμού του 2020, με βάση τα κατατεθέντα στοιχεία, συνάγονται τα ακόλουθα:

- Το ΑΕΠ συνεχίζει να παρουσιάζει ανοδική τάση, με μικρότερο ωστόσο ρυθμό αύξησης, γεγονός το οποίο υποδηλώνει την επιβράδυνση της κυπριακής οικονομίας.
- Ο ρυθμός ανάπτυξης για το 2019 διατηρείται θετικός, με πρόβλεψη στο 3,2% του ΑΕΠ, υπερβαίνοντας σημαντικά τον μέσο όρο ρυθμού ανάπτυξης της ευρωζώνης²².
- Το δημοσιονομικό ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης συνεχίζει να καταγράφει θετικό πρόσημο και για το έτος 2019, με θετική πρόβλεψη και για το 2020.
- Το δημόσιο χρέος παρόλο που κρίνεται βιώσιμο κάτω από όλα τα σενάρια ευαισθησίας, παραμένει ψηλό, άποψη με την οποία συμφώνησε ο Υπουργός Οικονομικών, ο οποίος ωστόσο επισήμανε ότι δεν κρίνεται ασυνήθιστα ψηλό σε σχέση με τα επίπεδα δημόσιου χρέους στα κράτη μέλη της ευρωζώνης.
- Ο πληθωρισμός για το 2019 βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα, γεγονός το οποίο σχετίζεται με τη μείωση των διεθνών τιμών του πετρελαίου σε σύγκριση με τον προηγούμενο χρόνο, με συνακόλουθη μείωση των τιμών των ενεργειακών προϊόντων στην εγχώρια αγορά, ενώ για την τριετία 2020-2022 προβλέπεται να αυξηθεί σημαντικά.

---

²² Με βάση τις φθινοπωρινές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ο ρυθμός ανάπτυξης της Ευρωζώνης αναμένεται να περιοριστεί στο 1,1%.

- Η ανεργία²³ αναμένεται να συνεχίσει την πτωτική της πορεία κατά το τρέχον έτος, καθώς και κατά την τριετία 2020-2022. Συγκριτικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση²⁴, η ανεργία στην Κύπρο βρίσκεται σε ψηλότερο επίπεδο, ωστόσο σε χαμηλότερα επίπεδα σε σχέση με τον μέσο όρο στην Ευρωζώνη. Σημαντική εξέλιξη αποτελεί, σύμφωνα με τον Υπουργό Οικονομικών, η πρόβλεψη για επαναφορά της οικονομίας σε συνθήκες πλήρους απασχόλησης εντός του 2020, με προβλεπόμενη ανεργία στο 6%, σε σχέση με 6,2% στην Ευρωπαϊκή Ένωση και 7,4% στην Ευρωζώνη.
- Οι κοινωνικοί δείκτες καταγράφουν επίσης βελτίωση, καθώς με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία το ποσοστό κινδύνου φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, ο συντελεστής Gini και ο δείκτης κατανομής του εισοδήματος S80/S20 ακολουθούν πτωτική πορεία, συγκριτικά κατ' έτος, ενώ σύμφωνα με τον Υπουργό Οικονομικών τα επίπεδα του συντελεστή Gini και του δείκτη S80/S20 προσεγγίζουν τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

(β) Σε σχέση με επιμέρους πρόνοιες του κρατικού προϋπολογισμού του 2020²⁵, με βάση τα κατατεθέντα στοιχεία διαπιστώνεται συγκριτικά με το 2019-

- αύξηση των προϋπολογιζόμενων δαπανών (εξαιρουμένων δανείων) κατά 8,7% σε σχέση με το 2019, καθώς και των πρωτογενών δαπανών κατά 10,5%,
- αύξηση κατά 4,1% των δαπανών προσωπικού (κεντρική κυβέρνηση), η οποία με βάση τα κατατεθέντα στοιχεία οφείλεται κυρίως στην καταβολή της Αυτόματης Τιμαριθμικής Αναπροσαρμογής και των προσαυξήσεων, καθώς και στην προγραμματιζόμενη πλήρωση κενών θέσεων στο δημόσιο,
- αύξηση των κεφαλαιουχικών δαπανών (συγχρηματοδοτούμενα έργα και σχέδια, πάγια/επενδύσεις, έργα υπό κατασκευή) κατά 11,3% για το 2020, η οποία

²³ Στοιχεία αναφορικά με την απασχόληση, τη μακροχρόνια ανεργία και την ανεργία στους νέους, με βάση την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού (τρίτο τρίμηνο 2018 και 2019) περιλαμβάνονται στο Μέρος Ζ της παρούσας έκθεσης.

²⁴ Με βάση τα στοιχεία των φθινοπωρινών προβλέψεων Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Δελτίο Τύπου 7 Νοεμβρίου 2019, η ανεργία στην Ευρωπαϊκή Ένωση αναμένεται να περιοριστεί στο 6,3%, ενώ στην Ευρωζώνη θα ανέλθει στο 7,6%.

²⁵ Πίνακες με συγκριτική ανάλυση των προβλεπόμενων δαπανών και εσόδων περιλαμβάνεται στο Μέρος Δ της παρούσας έκθεσης.

σύμφωνα με τα κατατεθέντα στοιχεία οφείλεται στην ωρίμανση σημαντικού αριθμού αναπτυξιακών έργων,

- μείωση στις λειτουργικές δαπάνες κατά 5,1%, η οποία με βάση τα στοιχεία που κατατέθηκαν οφείλεται κυρίως στη μεταφορά μέρους της πρόνοιας για αγορά φαρμάκων και ιατρικών προμηθειών στον Οργανισμό Κρατικών Υπηρεσιών Υγείας (ΟΚΥΠΥ),
- μείωση του κόστους εξυπηρέτησης του δημόσιου χρέους κατά 11,3%, η οποία σύμφωνα με τον Υπουργό Οικονομικών οφείλεται στην πρόωρη αποπληρωμή εξωτερικού δανεισμού υψηλού κόστους και στη σύναψη νέου δανεισμού χαμηλότερου κόστους.
- μικρή αύξηση των προϋπολογιζόμενων εσόδων (εξαιρουμένων χρηματοοικονομικών ροών) κατά 3,18%.

(γ) Σε σχέση με τη γενικότερη πορεία της οικονομίας και τον κρατικό προϋπολογισμό για το 2020, εκ μέρους των μελών της επιτροπής εκφράστηκαν γενικότερες απόψεις, οι οποίες συνοψίζονται ως ακολούθως:

- **Από ορισμένα μέλη της επιτροπής,** αναγνωρίζεται η βελτίωση που παρουσιάζει η κυπριακή οικονομία για το 2019 με τη διατήρηση θετικού ρυθμού ανάπτυξης και τη βελτίωση οικονομικών και κοινωνικών δεικτών. Αναγνωρίζεται επίσης ότι ο κρατικός προϋπολογισμός για το 2020 χαρακτηρίζεται από δημοσιονομική πειθαρχία, στηρίζοντας παράλληλα την ανάπτυξη, τη μείωση της ανεργίας, την αποκλιμάκωση του δημόσιου χρέους και τη δημιουργία αποθεμάτων ασφάλειας.
- **Ορισμένα μέλη της επιτροπής** σημειώνουν τη θετική πορεία στην οποία κινείται η κυπριακή οικονομία και ο κρατικός προϋπολογισμός για το 2020, επισημαίνοντας παράλληλα την ανάγκη λήψης μέτρων και δράσεων προκειμένου να καταστούν εφικτοί οι τεθέντες σε αυτόν στόχοι.

- **Άλλα μέλη της επιτροπής**, εκφράζουν την άποψη ότι η επίδοση των οικονομικών και κοινωνικών δεικτών, σύμφωνα με τα κατατεθέντα από τον αρμόδιο υπουργό στοιχεία, δεν αποτυπώνουν τα πραγματικά δεδομένα και κατ' επέκταση ο κρατικός προϋπολογισμός για το 2020 δεν ανταποκρίνεται στις πραγματικές ανάγκες της κοινωνίας, της βιώσιμης ανάπτυξης και της οικονομίας γενικότερα.
- **Περαιτέρω, από μέλη της επιτροπής** εκφράζονται, μεταξύ άλλων, επισημάνσεις και παρατηρήσεις ως προς:
  - την ανάγκη ενσωμάτωσης στο οικονομικό μοντέλο μέτρων προστασίας της οικονομίας από εξωγενείς παράγοντες,
  - τον εκσυγχρονισμό της δομής του κρατικού προϋπολογισμού, ώστε να ανταποκρίνεται στις σύγχρονες ανάγκες και συνθήκες της κοινωνίας,
  - την ανάγκη στήριξης του πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα της οικονομίας, ώστε να συνεχίσουν να συμβάλλουν στην προσπάθεια διατήρησης υγιούς και βιώσιμης οικονομίας,
  - την ανάγκη λήψης μέτρων για την περαιτέρω βελτίωση των κοινωνικών δεικτών προκειμένου να αντιμετωπίζονται και να αποτρέπονται οι εισοδηματικές και κοινωνικές ανισοσκέλιες, για την ουσιαστική αντιμετώπιση των ΜΕΧ διασφαλίζοντας παράλληλα την προστασία της κύριας κατοικίας και της μικρής επαγγελματικής στέγης, για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που αφορούν στη στέγαση, για τη στήριξη των μικρών επιχειρήσεων, καθώς και για τη διόρθωση κατά το μέγιστο δυνατόν των συνεπειών της οικονομικής κρίσης του 2013 γενικότερα,
  - την εκτίμηση του κόστους προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και την αντανάκλαση αυτού στον κρατικό προϋπολογισμό,
  - τα χαμηλά επίπεδα προϋπολογισθισών κοινωνικών και αναπτυξιακών δαπανών, αλλά και τα ψηλά επίπεδα δαπανών αγοράς υπηρεσιών,

- την ανάγκη προώθησης και εφαρμογής των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων στους τομείς της δημόσιας διοίκησης, της τοπικής αυτοδιοίκησης, του δικαστικού συστήματος και του συστήματος απονομής της δικαιοσύνης,
- την αποτελεσματική και ορθολογική εφαρμογή του ΓεΣΥ,
- τη διαχείριση από την κυβέρνηση του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων και του δημόσιου χρέους,
- τη φοροεισπρακτική ικανότητα του κράτους και την πάταξη της φοροδιαφυγής
- τη μεταρρύθμιση του φορολογικού συστήματος,
- τα χαμηλά ποσοστά υλοποίησης του αναπτυξιακού σκέλους του κρατικού προϋπολογισμού για το 2019²⁶.

Η επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη όλα όσα έχουν κατατεθεί ενώπιόν της, καταλήγει στα ακόλουθα:

- Η κυπριακή οικονομία, με βάση τα στοιχεία που κατατέθηκαν από τον Υπουργό Οικονομικών, συνεχίζει να μεγεθύνεται, με χαμηλότερους ωστόσο ρυθμούς.
- Η μακροοικονομική σταθερότητα, η βιώσιμη ανάπτυξη και ο περαιτέρω περιορισμός του δημόσιου χρέους πρέπει να συνεχίσουν να αποτελούν κύριες προτεραιότητες πολιτικής της κυβέρνησης, χωρίς ωστόσο να παραγκωνίζεται η διασφάλιση της ευημερίας των πολιτών και οι συνθήκες αξιοπρεπούς διαβίωσης.
- Ο κρατικός προϋπολογισμός για το 2020 προβλέπει αύξηση δαπανών κατά 8,7%, ωστόσο σύμφωνα με τον Υπουργό Οικονομικών οι συνολικές δαπάνες παραμένουν οριακά κάτω από το 40% του ΑΕΠ.
- Τέλος, η επιτροπή κατά πλειοψηφία αναγνωρίζει ως θετική εξέλιξη την πρόωρη αποπληρωμή δανείων εξωτερικού, με στόχο τη μείωση του κόστους εξυπηρέτησης του δημόσιου χρέους και την περαιτέρω αποκλιμάκωσή του.

---

²⁶ Στοιχεία για την πορεία των αναπτυξιακών δαπανών του κρατικού προϋπολογισμού περιλαμβάνονται στο Μέρος ΣΤ της παρούσας έκθεσης.

4. Εισήγηση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού

Υπό το φως των πιο πάνω θέσεων, η επιτροπή με την παρούσα έκθεσή της υποβάλλει τον υπό συζήτηση προϋπολογισμό στην ολομέλεια του σώματος, στον οποίο έχουν ενσωματωθεί οι προτεινόμενες από την κυβέρνηση τροποποιήσεις, κατόπιν απόφασης της επιτροπής η οποία λήφθηκε στη συνεδρία της ημερομηνίας 5 Δεκεμβρίου 2019, για σκοπούς λήψης τελικής απόφασης σε σχέση με την έγκριση ή απόρριψη αυτού.

Ταυτόχρονα, επιφυλάσσει το δικαίωμα των μελών της, καθώς και των υπόλοιπων βουλευτών για την υποβολή τροπολογιών στο στάδιο της κατά Κεφάλαιο και ομάδα/υποομάδα δαπανών ψήφισής του σε νόμο.

Σημειώνεται ότι, οι τελικές θέσεις όλων των κοινοβουλευτικών πλευρών αναμένεται να διατυπωθούν κατά τη συζήτηση του προϋπολογισμού στην ολομέλεια του σώματος.

Τέλος, η επιτροπή σημειώνει ότι υποβάλλοντας με την παρούσα έκθεσή της τον υπό συζήτηση προϋπολογισμό στην ολομέλεια του σώματος για συζήτηση, επιφυλάσσεται ως προς τα τελικά του μεγέθη, τα οποία ενδέχεται να διαφοροποιηθούν στη βάση περικοπών ειδικών κονδυλίων όπως και της διαμόρφωσης των συνολικών δαπανών, υπό το φως της έγκρισης ή απόρριψης τροποποιήσεων σε αυτόν, οι οποίες κατατέθηκαν ή ενδέχεται να κατατεθούν εκ μέρους της κυβέρνησης ή/και βουλευτών.

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ

Δεκέμβριος 2019

Αρ. Φακ.: 23.01.060.200-2019

Γραμματεία Κοινοβουλευτικής Επιτροπής
Οικονομικών και Προϋπολογισμού

ΣτΚουσιάππα/

ΜΕΡΟΣ Β

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ

ΠΛΕΥΡΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΡΑΤΙΚΟ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΟΥ 2020

(Οι θέσεις όλων των κοινοβουλευτικών πλευρών που περιλαμβάνονται στο παρόν

Παράρτημα δεν έχουν υποστεί γλωσσική ή άλλη επεξεργασία.)

- A. Παρατηρήσεις της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού
- B. Παρατηρήσεις της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις
- Γ. Παρατηρήσεις της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Κόμματος
- Δ. Παρατηρήσεις του Κινήματος Σοσιαλδημοκρατών ΕΔΕΚ
- Ε. Παρατηρήσεις Συμμαχίας Πολιτών
- ΣΤ. Παρατηρήσεις Αλληλεγγύης
- Ζ. Παρατηρήσεις του Κινήματος Οικολόγων Συνεργασία Πολιτών
- Η. Παρατηρήσεις Ανεξάρτητων

A. Παρατηρήσεις της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού

Κατατέθηκε και φέτος στην βουλή των Αντιπροσώπων, ένας βιώσιμος, πλεονασματικός και αναπτυξιακός προϋπολογισμός, κάτι που έχει γίνει κανόνας τα τελευταία 4 χρόνια και ευελπιστούμε όπως αυτό συνεχιστεί και στο μέλλον. Αναντίρρητα, μπορούμε να πούμε ότι η εμπιστοσύνη στην Κυπριακή οικονομία επανήλθε. Παρατηρούνται ψηλοί θετικοί ρυθμοί οικονομικής ανάπτυξης, με συνεχείς αναβαθμίσεις από διεθνείς οίκους αξιολόγησης, σημαντική μείωση της ανεργίας, ενώ και οι υπόλοιποι μακροοικονομικοί και δημοσιονομικοί δείκτες παρουσιάζονται σαφώς βελτιωμένοι. Το κράτος εξασφαλίζει χρηματοδότηση με το χαμηλότερο κόστος που είχε ποτέ στις διεθνείς αγορές.

Για το 2019 η ανάπτυξη κυμάνθηκε γύρω στο 3,2% , ενώ θετικοί ρυθμοί ανάπτυξης αναμένονται και για τα επόμενα δύο χρόνια. Αξίζει να σημειωθεί ότι η ανάπτυξη θα είναι χαμηλότερη στα επόμενα χρόνια λόγω της αβεβαιότητας που επικρατεί στη διεθνή οικονομία, με τον εμπορικό πόλεμο μεταξύ ΗΠΑ και Κίνας να κορυφώνεται και το με το Ηνωμένο Βασίλειο να εξέρχεται της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σ' αυτά τα πλαίσια, το δημοσιονομικό ισοζύγιο προβλέπεται για άλλη μια χρονιά να είναι πλεονασματικό και να ανέλθει στο 2,6% του ΑΕΠ, ενώ το πρωτογενές πλεόνασμα αναμένεται να ανέλθει στο 5,1% του ΑΕΠ. Ως αποτέλεσμα το δημοσιονομικό πλεόνασμα κατά το 2020 προβλέπεται να είναι πλεονασματικό και υπολογίζεται στο 2,7% ως ποσοστό του ΑΕΠ. Βάση του πιο πάνω αναμένεται ότι το 2020 το δημόσιο χρέος θα μειωθεί ως ποσοστό του ΑΕΠ και θα περιορισθεί στο 91.1%. Το δημόσιο χρέος μπορεί να χαρακτηριστεί ως βιώσιμο, ενώ η Κύπρος είναι τοποθετημένη στην επενδυτική βαθμίδα.

Με βάση το Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό Πλαίσιο 2020-2022, τα έσοδα της γενικής κυβέρνησης για το 2020 προβλέπεται να ανέλθουν στα σχεδόν €10 εκ, και οι δημόσιες δαπάνες της γενικής κυβέρνησης προϋπολογίζονται σχεδόν στα € 9.5εκ. Η σημαντική αύξηση στις δαπάνες τάξεως 13.8%, η οποία είναι μεγαλύτερη από ό,τι είχε αρχικά υπολογιστεί , οφείλεται στη μεταβατική περίοδο λόγω της εφαρμογής του ΓΕΣΥ και της λειτουργίας του ΟΚΥΠΥ.

Όσον αφορά τον χρηματοπιστωτικό τομέα της Κύπρου, η σημαντικότερη εξέλιξη είναι η μείωση του ποσοστού των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων, αφού τον Σεπτέμβριο του 2018

ολοκληρώθηκε η μεταφορά στοιχείων από την Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα προς την Ελληνική. Αναμένεται ότι η εφαρμογή του σχεδίου ΕΣΤΙΑ θα βοηθήσει στη ρύθμιση των μη εξυπηρετούμενων δανείων με υποθήκη την πρώτη κατοικία. Το σχέδιο ΕΣΤΙΑ έχει διπλό στόχο, να προστατεύσει την πρώτη κατοικία και να ενεργοποιήσει τους δανειολήπτες επιδοτώντας τις δόσεις τους κάτω από προϋποθέσεις.

Παρά τη συνετή διαχείριση των δημοσίων οικονομικών, οφείλουμε να αναγνωρίσουμε ότι το δημόσιο χρέος παραμένει ψηλό. Η κυβέρνηση οφείλει να επικεντρώσει τις προσπάθειες της στη μείωση του δημόσιου χρέους, αποπληρώνοντας μέρος αυτού με το πλεόνασμα που παράγει ο προϋπολογισμός και με την περαιτέρω συγκράτηση των δαπανών. Αποτελεί χρέος μας έναντι των επόμενων γενεών, να μειώσουμε το δημόσιο χρέος όσο περισσότερο μπορούμε.

Η ανάπτυξη της οικονομίας τα τελευταία χρόνια έχει οδηγήσει το ποσοστό ανεργίας στο 7.7% το 2019 ενώ το δεύτερο τρίμηνο του 2019 σημείωσε ποσοστό 6.5% , σε σχέση με το 8,4% το 2018. Η πτώση της ανεργίας ήταν ραγδαία και αντικατοπτρίζει την πολύ καλή δουλειά που κάνει η κυβέρνηση τα τελευταία χρόνια. Η ανεργία αναμένεται να υποχωρήσει περισσότερο κατά το 2020 αφού η ανάπτυξη αναμένεται να συνεχιστεί, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των μεγάλων διεθνών οίκων αξιολόγησης.

Οι οίκοι αξιολόγησης έχουν αναβαθμίσει την Κυπριακή οικονομία και έχουν κατατάξει πλέον τα ομόλογα της σε επενδυτική βαθμίδα. Η εξέλιξη αυτή είναι εξαιρετικά σημαντική για την μελλοντική πορεία της Κυπριακής οικονομίας, για διάφορους λόγους. Πρώτον το επιτόκιο δανεισμού της Δημοκρατίας μειώνεται και επιτρέπει στην κυβέρνηση να αναχρηματοδοτεί το δημόσιο χρέος που λήγει κάθε χρόνο. Η εξυπηρέτηση του δημόσιου χρέους (δηλαδή οι τόκοι που πληρώνει η κυβέρνηση κάθε χρόνο) έχει μειωθεί σημαντικά, και αναμένεται να μειωθεί ακόμα περισσότερο. Δεύτερον, οι αναβαθμίσεις των οίκων αξιολόγησης προσδίδουν σταθερότητα και αξιοπιστία στην οικονομία με αποτέλεσμα να αυξάνονται οι άμεσες ξένες επενδύσεις, οι οποίες με τη σειρά τους δημιουργούν ανάπτυξη και νέες θέσεις εργασίας. Τρίτον, η μείωση του κόστους δανεισμού διαχέεται στο υπόλοιπο τραπεζικό σύστημα με αποτέλεσμα τα επιτόκια δανεισμού να μειωθούν στα χαμηλότερα ιστορικά τους επίπεδα. Τα χαμηλά επιτόκια μειώνουν τις δόσεις των

δανείων, προσφέροντας ανακούφιση σε δεκάδες χιλιάδες δανειολήπτες καθιστώντας παράλληλα τα δάνεια εξυπηρετούμενα.

Το βελτιωμένο οικονομικό περιβάλλον, οι θετικές εξελίξεις στην αγορά εργασίας καθώς και τα μέτρα που λήφθηκαν, επίδρασαν στους κοινωνικούς δείκτες. Το ποσοστό φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού στην Κύπρο μειώθηκε στο 23.9% σε σύγκριση με 25.2% το 2017. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της ΕΕ του 2017 (σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ28 για το 2018 δεν είναι δυνατή γιατί δεν υπάρχουν στοιχεία για όλα τα κράτη- μέλη), ο μέσος όρος φτώχειας στην ΕΕ28 ήταν 16,9%, ενώ στην Κύπρο 15,7%.

Οι ισχυροί ρυθμοί ανάπτυξης τα τελευταία χρόνια, έχουν θετικά αποτελέσματα για την κοινωνία. Πέρα από τη μείωση της ανεργίας και την αύξηση στην απασχόληση, οι μισθοί άρχισαν να ανεβαίνουν και σημείωσαν αύξηση 3,3,%. Η ζήτηση εργατικού δυναμικού είναι πλέον αισθητή σε όλους τους τομείς της οικονομίας, ιδιαίτερα στους τομείς του τουρισμού, των κατασκευών, του εμπορίου και της γεωργοκτηνοτροφίας.

Επιπρόσθετα, μηνιαία στοιχεία αντικατοπτρίζουν τη βελτίωση της οικονομικής δραστηριότητας. Παρουσιάζουν αύξηση ο δείκτης όγκου κύκλου εργασιών λιανικού εμπορίου, ο δείκτης βιομηχανικής Παραγωγής καθώς υπάρχουν ενδείξεις ότι η δραστηριότητα στον κατασκευαστικό τομέα συνεχίζει να αναζωογονείται. Συγκεκριμένα, κατά την περίοδο Ιανουαρίου-Αυγούστου 2019 τα νέα πωλητήρια έγγραφα που κατατέθηκαν στο κτηματολόγιο είναι αυξημένα κατά 17% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2018.

Το δημοσιονομικό πλεόνασμα επιτρέπει στην κυβέρνηση να προβαίνει σε πολλές θετικές κινήσεις. Καταρχάς, αγόρασε τα ΜΕΔ του συνεργατισμού και θα χρηματοδοτήσει το σχέδιο «Εστία», Η κυβέρνηση έχει επίσης προχωρήσει σε μείωση φορολογιών, κίνητρα για αύξηση των αποταμιεύσεων και αύξηση των επιδομάτων στις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού. Από το 2011 ισχύει το Σχέδιο Ενίσχυσης των νοικοκυριών των Συνταξιούχων με Χαμηλά Εισοδήματα (Επίδομα Χαμηλοσυνταξιούχων) εφαρμόστηκε η πρώτη αύξηση (Ιανουάριος 2016) στο μέγιστο ποσό ανά συνταξιούχο από €150 σε €170 τον μήνα. Η δεύτερη αύξηση τέθηκε σε ισχύ τον Ιανουάριο του 2019 από €170 σε €220 τον μήνα στο μέγιστο ποσό ανά συνταξιούχο. Όσον αφορά την Τρίτη ηλικία, συστάθηκε ο Φορέας Τρίτης Ηλικίας ο οποίος θα αναπτύξει στρατηγική, ενώ μελετά

θέματα ευρύτερης πολιτικής που αφορούν τους ηλικιωμένους και υποβάλλει σχετικές εισηγήσεις προς την Υπουργό Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ηλικιωμένων.

Η πολιτεία εισήγαγε προγράμματα κατάρτισης ανέργων για την παροχή Υποστηρικτικών Υπηρεσιών φροντίδας προς άτομα με τετραπληγία ή παραπληγία. Άνεργοι καταρτίστηκαν για να μπορούν να παρέχουν επαγγελματικές υπηρεσίες φροντίδας. Επιπρόσθετα, έχουν εργοδοτηθεί όλοι οι φροντιστές που έχουν ως σήμερα καταρτιστεί.

Γίνονται προσπάθειες για ορθή εργασιακή απασχόληση των ληπτών ΕΕΕ γιατί σκοπός δεν είναι να έχουμε αδρανείς επιδοτούμενους πολίτες, αλλά να μειωθούν οι λήπτες όσο το δυνατό περισσότερο. Σήμερα έχουμε περίπου 22.150 λήπτες ΕΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των χαμηλοσυνταξιούχων, των αναπήρων, των παιδιών με αναπηρία και των χαμηλόμισθων σε σχέση με πέρσι που οι λήπτες ήταν περίπου 25.000. Με την εφαρμογή των Τροποποιητικών Κανονισμών, το παρεχόμενο επίδομα ενοικίου αυξήθηκε ανάλογα με τη σύνθεση της οικογένειας και την επαρχία διαμονής της τάξης του 50% κατά μέσο όρο.

Επανήλθε μερικώς το επίδομα μάνας (κονδύλι ύψους €4.94εκ.) το οποίο σημείωσε αύξηση της τάξης του 30% σε σχέση με πέρσι, θεσμοθετήθηκε το επίδομα πατρότητας, δημιουργήθηκε το σχέδιο «προϊκα του μωρού» του οποίου επωφελήθηκαν περίπου 500 οικογένειες το 2018 ενώ μέχρι τις αρχές Σεπτεμβρίου επωφελήθηκαν 820 οικογένειες με δαπάνη ύψους €1.030.000. Θεσμοθετήθηκε επίσης η αύξηση του επιδόματος αγωνισθέντων και αιχμαλώτων του 1974 με δαπάνη ύψους €7.3εκ. Αυξήθηκε το συμπλήρωμα κατά €1εκ και το επίδομα διακίνησης σε άτομα με αναπηρίες κατά €3.9εκ . Προωθήθηκε η σύνταξη χηρείας για τις γυναίκες και γίνονται έρευνες για εφαρμογή ενιαίου κατώτατου μισθού.

Εδώ και 6μήνες βιώνουμε τη μεγαλύτερη μεταρρύθμιση που σημειώθηκε στην Κυπριακή Δημοκρατία στον νευραλγικό τομέα της Υγείας, την εισαγωγή ενός καθολικού συστήματος υγείας με ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα, που κύριο στόχο έχει την παροχή ποιοτικών υπηρεσιών φροντίδας στους δικαιούχους.

Η υλοποίηση της 1ης φάσης του ΓΕΣΥ που διανύουμε, με την παροχή υπηρεσιών εξωνοσοκομειακής φροντίδας, αγκαλιάστηκε με επιτυχία από τους πολίτες, ενώ παράλληλα

βρισκόμαστε προ των πυλών της εφαρμογής της 2ης φάσης. Πολύ σημαντική είναι και η στήριξη που έχει το Σύστημα και από τους διάφορους παρόχους υγείας. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία του ΟΑΥ, έχουν πραγματοποιηθεί 969.691 επισκέψεις σε Προσωπικούς Ιατρούς, εκδοθήκαν 1.070.764 παραπεμπτικά για εργαστηριακές αναλύσεις, 136.324 παραπεμπτικά σε ακτινοδιαγνωστικά κέντρα, 690.000 επισκέψεις σε ειδικούς ιατρούς και εκδόθηκαν 807.286 συνταγές μέσω του συστήματος, ενώ μέχρι σήμερα έχουν εγγραφεί στο σύστημα και παρέχουν υπηρεσίες στο σύνολο 1712 ιατροί (προσωπικοί και ειδικοί), 513 φαρμακεία, 132 κλινικά εργαστήρια.

Είναι αδιαμφισβήτητο ότι σε μια τέτοιου μεγέθους μεταρρύθμιση, αναφύονται προβλήματα τα οποία ήταν και αναμενόμενα. Ανταποκρινόμενο σε αυτές της προκλήσεις το αρμόδιο Υπουργείο, εργάζεται άοκνα ως προς των εξεύρεση εκείνων των λύσεων που θα εξυπηρετούν πρωτίστως τον ασθενή και τον πολίτη. Εξάλλου, κανείς δεν αναμένει ένα σύστημα το οποίο λειτουργούσε για χρόνια σε ρυθμούς Δημοσίου Τομέα, να προσαρμοστεί στα νέα δεδομένα εντός ολίγων μηνών.

Επιπρόσθετα, αναμένουμε τη θετική έκβαση των συζητήσεων με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς για την επιτυχή εφαρμογή της 2ης φάσης υλοποίησης του ΓεΣΥ που θα θέσει σε πλήρη εφαρμογή το Σύστημα Υγείας στη χώρα μας.

Παραμένουμε αρωγοί και στηρίζουμε τους υψηλούς στόχους του Υπουργείου Υγείας για την αναβάθμιση του ευρύτερου τομέα της υγείας, με την προώθηση, μεταξύ άλλων, της δημιουργίας Κυπριακού Οργανισμού Φαρμάκων, την ίδρυση Πανεπιστημιακών Κλινικών και την επέκταση της ηλεκτρονικής υγείας.

Χαιρετίζουμε επίσης, την προώθηση και ολοκλήρωση της εισαγωγής της ηλεκτρονικής υγείας και του ηλεκτρονικού φακέλου για κάθε πολίτη, τα οποία θα συμβάλουν στην διασύνδεση του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα σε εθνικό επίπεδο αλλά και σε ευρωπαϊκό.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι το επίπεδο υγείας του πληθυσμού στη χώρα μας εξακολουθεί να είναι αρκετά ψηλό και να συγκρίνεται ευνοϊκά με τα αντίστοιχα άλλων αναπτυγμένων χωρών και αυτό θα παραμείνει ως πολιτική προτεραιότητά μας.

Πρωθούνται μέσω του υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξεως σημαντικά αναπτυξιακά/ μεταρρυθμιστικά έργα τα οποία ενδυναμώνουν το αίσθημα ασφάλειας και εμπιστοσύνης καθώς και της απονομής δικαιοσύνης. Καθ' όλη τη διάρκεια του 2019, συνεχίστηκε σε στενή συνεργασία με το Ανώτατο Δικαστήριο και τη νομική οικογένεια, η παρακολούθηση της κατάστασης με σκοπό την προώθηση διορθωτικών μέτρων ενώ είναι φανερό πως ο εκσυγχρονισμός δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς την εκκαθάριση των καθυστερημένων υποθέσεων.

Προς το σκοπό αυτό, το Ανώτατο Δικαστήριο προχώρησε στην κάλυψη 32 συνολικά νέων θέσεων δικαστών, οι οποίοι αναμένεται να διοριστούν, αν όχι όλοι οι πλείστοι από αυτούς, μέχρι τις αρχές του νέου έτους.

Επίσης, αναμένεται ότι εντός του 2020 θα αρχίσουν οι εργασίες για την ανέγερση του νέου Επαρχιακού Δικαστηρίου Λευκωσίας ύψους 70 εκ. ευρώ , το οποίο θα συμβάλει ουσιαστικά στην αναβάθμιση των δομών των Δικαστηρίων. Το έργο αναμένεται να ολοκληρωθεί το 2024.

Επιπροσθέτως, χαιρετίζεται η διεύρυνση των αρμοδιοτήτων της Επιτρόπου Διοικήσεως κατά τρόπον ώστε να αποτελεί το θεσμοθετημένο ανεξάρτητο και ενιαίο φορέα σε θέματα Διακρίσεων και Ισότητας, για εξέταση (αυτεπάγγελτη ή μετά από υποβολή παραπόνου) καταγγελιών εναντίον πράξεων/δράσεων του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα.

Το Υπουργείο προχώρησε σε εκσυγχρονισμό της Αστυνομίας και επένδυσε στην ευαισθητοποίηση των πολιτών και στη συνεργασία τους με την Αστυνομία. Τέθηκε ως προτεραιότητα ο θεσμός της Κοινοτικής Αστυνόμευσης, ως μέτρο κοινωνικής παρέμβασης (76 Αστυνομικοί της Γειτονιάς σε όλες τις Επαρχίες). Όσον αφορά τους παρατηρητές της γειτονιάς, μέχρι σήμερα υπάρχουν εγγεγραμμένοι 100.000 παρατηρητές σε 322 Δήμους/Κοινότητες.

Όσον αφορά την αντιμετώπιση της βίας στα γήπεδα, αντικαταστάθηκε η Αστυνομία από τους επιτηρητές σταδίων ενώ οι υποθέσεις βίας στα γήπεδα, εκδικάζονται αμέσως. Η προσαγωγή στο δικαστήριο εντός 24 ωρών και η επιβολή αποκλεισμού από τα γήπεδα έχουν φέρει άμεσα αποτελέσματα. Η εφαρμογή κάρτας φιλάθλου αναθεωρήθηκε με την έκδοση κάρτας μέλους.

Το Υπουργείο Εμπορίου, Ενέργειας, Βιομηχανίας και Τουρισμού δρομολόγησε πρόσθετα μέτρα και πολιτικές στο τομέα της εξοικονόμησης ενέργειας, με σκοπό να επιτευχθούν οι εθνικοί

στόχοι και υποχρεώσεις μέχρι το 2020 αλλά και το 2030. Το 2019 λειτούργησε το «Σχέδιο για την Παραγωγή Ηλεκτρισμού από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας στο Πλαίσιο της Μεταβατικής Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού, με τελική κατάληξη την ένταξη των έργων στην Ανταγωνιστική Αγορά Ηλεκτρισμού» το οποίο έληξε τον Ιούνιο του 2019 και δόθηκαν εγκρίσεις για ακόμα 266MW συστημάτων ΑΠΕ.

Επιπρόσθετα από τον Ιούλιο του 2018, μετά από αναθεώρηση του Σχεδίου για Παραγωγή Ηλεκτρικής Ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας για ίδια κατανάλωση, έχει προστεθεί και η νέα κατηγορία του συμψηφισμού λογαριασμών (net-billing) η οποία αφορά την εγκατάσταση συστημάτων ΑΠΕ, σε εμπορικά και βιομηχανικά υποστατικά και σε δημόσια κτίρια. Η συγκεκριμένη κατηγορία αποτελεί βελτίωση της υφιστάμενης κατηγορίας της αυτοπαραγωγής για να ανταποκρίνεται περισσότερο στις ανάγκες των εμπορικών και βιομηχανικών καταναλωτών ηλεκτρισμού. Για το πιο πάνω σχέδιο λόγω του μεγάλου ενδιαφέροντος που έχει παρατηρηθεί (έχουν υποβληθεί πέραν από 19MW αιτήσεις) έχει δοθεί παράταση μέχρι τον Ιούνιο του 2020 ή μέχρι εξαντλήσεως της διαθέσιμης δυναμικότητας (60MW).

Θεωρώντας ότι η εισαγωγή του Φυσικού Αερίου για τις ανάγκες της εσωτερικής αγοράς αποτελεί προτεραιότητα της ενεργειακής στρατηγικής, αποφασίστηκε η προκήρυξη δύο διαφορετικών διαγωνισμών: ένα για την προμήθεια ΥΦΑ και ένα για την υλοποίηση των απαραίτητων υποδομών για έλευση του ΥΦΑ στην Κύπρο.

Ανακοινώθηκε η κοινοπραξία Κινεζικών, Ελληνικών και Νορβηγικών συμφερόντων η οποία πέρασε με επιτυχία όλα τα στάδια της τεχνικής και οικονομικής αξιολόγησης. 25 εταιρείες υπέβαλαν το ενδιαφέρον τους μετά από προκήρυξη κοινής διαδικασίας προεπιλογής προμηθευτών. Ο διαγωνισμός για τη μεσοπρόθεσμη/μακροπρόθεσμη προμήθεια ΥΦΑ στην Κύπρο αναμένεται να ανακοινωθεί αρχές 2020.

Ο στόχος της ΚΔ που τέθηκε για την ολοκλήρωση των απαραίτητων υποδομών και της προμήθειας φυσικού αερίου προς την εγχώρια αγορά της Κύπρου είναι περί τα τέλη του 2021.

Πόροι ύψους 40 εκ. εντάχθηκαν στον προϋπολογισμό του ΥΕΕΒ για το 2020, για σκοπούς υλοποίησης του έργου υποδομής για έλευση Υγροποιημένου Φυσικού Αερίου στην Κύπρο έργο που θα συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση από το χρηματοδοτικό πρόγραμμα της

Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Συνδέοντας την Ευρώπη», με ποσοστό 40% και μέγιστο ποσό τα €101.255.320 (40% του επιλέξιμου κόστους των €253.000.000 το οποίο εξασφαλίστηκε από το CEF).

Όσον αφορά το Υπ.Παιδείας και Πολιτισμού, προχωρεί στη συνολική μεταρρύθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος και εκσυγχρονισμό αριθμού πολιτικών. Οι πολιτικές αυτές αφορούν το περιεχόμενο αλλά και τη δομή του σχολικού προγράμματος, την αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού της εκπαίδευσης και εστιάζεται στη στήριξη του κάθε μαθητή.

Συνεχίζεται η εφαρμογή των νέων ωρολόγιων προγραμμάτων σε Δημοτική και Μέση Εκπαίδευση, ενώ το Λύκειο Κατευθύνσεων Επιλογής Μαθημάτων εφαρμόστηκε σε όλες τις τάξεις στη βάση των νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων των Δεικτών Επιτυχίας και Δεικτών Επάρκειας. Σε αρκετά μαθήματα έχει αναπτυχθεί νέο εκπαιδευτικό υλικό για τους μαθητές.

Συνεχίστηκε φέτος για 2η φορά, η εφαρμογή του νέου Συστήματος Διορισμών στην Εκπαίδευση, το οποίο στοχεύει στην επιλογή και ένταξη στην Εκπαίδευση των πιο κατάλληλων Εκπαιδευτικών, στη βάση επιτυχίας των Γραπτών Εξετάσεων.

Επιπλέον, βρίσκεται σε εξέλιξη στην Α΄ τάξη Λυκείων και Τεχνικών Σχολών, η εφαρμογή της νέας μορφής αξιολόγησης του μαθητή στο πλαίσιο των τετραμήνων, που αποτελεί θετική εξέλιξη για τον εκσυγχρονισμό του εκπαιδευτικού μας συστήματος.

Μια άλλη σημαντική, ανθρωπιστική καινοτομία του ΥΠΠΑΝ είναι ο τακτικός εφοδιασμός των σχολείων με εξειδικευμένο εξοπλισμό για εξυπηρέτηση των αναγκών των παιδιών με κινητική αναπηρία. Μετά από απόφαση των Επαρχιακών Επιτροπών Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, όσα παιδιά με ειδικές ανάγκες δεν φοιτούν στο σχολείο της γειτονιάς τους, διασφαλίζεται η δωρεάν μεταφορά τους ή επιχορήγηση των γονέων τους για την μεταφορά τους. Για την ικανοποίηση των πιο πάνω αναγκών, στον Προϋπολογισμό του 2020 υπάρχει αύξηση σε σχέση με τον Προϋπολογισμό του 2019.

Στον τομέα του Υπουργείου Εσωτερικών, είναι πλέον ξεκάθαρο ότι ο προσανατολισμός είναι αναπτυξιακός, αφού οι αναπτυξιακές δαπάνες ανέρχονται στα 251εκατομμύρια για το 2020. Έχοντας ως στόχο οι πόλεις και οι κοινότητές να καταστούν πιο βιώσιμες και πιο φιλικές στο πλαίσιο μιας ισορροπημένης ανάπτυξης, έχουν δρομολογηθεί πληθώρα αναπτυξιακών έργων σε

δήμους και κοινότητες με το συνολικό κόστος των έργων να ανέρχεται στα 651εκατομμύρια. Η αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των πολιτών επιτυγχάνεται μέσω της υλοποίησης μεγάλου αριθμού πολεοδομικών έργων αλλά και διαμέσου της απλοποίησης των διαδικασιών, όπως με την εισαγωγή της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και του νέου πλαισίου αδειοδότησης που έχει προκηρυχθεί.

Η δημιουργία και εφαρμογή νέας ολοκληρωμένης και στοχευμένης στεγαστικής πολιτικής αποτελούμενης από επτά πυλώνες, ώστε να ανταποκρίνεται στις σημερινές ανάγκες, δημιουργεί τις συνθήκες εκείνες για την απόκτηση προσιτής κατοικίας και στήριξης ομάδων του πληθυσμού για απόκτηση στέγης. Αφενός εκσυγχρονίζεται η προσφυγική πολιτική των εκτοπισθέντων με την αύξηση των χορηγούμενων ποσών και αφετέρου, μέσω των νέων σχεγαστικών σχεδίων σκοπεύεται η αναζωογόνηση των ορεινών και ακριτικών περιοχών για την υγιή ανάπτυξη της υπαίθρου.

Παράλληλα με τη μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης να βρίσκεται προ των πυλών προωθείται η συμπλεγματοποίηση υπηρεσιών η οποία θα οδηγήσει σε οικονομίες κλίμακος για τους δήμους και τις κοινότητες καθιστώντας τους οικονομικά και διοικητικά αυτόνομους και πιο αποδοτικούς, παρέχοντας περισσότερες και πιο ποιοτικές υπηρεσίες στους πολίτες.

Με τη διαμόρφωση και εφαρμογή ολοκληρωμένης μεταναστευτικής πολιτικής σκοπεύεται η αποτελεσματική διαχείριση των μεταναστευτικών ροών, η ρύθμιση της νόμιμης μετανάστευσης, η αντιμετώπιση της παράνομης και η παροχή ουσιαστικής προστασίας σε όσους αποδεδειγμένα τη χρειάζονται. Έχοντας σεβασμό στις διεθνείς συμβάσεις, προωθούνται τα μέτρα που απαιτούνται για τη διασφάλιση της νομιμότητας, την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης και της εμπορίας προσώπων, τη διαχείριση του συστήματος ασύλου και τη δημιουργία αισθήματος ασφάλειας στους πολίτες.

Το υπουργείο εξωτερικών βασίζεται στη αναβάθμιση της περιφερειακής συνεργασίας και κατοχύρωση της ειρηνικής συνύπαρξης των σχέσεων της Κύπρου με την μέση ανατολή μέσω της σύστασης μόνιμης γραμματείας 3μερούς σχεδιασμού, την ανατροπή της εικόνας της Κύπρου σε Ευρωπαϊκό επίπεδο που αφορά μόνο το κυπριακό και την δημιουργία σχέσεων με χώρες της ανατολής. Στο πλαίσιο των επιδιώξεων του το Υπουργείο θα συνεχίσει να προβαίνει σε κινήσεις

για την άμεση και σε βάθος χρόνου διαχείριση και αντιμετώπιση των όποιων προκλήσεων, παράνομων ενεργειών και δραστηριοτήτων που σχετίζονται με το ενεργειακό πρόγραμμα της Κυπριακής Δημοκρατίας και τις θάλασσες της.

Οι τριμερείς και τετραμερείς συνεργασίες με τις χώρες της περιοχής και η σύμπραξη με ισχυρούς ενεργειακούς κολοσσούς είναι το αποτέλεσμα της σταθερής, χωρίς τυμπανοκρουσίες, υλοποίησης μιας καλά σχεδιασμένης ενεργειακής πολιτικής.

Συμπερασματικά λοιπόν διαφαίνεται ότι υπάρχει συνέπεια λόγων και έργων. Ο Δημοκρατικός Συναγερμός εκφράζει την ικανοποίηση του για το κυβερνητικό έργο και παροτρύνει την κυβέρνηση να συνεχίσει στις βάσεις της θεωρίας της δημοσιονομικής πειθαρχίας, της μείωσης των φορολογιών και της απελευθέρωσης της οικονομίας για να θωρακίσουμε περαιτέρω την οικονομία και να μπορέσουμε μέσα από συνετές πολιτικές να δώσουμε ακόμα περισσότερα στην κυπριακή κοινωνία.

B. Παρατηρήσεις της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις

Η Κοινοβουλευτική ομάδα του ΑΚΕΛ – Αριστερά Νέες Δυνάμεις κατά τη συζήτηση του Κρατικού Προϋπολογισμού για το 2020 σημειώνει τα πιο κάτω:

Η παγκόσμια οικονομία παρουσιάζει υποχώρηση της οικονομικής δραστηριότητας και δημιουργεί ανησυχίες για τη πιθανότητα έναρξης μιας νέας οικονομικής κρίσης. Ιδιαίτερα ο εμπορικός πόλεμος μεταξύ ΗΠΑ – Κίνας αναμένεται να επηρεάσει σημαντικά το ρυθμό αύξησης του διεθνούς εμπορίου. Ανησυχητική είναι η εικόνα των μεγάλων οικονομιών των ΗΠΑ, της Κίνας και της Ιαπωνίας. Στην Ε.Ε., η Ευρωζώνη παραμένει παγιδευμένη στη στασιμότητα και την αβεβαιότητα, ιδιαίτερα επηρεασμένη από τις εξελίξεις για την έξοδο του Η. Βασιλείου από την Ε.Ε. Ωστόσο η μεγαλύτερη πρόκληση της παγκόσμιας οικονομίας είναι η ακραία άνιση κατανομή του αυξανόμενου πλούτου, τόσο ταξικά όσο και γεωγραφικά. Το πλουσιότερο 0,9% του παγκόσμιου πληθυσμού κατέχει το 44% του πλούτου, ενώ το φτωχότερο 55% κατέχει μόλις το 1,8% του συνολικού πλούτου.

Στην Κύπρο, ενώ η συνολική παραγωγή βρίσκεται στο ψηλότερο διαχρονικά σημείο, η απουσία ολοκληρωμένης αναπτυξιακής στρατηγικής επιδρά αρνητικά στην ποιότητα της ανάπτυξης και δημιουργεί ανησυχίες για τη δυνατότητα το υφιστάμενο μοντέλο να παραμείνει βιώσιμο στο μέλλον.

Η ραγδαία μεγέθυνση στο τομέα των κατασκευών δημιουργεί ξανά φαινόμενα «φούσκας» με αποτέλεσμα η χώρα να γίνεται πιο ευάλωτη στις διεθνείς οικονομικές εξελίξεις και στους αυξανόμενους διεθνείς κινδύνους. Η αρπαχτή των «χρυσών διαβατηρίων» δημιουργεί τεράστια οφέλη για μια πολύ μικρή μερίδα της κοινωνίας αλλά έχει δημιουργήσει παράπλευρες αρνητικές επιπτώσεις στην πλειοψηφία της κοινωνίας. Παράλληλα, η αύξηση της διαφθοράς και της διαπλοκής επηρεάζει την αξιοπιστία των θεσμών της Δημοκρατίας και κατ' επέκταση της κυπριακής οικονομίας ευρύτερα.

Στα δημόσια οικονομικά, βελτιωμένες συνθήκες στην οικονομία βελτίωσαν τις επιδόσεις στα δημόσια οικονομικά και σε συνδυασμό με την πολιτική της Κυβέρνησης για περιορισμένες αναπτυξιακές δαπάνες και κοινωνικές παροχές οδήγησαν σε αυξημένα δημοσιονομικά πλεονάσματα. Η δημοσιονομική σταθερότητα είναι αναγκαία αλλά θα πρέπει να συνδυάζεται και

με ορθή οικονομική πολιτική. Την ώρα που η κοινωνία αντιμετωπίζει σημαντικά προβλήματα, τα αυξημένα δημοσιονομικά πλεονάσματα θα μπορούσαν να λειτουργήσουν προς όφελος της κοινωνίας και της οικονομίας.

Η Κυβέρνηση με την δημοσιονομική πολιτική της έχει στερήσει πόρους από την πραγματική οικονομία, πόρους που θα μπορούσαν να βελτιώσουν τη δημιουργία υποδομών στα πλαίσια ενός ολοκληρωμένου αναπτυξιακού σχεδιασμού, την βελτίωση του ανθρώπινου δυναμικού και την αντιμετώπιση βασικών προβλημάτων.

Παρά τη δημιουργία αυξημένων δημοσιονομικών πλεονασμάτων, το δημόσιο χρέος συνέχισε την αυξητική πορεία που ακολουθεί καθ' όλη τη διάρκεια της Κυβέρνησης Ν. Αναστασιάδη.

Στο σκέλος των εσόδων, το σημερινό φορολογικό σύστημα στην Κύπρο στερεί από την κυβέρνηση αρκετούς πόρους από τα κεφάλαια που απαιτούνται για την παροχή υψηλής ποιότητας δημόσιων υπηρεσιών και υποδομών. Ο επανασχεδιασμός της φορολογικής πολιτικής χρειάζεται: (α) ένα πιο προοδευτικό και δίκαιο φορολογικό σύστημα, (β) τη διεύρυνση της φορολογικής βάσης μέσω της φορολόγησης του πλούτου και (γ) τη λήψη μέτρων για την αποτελεσματική καταπολέμηση της εκτεταμένης φοροδιαφυγής.

Στην πλευρά των δαπανών τόσο οι αναπτυξιακές δαπάνες όσο και οι κοινωνικές παροχές παραμένουν καθηλωμένες. Η απουσία ολοκληρωμένης κοινωνικής πολιτικής, που δεν βασίζεται στη φιλανθρωπία αλλά στη δημιουργία υποδομών, οδηγούν στην αδυναμία της Κυβέρνησης να αντιμετωπίσει τις διαρθρωτικές αλλαγές που συμβαίνουν στα εισοδήματα των νοικοκυριών.

Στην αγορά εργασίας, οι θέσεις εργασίας συνέχισαν να αυξάνονται το 2019 και να επιδρούν θετικά στη μείωση της επίσημης ανεργίας στην Κύπρο. Παρόλα αυτά η αύξηση της παραγωγής δεν είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ποιοτικών θέσεων απασχόλησης αλλά περισσότερο στηρίχθηκε στην εκμετάλλευση/απασχόληση των εργαζομένων σε ευέλικτες μορφές απασχόλησης αποτυπώνοντας τη διαρθρωτική αλλαγή των όρων εργασίας στην Κύπρο.

Οι απολαβές συνεχίζουν να διατηρούν τη σημαντική μείωση που κατέγραψαν τα προηγούμενα χρόνια, ιδιαίτερα στον ιδιωτικό τομέα, παρά τη γενική βελτίωση της παραγωγής με αποτέλεσμα το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών να παραμένει κάτω από το προ της κρίσης επίπεδα. Επίσης ο συσχετισμός μισθών – κερδών στην οικονομία έχει επηρεαστεί δομικά, με αποτέλεσμα

να την αλλαγή διάρθρωσης της κατανομής στο συνολικό ΑΕΠ. Το ένα τρίτο του πληθυσμού βρίσκεται στα όρια της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και το φαινόμενο των εργαζόμενων – φτωχών γίνεται πιο έντονο.

Ταυτόχρονα, η στασιμότητα των μισθών στην Κυπριακή οικονομία, επηρεάζει και την ικανότητα αποπληρωμής του ιδιωτικού χρέους και κατ' επέκταση μειώνει την φερεγγυότητα των Κυπριακών νοικοκυριών. Ο δανεισμός του ιδιωτικού τομέα είναι υψηλός και δημιουργεί σημαντική απειλή για απορρόφηση περιουσιακών στοιχείων των νοικοκυριών και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων από τις τράπεζες.

Η ανισότητα ευκαιριών παραμένει επίσης σχετικά υψηλή στην Κύπρο σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ. Στην ουσία, οι ανισότητες, ιδίως οι διαγενεακές, ενισχύονται από τις κυβερνητικές πολιτικές. Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία ανέδειξε την Κύπρο πρωταθλήτρια στην ακρίβεια αγαθών πρώτης ανάγκης από τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ.

Το Σεπτέμβριο του 2019 ολοκληρώθηκε και τυπικά η διάλυση του Συνεργατισμού από την Κυβέρνηση Ν. Αναστασιάδη. Η απουσία του Συνεργατισμού από τον τραπεζικό τομέα ενίσχυσε την ασυδοσία που παρουσιάζει ο τραπεζικός τομέας σήμερα και αύξησε τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν ΜμΕ και νοικοκυριά σε σχέση με τις συναλλαγές τους.

Παρά την πιο πάνω εικόνα ο προϋπολογισμός για το 2020 είναι ένας ακόμα προϋπολογισμός αντιαναπτυξιακός, αντικοινωνικός, αντιλαϊκός, χωρίς όραμα και στην ίδια φιλοσοφία των προηγούμενων χρόνων.

Οι συνολικές δημόσιες επενδύσεις παραμένουν σε πολύ χαμηλά επίπεδα, χαμηλότερα ακόμα και από το 2012 μεσούσης της οικονομικής κρίσης. Οι κοινωνικές παροχές, παραμένουν σταθερά χαμηλές, με μόνη εξαίρεση της συμπερίληψη από φέτος των δαπανών για το ΓεΣΥ. Επιπλέον, το αναπτυξιακό όραμα της Κυβέρνησης στον Προϋπολογισμό συνεχίζει να έχει στο επίκεντρο του την ιδιωτικοποίηση κερδοφόρων ημικρατικών οργανισμών και το ξεπούλημα του δημόσιου πλούτου.

Ως ΑΚΕΛ τονίζουμε εκ νέου την ανάγκη για ολοκληρωμένη στρατηγική στην ανάπτυξη με στόχο την υλοποίηση ενός πολύπλευρου και ισορροπημένου μοντέλου οικονομικής και

κοινωνικής ανάπτυξης. Βασική αρχή των προτάσεων θα πρέπει να παραμείνει η αντιμετώπιση των ανισοτήτων, μια εξόχως αναπτυξιακή πολιτική.

Μέρος του δημοσιονομικού περιθωρίου που υπάρχει σήμερα μπορεί να αξιοποιηθεί προς την ενίσχυση της αναπτυξιακής πολιτικής τόσο σε υποδομές (φυσικό και ανθρώπινο κεφάλαιο) όσο και στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου της κοινωνίας. Προς αυτή την κατεύθυνση μπορεί επίσης να συμβάλει η ενίσχυση των δημοσίων εσόδων μέσα από τη βελτίωση του φορολογικού πλαισίου με στόχο το δικαιότερο επιμερισμό των φορολογικών βαρών.

Στη βάση των πιο πάνω το ΑΚΕΛ θα καταψηφίσει τον προϋπολογισμό για το 2020.

Γ. Παρατηρήσεις της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Κόμματος

Η πορεία της Οικονομίας βρίσκεται σε τροχιά ανάκαμψης και οι περισσότεροι δείκτες παρουσιάζουν σημεία βελτίωσης, χωρίς όμως να θεωρούμε ότι υπάρχει αντιπροσωπευτικός αντίκτυπος στην πραγματική οικονομία, λόγω της απώλειας των εισοδημάτων των μικρομεσαίων νοικοκυριών, συνεπεία της οικονομικής καταστροφής του 2013.

Θεωρούμε σημαντική αλλά και ουσιαστική την συμβολή του Κυπριακού Λαού, ο οποίος με πολλές θυσίες συνέβαλε και συμβάλλει καταλυτικά στην αναστροφή της κάκιστης εικόνας της οικονομίας της Κύπρου. Ακόμα, θεωρούμε ότι το Δημοκρατικό Κόμμα, με την υπεύθυνη στάση που έχει τηρήσει όλα αυτά τα χρόνια, έχει συμβάλει στην βελτίωση της οικονομίας.

Παρά τις πολιτικές βελτίωσης τόσο από την Εκτελεστική Εξουσία όσο και τις νομοθετικές πρωτοβουλίες, ο δείκτης ορίου φτώχειας για τα κυπριακά νοικοκυριά, ανέρχεται στο πολύ υψηλό ποσοστό της τάξης του 15,4%, όπου είναι εμφανές ότι τα κυπριακά νοικοκυριά έχουν σοβαρές υλικές στερήσεις.

Η Κύπρος κατατάσσεται ανάμεσα στις πέντε ευρωπαϊκές χώρες με τη μεγαλύτερη φτωχοποίηση πληθυσμού, καθώς πάνω από 200 χιλ. άνθρωποι, βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού. Παράλληλα το όριο της φτώχειας στην Κύπρο, είναι κατά τρεις σχεδόν ποσοστιαίες μονάδες ψηλότερο σε σχέση με τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο.

Παράλληλα το ποσοστό του πληθυσμού με Σοβαρή Υλική Στέρηση, που δεν καταφέρνει να αποπληρώσει τις βασικές του ανάγκες, ανέρχεται στο 10,2% για το 2018 (τελευταία στοιχεία).

Ο δείκτης ανισότητας Gini για το τέλος του 2018, ήταν στο 29,1%, ελαφρώς μειωμένο σε σχέση με την προηγούμενη χρόνια. Είναι ξεκάθαρο, ότι στα χρόνια της κρίσης, η κατανομή του εισοδήματος παρουσιάζει σημαντική ανισότητα και θα πρέπει να χαραχθούν πολιτικές για άμεση σμίκρυνση της ψαλίδας .

Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι στην Κύπρο παρά την πρόοδο που έχει σημειωθεί, το 18% των παιδιών ζει στο όριο της φτωχιάς. Θα πρέπει η εκτελεστική εξουσία να εγκύψει σε αυτό το ευαίσθητο θέμα το οποίο επηρεάζει άμεσα την ποιότητα ζωής των παιδιών. Ο αντίκτυπος αυτός, μεταξύ άλλων, είναι άμεσα συνυφασμένος με την αποτελεσματική πρόσβαση στην εκπαίδευση των παιδιών.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας Κύπρου, το 2018 το εισοδηματικό όριο της φτώχειας ορίστηκε για:

- Ένα άτομο στις 9.202 ευρώ ετησίως. (Μηνιαία 707 ευρώ περίπου).

Το Υπουργείο Οικονομικών, ως το καθ' ύλην αρμόδιο για την χάραξη και εφαρμογή του προγράμματος της Κυβέρνησης, παρά τα ευνοϊκά δεδομένα που προκύπτουν από τις εκτιμήσεις του, εντούτοις με την ακολουθούμενη πολιτική, θέτει σημαντικούς τομείς της οικονομίας σε στασιμότητα και δεν φαίνεται να υπάρχει η πολιτική βούληση, ώστε να δοθούν κίνητρα και σωστές κατευθυντήριες γραμμές σε τομείς όπως οι Υπηρεσίες, ο Πολυθεματικός Τουρισμός, το Εξαγωγικό Εμπόριο και τον πρωτογενή τομέα της οικονομίας (γεωργία – κτηνοτροφία).

Η πολιτική κινήτρων για επενδύσεις που είναι συνδεδεμένες με την κατά χάριν πολιτογράφηση, ήταν ένα μέτρο που βοήθησε σημαντικά κατά την περίοδο της κρίσης, αλλά σε κάθε περίπτωση δεν μπορούμε να βασιστούμε στα έσοδα από αυτή την διαδικασία. Απόδειξη της μη σταθερότητας αυτού του μέτρου, τα όσα αποκαλύφθηκαν το τελευταίο διάστημα που προκάλεσαν μια σχετική ύφεση στον τομέα αγοράς ακινήτων.

Οι αποφάσεις και τα μέτρα της κυβέρνησης αναφορικά με την αντιμετώπιση της έκρυθμης οικονομικής κατάστασης το 2013, **δεν** μπορούν να πάρουν την μορφή **μονιμότητας**.

Το υπουργικό διάταγμα σχετικά με τα ωράρια των καταστημάτων, δεν συνοδεύτηκε με τα αντίστοιχα μέτρα για κατοχύρωση των δικαιωμάτων των εργαζομένων στον τομέα του λιανικού εμπορίου.

Η ανυπαρξία πολιτικής βούλησης για ρύθμιση του κανονιστικού πλαισίου που διέπει τις συμφωνίες εργοδοτών και εργαζομένων, έχει οδηγήσει σε παρωχημένες μορφές εργασίας που πλήττουν τον πυρήνα της παραδοσιακής οικογένειας. Παράλληλα, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, βρίσκονται σε σοβαρή δυσμένεια, αφού δεν λαμβάνουν καμία στήριξη από την κυβέρνηση και δεν είναι εφικτό να ανταγωνιστούν τους μεγάλους εισαγωγικούς κολοσσούς, σε ένα περιβάλλον ιδιαίτερα μεροληπτικό υπέρ των μεγάλων επιχειρήσεων.

Παρά τους θετικούς δείκτες ανάκαμψης, η κυπριακή οικονομία είναι ευάλωτη από ενδογενείς και εξωγενείς κινδύνους, που είναι δυνατό να εκτροχιάσουν τις δημοσιονομικές εκτιμήσεις της κυβέρνησης .

Ο τομέας των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών βρίσκεται στο στόχαστρο ξένων αξιολογητών, οι οποίοι προσπαθούν με κάθε τρόπο να εμποδίσουν κεφάλαια τρίτων χωρών όπως η Ρωσική Ομοσπονδία, που διαχρονικά πραγματοποιούν επενδύσεις στην κυπριακή οικονομία. Θα πρέπει το κράτος να θωρακίσει το χρηματοοικονομικό τομέα, αφού η πιθανή καθήλωση του είναι δυνατό να επιφέρει πλήγμα στην πραγματική οικονομία.

Έχουμε την άποψη ότι η εκτελεστική εξουσία θα πρέπει να εντείνει τις προσπάθειες για νέες συνεργασίες στο επίπεδο των εμπορικών συμφωνιών με άλλες χώρες, που θα προκύψουν νέες αγορές για τον τομέα των χρηματοοικονομικών και διοικητικών υπηρεσιών.

Ο ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας είναι ικανοποιητικός συγκριτικά με τα υπόλοιπα κράτη – μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σε σχέση όμως με το 2018 και το 2019 είναι μειωμένος. Για το 2020 αναμένεται να φτάσει στο 2,9% σε σχέση με το 3,2% το 2019. Είναι γεγονός ότι οι εκτιμήσεις της κυβέρνησης για τον ρυθμό ανάπτυξης είναι ευοίωνες, παρόλο που οι προβλέψεις θα είναι μειωμένες.

Επιπρόσθετα, δεν συνυπολογίζει ότι οι γεωπολιτικές συνθήκες στην περιοχή, είναι ευάλωτες και ειδικότερα όσον αφορά το τουριστικό προϊόν της οικονομίας, το οποίο αναμένεται ότι θα εισέλθει σε ένα πιο ανταγωνιστικό περιβάλλον με τους οικονομικούς κραδασμούς που θα επιφέρουν οι πρόσφατες πτωχεύσεις μεγάλων τουριστικών πρακτόρων, που ήταν και οι βασικοί πυλώνες για την τουριστική βιομηχανία της Κύπρου.

Οι Κεφαλαιουχικές δαπάνες όπως πάγια, έργα υπό κατασκευή, συγχρηματοδοτούμενα έργα αναμένεται να αυξηθούν το 2020 κατά 11,3% και να φθάσουν στα €689 εκατ. σε σύγκριση με €619 εκατ. το 2019, λόγω ωρίμανσης αρκετών αναπτυξιακών έργων.

Το σύνολο των αναπτυξιακών δαπανών για την περίοδο Ιανουαρίου – Οκτωβρίου 2019, ανήλθαν στα €342,88 εκατ. σε σχέση με προϋπολογιζόμενες δαπάνες ύψους €896,41 εκατ. για ολόκληρο το 2019. Το ποσοστό υλοποίησης αναπτυξιακών δαπανών ανέρχεται στο 38% σε σχέση με 41% το δεκάμηνο του 2018 και 40% την περίοδο του 2017.

Η καθεχρονική αδυναμία της κυβέρνησης για αποτελεσματική ενθάρρυνση στην υλοποίηση του στόχου αναφορικά με τις αναπτυξιακές δαπάνες, αποτελεί σημαντικό τροχοπέδι για την απάμβλυνση πολλών προβλημάτων στην πραγματική οικονομία.

Το Δημόσιο Χρέος παραμένει σε πολύ υψηλά επίπεδα λόγω των εξελίξεων με την εξαγορά της Συνεργατικής Κεντρικής Τράπεζας από την Ελληνική. Το 2019 αναμένεται να φτάσει το 97,4% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος σε σχέση με το 107,2% του ΑΕΠ που ήταν το δεύτερο εξάμηνο του 2018.

Η προγραμματισμένη αποπληρωμή της οφειλής στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, και η αποπληρωμή του Ρωσικού δανείου, αναμένεται να περιορίσουν το Δημόσιο Χρέος στο 91,1% για το 2020.

Τραπεζικός Τομέας και Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια:

Ο συνολικός αριθμός των δανειακών χαρτοφυλακίων των τραπεζών ανέρχεται στα 33 δις ευρώ κατά τον Μάιο του 2019. Οι Μη Εξυπηρετούμενες χορηγήσεις ανέρχονται στα 10,2 δις κατά την ίδια περίοδο. Το ποσοστό 31% ΜΕΧ αν και μειωμένο σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια, βρίσκεται πολύ μακριά από τον στόχο που υποδεικνύεται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και είναι το 5-7%.

Οφείλουμε παράλληλα να επισημάνουμε για πολλοστή φορά, ότι ο υψηλός αριθμός των Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα για την ανάκαμψη ολόκληρου του φάσματος της Οικονομίας.

Ο Κυπριακός τραπεζικός τομέας εξακολουθεί να παρουσιάζει έναν από τους ψηλότερους δείκτες στα μη-εξυπηρετούμενα δάνεια στην Ευρώπη, (δεύτερη θέση), ενώ τόσο ο ιδιωτικός, όσο και ο δημόσιος τομέας διατηρούν μεγάλα χρέη.

Η Νομοθετική εξουσία, έχει οχυρώσει τα τραπεζικά ιδρύματα μέσω νομοθετικών ρυθμίσεων που έχουν στόχο την απομόχλευση των Μη Εξυπηρετούμενων χορηγήσεων από τους Ισολογισμούς τους.

Οι νομοθετικές ρυθμίσεις, είναι σημαντικά υποβοηθητικές για τη διόρθωση των ισολογισμών των τραπεζών, όμως οι χορηγήσεις αυτές δεν βοηθάνε στην απάμβλυνση του ιδιωτικού χρέους μέσα στο ευρύτερο φάσμα του χρηματοοικονομικού τομέα.

Ως Δημοκρατικό Κόμμα παρακολουθούμε στενά την πορεία και τους χειρισμούς των τραπεζικών ιδρυμάτων. Δεν θα ανεχτούμε τις καταχρηστικές συμπεριφορές των Διοικητικών

Συμβουλιών σε σχέση με τις πιθανές υπερχρεώσεις αλλά και τις αυξήσεις των τελών στις συναλλαγές των καταναλωτών.

Σχέδιο Εστία

Στόχος του σχεδίου Εστία είναι το κράτος να εισέλθει ενεργά στη διαχείριση των ΜΕΔ με εγγυήσεις πληρωμής μέρους των δανείων. Κάτι που θα επιτρέψει στους δανειολήπτες – μετά την αναδιάρθρωση- να προχωρήσουν σε εξόφληση των δανείων τους. Το ζήτημα βέβαια είναι ότι το κράτος δεν έχει τη δυνατότητα να εγγυηθεί όλα τα δάνεια. Με τα οικονομικά δεδομένα του κράτους, έχει θεσπιστεί ένα πλαίσιο προστασίας της πρώτης κατοικίας σε συνδιασμό με την μερική αποπληρωμή χρέους από πλευράς του κράτους.

Σημαντικό μέρος των ΜΕΔ αφορά σε δάνεια πρώτης κατοικίας αφού σύμφωνα με στοιχεία, τα κόκκινα δάνεια των νοικοκυριών αντιστοιχούσαν στο 55,8% για το πρώτο εξάμηνο του 2018. Όλες οι πτυχές του Σχεδίου Εστία, θα πρέπει να επικαιροποιηθούν σε περίπτωση που το εν λόγω σχέδιο δεν έχει την αναμενόμενη ανταπόκριση από τους δυνητικούς λήπτες του σχεδίου.

Υποεστία:

Εκφράζουμε την ανησυχία μας για ακόμη πιο ευάλωτες ομάδες πληθυσμού όπου η οικονομική τους ανέχεια, δεν τους επιτρέπει να ενταχθούν στο Σχέδιο Εστία. Είναι για εμάς σημαντικό το γεγονός ότι η Εκτελεστική Εξουσία θα πρέπει να αντιμετωπίσει διαφορετικά αυτούς τους ανθρώπους ώστε να καταφέρουν να προστατεύσουν την μικρή οικηστική μονάδα που κατέχουν. Τα τελικά αποτελέσματα ένταξης των δυνητικά δικαιούχων του Σχεδίου Εστία, θα κρίνουν και την απόφαση μας να προωθήσουμε νομοθετική ρύθμιση για Σύσταση τέτοιου Σχεδίου.

Παράλληλα εκτός από τις θέσεις μας οι οποίες εμβολίασαν το πιο πάνω Σχέδιο, ως Δημοκρατικό Κόμμα προτείνουμε την δημιουργία ενός παράλληλου Σχεδίου το οποίο θα επιβραβεύει τους καλοπληρωτές, οι οποίοι για ακόμη μια φορά καλούνται να στηρίξουν τις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού, που θα ενταχθούν στο Σχέδιο Εστία. Είμαστε έτοιμοι να καταθέσουμε τις προτάσεις μας για την επιβράβευση των καλοπληρωτών.

Σε σχέση με την ολιστική προσέγγιση των Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων, θεωρούμε ότι η ύπαρξη τους, έχει ως αποτέλεσμα, σημαντική μερίδα των πολιτών, να αδυνατούν να έχουν

πρόσβαση σε δανεισμό και ως εκ τούτου βρίσκονται εκτός της παραγωγικής διαδικασίας, που έχει σαν αποτέλεσμα την μείωση της αγοραστικής τους δύναμης.

Εθνικό Ταμείο Αλληλεγγύης:

Μετά απο σειρά συνεδριάσεων στην αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή, το Δημοκρατικό Κόμμα προώθησε δική του νομοθετική πρόταση το 2018, η οποία υπερψηφίστηκε απο την Ολομέλεια της Βουλής, και αφορά την σύσταση και Δημιουργία του Εθνικού Ταμείου Αλληλεγγύης. Σκοπός της νομοθεσίας είναι η σταδιακή αποζημίωση των ανθρώπων, με των οποίων τα χρήματα σώθηκε η οικονομία του τόπου τις δραματικές μέρες των αποφάσεων του Eurogroup το 2013.

Στο εν λόγω ταμείο έχει καταβληθεί ποσό 55 εκατομμυρίων σε δύο ισόποσες δόσεις και παράχωρηση περιουσιακών στοιχείων αξίας 103 εκατομμυρίων τα οποία θα αξιοποιηθούν προς όφελος των κουρεμένων καταθέτων και κατόχων αξιογράφων.

Στον Προυπολογισμό για το 2019 δεν περιλήφθηκε κανένα κονδύλι απο την εκτελεστική εξουσία. Μετά απο επιτακτικό αίτημα του Δημοκρατικού Κόμματος, εξασφαλίστηκε κυβερνητική τροπολογία ύψους 30 εκατομμυρίων ευρώ.

Για τον προϋπολογισμό του 2020, η κυβέρνηση ένεταξε στον προϋπολογισμό, πίστωση κονδυλίου ύψους 20 εκατομμυρίων ευρώ, αλλά με παρέμβαση του Δημοκρατικού Κόμματος, το κονδυλι αυξήθηκε μέσω νέας κυβερνητικής τροπολογίας στα 40 εκατομμύρια ευρώ.

Θεωρούμε ότι αποτελεί χρέος της πολιτείας , η σταδιακή αλλά πλήρης αποκατάσταση αυτής της κατηγορίας πολιτών που είδαν τις καταθέσεις τους να εξανεμίζονται μέσα σε ένα βράδυ.

Πληθωρισμός:

Θα πρέπει να ληφθούν μέτρα για την αντιμετώπιση της προβλεπόμενης αρνητικής τάσης του πληθωρισμού, λόγω της μειωμένης ζήτησης, στον βαθμό που είναι επιτρεπτό από την εκτελεστική εξουσία, αφού η παρατεταμένη αποπληθωριστική τάση, θα επιφέρει περεταίρω στρεβλώσεις στην οικονομία.

Παρά το γεγονός ότι το διεθνές οικονομικό περιβάλλον προσβλέπει σε ανοδική τάση λόγω του εμπάργκο πετρελαίου από το Ιράν, όσον αφορά τον πληθωρισμό, η πιθανή αύξηση του εισαγόμενου πληθωρισμού θα δημιουργήσει σημαντικό πλήγμα στα εγχώρια νοικοκυριά. Οι

μειώσεις των μισθών που δέχτηκαν οι εργαζόμενοι σε ολόκληρο σχεδόν το φάσμα της οικονομίας, δεν συνοδεύτηκαν με τις αντίστοιχες αυξήσεις μέχρι σήμερα.

Δημοσιονομικοί Κίνδυνοι:

Η Κυβέρνηση θα πρέπει να λάβει υπόψιν το ενδεχόμενο εκτροχιασμού των οικονομικών της προβλέψεων, αφού ο επιτοκιακός κίνδυνος δανεισμού από τις διεθνείς αγορές, είναι ασύμφορος μέχρι στιγμής, δεδομένου ότι μεσοπρόθεσμα θα πρέπει να αποπληρώσουμε δάνεια που προκύπτουν από τις μνημονιακές μας υποχρεώσεις, όπου ο δανεισμός ήταν αρκετά πιο χαμηλός.

Η αναμονή της απόφασης του **Ανωτάτου Δικαστηρίου** που έκρινε στις 29/3/2019 ως αντισυνταγματικές τις νομοθεσίες που θεσπίστηκαν κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης για αποκοπές μισθών και μειώσεις των συντάξεων των υπαλλήλων και συνταξιούχων του δημοσίου και ευρύτερου δημοσίου τομέα, είναι πιθανόν να εκτροχιάσουν τα δημόσια οικονομικά αλλά και τις κοινωνικές δαπάνες.

Η απραξία και οι κάκιστοι χειρισμοί της εκτελεστικής εξουσίας σε σχέση με την πορεία πιστοποίησης προϊόντος Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης (ΠΟΠ), του δημοφιλέστερου εμπορικού προϊόντος που είναι το παραδοσιακό **χαλλούμι**, θέτει σε κίνδυνο την εμπορική δραστηριότητα πολλών μικρών οικογενειακών μονάδων και άλλων επιχειρήσεων. Τα συνολικά έσοδα για την οικονομία της Κύπρου από τον κλάδο αυτό ανέρχονται στα **250 εκατομμύρια ευρώ ετησίως**.

Ανεργία:

Η ανεργία για το 2019 στο σύνολο των 12 μηνών, εκτιμάται ότι θα **βρίσκεται στο 7%**, ενώ η ανεργία στους νέους βρίσκεται σε υψηλό επίπεδο με καθοδική όμως τάση.

Σοβαρό πρόβλημα προκύπτει από τους Μακροχρόνια άνεργους αλλά και στις ομάδες πληθυσμού άνω των 50 ετών όπου τα υφιστάμενα κίνητρα/προγράμματα, φαίνεται να μην επιφέρουν τα επιθυμητά αποτελέσματα.

Κρίνουμε θετικό όμως, το γεγονός ότι η ανεργία βρίσκεται σε σταδιακή υποχώρηση, κάτω του 7%. Υπάρχουν όμως δομικά προβλήματα που δημιουργήθηκαν μέσα στην κρίση, και θα πρέπει

να τύχουν επαναξιολόγησης σε σχέση με την Ανεργία. Παρατηρείται το φαινόμενο, δικαιούχοι του ΕΕΕ να απασχολούνται παράνομα σε διάφορους τομείς, ενισχύοντας την αδήλωτη εργασία.

Η σημαντικά αυξημένη εισροή ξένων εργατών στην κυπριακή οικονομία, με τα σημάδια κορεσμού σε τομείς νευραλγικούς να είναι ορατά, είναι ένα γεγονός που πρέπει να παρακολουθείται στενά.

Τομέας Υγείας:

Η έναρξη του Γενικού Συστήματος Υγείας, είναι ίσως η σημαντικότερη μεταρρύθμιση των τελευταίων χρόνων.

Θεωρούμε, ότι η κυβέρνηση πρέπει να στηρίξει τα Δημόσια Νοσηλευτήρια ιδιαίτερα στην μεταβατική περίοδο μέχρι την πλήρη εφαρμογή του ΓΕΣΥ.

Δυστυχώς είναι ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που ταλανίζουν την κοινωνία. Η έναρξη του ΓΕΣΥ έχει προσδώσει σημαντικά οφέλη στην κοινωνία, αλλά **χρειάζεται συνεχής εποπτεία** και διορθωτικές κινήσεις, έτσι ώστε να μην εκτροχιαστούν οι προβλέψεις του κράτους.

Ως Δημοκρατικό Κόμμα, επαναβεβαιώνουμε τη θέση μας ότι παραμένουμε δεσμευμένοι να προβούμε σε όλες τις αναγκαίες ενέργειες, για υλοποίηση της μεταρρύθμισης στον τομέα της υγείας με την εισαγωγή του ΓΕΣΥ. Στόχος μας ασφαλώς να πραγματοποιηθεί στα προκαθορισμένα χρονοδιαγράμματα, που έχουν καθοριστεί και ψηφιστεί ως γνωστόν το περασμένο έτος.

Δ. Παρατηρήσεις Κινήματος Σοσιαλδημοκρατών ΕΔΕΚ

Δυστυχώς για ακόμα μια χρονιά είμαστε υποχρεωμένοι να επαναλάβουμε τις ίδιες ή σχεδόν τις ίδιες παρατηρήσεις αναφορικά με τον κρατικό προϋπολογισμό, γιατί για ακόμα μια χρονιά έχει τα ίδια ή περίπου τα ίδια χαρακτηριστικά των προηγούμενων χρόνων.

Δεν αναμένουμε και δεν προσδοκούμε ριζικές αλλαγές, όμως οι εμπειρίες του παρελθόντος θα έπρεπε να είχαν επιφέρει και τον ανάλογο προβληματισμό, να ληφθούν σταδιακά μέτρα, ώστε η κυπριακή οικονομία να προσδιορίζεται και σε νέους καινοτόμους και υψηλής τεχνολογίας τομείς, αλλά και η οικονομική πολιτική της κυβέρνησης να παρουσιάζει μια πλέον ανθρωποκεντρική μορφή.

Αναμφίβολα οι δείκτες της κυπριακής οικονομίας έχουν παρουσιάσει βελτίωση, όχι όμως σε βαθμό ώστε να δημιουργείται κλίμα σιγουριάς και ασφάλειας. Πολύ δε περισσότερο δεν δικαιολογείται η αισιοδοξία που παρατηρείται. Θετική εξέλιξη είναι και η αναβάθμιση της οικονομίας από διεθνείς οίκους αξιολόγησης και η κατάταξή της σε επενδυτική βαθμίδα. Όμως την ίδια στιγμή είναι σημαντικό να αναλυθεί:

- εάν η βελτίωση είναι ουσιαστική ή επίπλαστη και αποτυπώνει με τρόπο επιστημονικό την κατάσταση της πραγματικής οικονομίας, και
- εάν η βελτίωση των αριθμών αποτυπώνεται και σε βελτίωση του βιοτικού επιπέδου του λαού, κυρίως των μικρομεσαίων εισοδημάτων.

Η πραγματική βελτίωση της οικονομίας πρέπει να είναι όχι μόνο ποσοτική αλλά και ποιοτική, να προσδιορίζεται σε σταθερό και μακροπρόθεσμο ορίζοντα. Η προσέγγισή της να αφορά το σύνολο των αριθμών που καθορίζουν τους δείκτες της οικονομίας και όχι επιλεκτικά μόνο σε αυτούς που «εξυπηρετούν ή και βολεύουν».

Η οικονομία έχει αξία όταν αυτή συνδέεται με τους ανθρώπους, κυρίως με το βιοτικό-τους επίπεδο, την προστασία τους από κινδύνους οικονομικής φύσης που ελλοχεύουν και οικοδομούν συνθήκες κοινωνικής συνοχής. Την προστασία αυτή την έχουν ανάγκη σε μεγαλύτερο βαθμό όσοι προέρχονται από τα ευάλωτα οικονομικά στρώματα της κοινωνίας και έχουν πληγεί περισσότερο από την οικονομική κρίση που έπληξε την πατρίδα μας.

Αναπτυξιακός ή διαχειριστικός Προϋπολογισμός του 2019;

Για ακόμα μία χρονιά ο προϋπολογισμός είναι κατά βάση διαχειριστικός και όχι αναπτυξιακός. Στην ουσία οι αναπτυξιακές δαπάνες καλύπτουν το 10% του προϋπολογισμού. Με δεδομένο ότι τα προηγούμενα χρόνια η υλοποίηση του αναπτυξιακού προϋπολογισμού κυμάνθηκε σε σχετικά χαμηλά επίπεδα (75% το 2019, 60% το 2018, 41% το 2017 και 43% το 2016) γίνεται αντιληπτό ότι με ποσοστό υλοποίησης περίπου 7,5% ένας προϋπολογισμός δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως αναπτυξιακός. Πολύ δε περισσότερο όταν για μία ακόμα χρονιά στον κατάλογο των αναπτυξιακών έργων δεν συμπεριλαμβάνονται έργα ανταποδοτικού χαρακτήρα, ώστε το κράτος στο μέλλον να εξασφαλίζει εισοδήματα με τα οποία να μπορεί να χρηματοδοτήσει νέα έργα.

Δημοσιονομική κατάσταση

Ο προϋπολογισμός του 2020 ουσιαστικά διαπνέεται από την ίδια φιλοσοφία των προϋπολογισμών των τελευταίων χρόνων και αποσκοπεί στην επίτευξη ποσοτικών στόχων μέσα από την παραπέρα διαχείριση των πάγιων τομέων της οικονομίας (κατασκευαστικός, τουριστικός, υπηρεσίες). Τομείς οι οποίοι είναι ιδιαίτερα εύθραυστοι, επηρεάζονται από εξωγενείς και άρα μη ελεγχόμενους παράγοντες. Η απουσία ποιοτικών μέτρων που θα προσδώσουν στην κυπριακή οικονομία μακροοικονομική σταθερότητα είναι εμφανής.

Στον **τουριστικό τομέα**, παρά την αύξηση στον αριθμό άφιξης τουριστών, τα έσοδα παρουσίασαν μείωση ύψους 2-2.5%. Βασικός λόγος η απουσία ανάπτυξης ποιοτικών τομέων όπως ο ιατρικός, ο συνεδριακός, ο αθλητικός, με αποτέλεσμα να μειώνεται το ενδιαφέρον προσέλκυσης τουριστών υψηλών εισοδημάτων.

Στον ιατρικό, όχι μόνο δεν διαπιστώνουμε άφιξη ασθενών από το εξωτερικό για θεραπεία, αλλά αντίθετα αυξάνεται η αποστολή ασθενών στο εξωτερικό για θεραπευτικούς σκοπούς.

Στο συνεδριακό η απουσία διεθνών συνεδρίων είναι εμφανής, παρά τις εξαιρετικές κλιματολογικές συνθήκες που επικρατούν.

Στον αθλητικό παρά τις φιλότιμες προσπάθειες του ιδιωτικού τομέα δεν παρατηρείται και η ανάλογη κρατική αρωγή.

Στον κατασκευαστικό τομέα επαναλαμβάνεται το φαινόμενο της υπερθέρμανσης όπως και στο παρελθόν. Τη στιγμή που δίνονται παρεκκλίσεις σε επιχειρηματίες για ανάπτυξη ψηλών

κτιρίων στις πόλεις, παρεμποδίζονται ακόμα και στερούνται οι κάτοικοι της υπαίθρου του δικαιώματος για στεγαστική ανάπτυξη της περιουσίας-τους. Δεν διαφωνούμε φυσικά με την ανέγερση ψηλών κτιρίων. Διαφωνούμε με την ανεξέλεγκτη ανάπτυξη. Η ανάπτυξη θα έπρεπε να είναι οριοθετημένη σε συγκεκριμένες περιοχές, να μην επηρεάζει αρνητικά το περιβάλλον και τους παρακείμενους πολίτες και να διασφαλίζεται η δυνατότητα αποτελεσματικής αντιμετώπισης έκτακτης κατάστασης (φωτιά, σεισμός, εγκληματική ενέργεια) που ενδεχόμενα να προκύψει.

Όμως την ίδια στιγμή το κράτος ξοδεύει δεκάδες εκατομμύρια ευρώ κάθε χρόνο για να στεγάσει υπουργεία και κρατικές υπηρεσίες σε υποστατικά αρκετά από τα οποία είναι ακατάλληλα. Παρά τις συνεχόμενες προτάσεις-μας δεν προχωρεί στην εκπόνηση σχεδίου για αξιοποίηση κρατικής γης και ανέγερσης νέων σύγχρονων, λειτουργικών και μειωμένης περιβαλλοντικής επιβάρυνσης δημόσιων κτιρίων.

Πρόσφατα ανακοινώθηκε πρόγραμμα στεγαστικής πολιτικής μέσω του ΚΟΑΓ. Κινείται προς την ορθή κατεύθυνση, όμως θα μπορούσε να είναι πλέον φιλολαϊκό και να περιλαμβάνει και δράσεις ενίσχυσης των ορεινών και ημιορεινών περιοχών.

Ακόμα και ο τομέας **των υπηρεσιών** λόγω της κρατικής γραφειοκρατίας παρουσιάζει αποδόσεις μικρότερες των δυνατοτήτων του.

Φορολογική πολιτική

Παρά τη βελτίωση της οικονομίας μέχρι στιγμής δεν υπήρξαν ουσιαστικές φορολογικές ελαφρύνσεις για ανακούφιση από την οικονομική κρίση των μισθωτών, των χαμηλοσυνταξιούχων και των μικροεπαγγελματιών. Οι όποιες ελαφρύνσεις στην ουσία εξανεμίσθηκαν από την αύξηση της τιμής των καυσίμων, των ενοικίων, των τελών αποχέτευσης, του Φόρου Ακίνητης Περιουσίας που καταβάλλεται στις Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης λόγω αναπροσαρμογής της αξίας των ακινήτων και παράλειψης μείωσης των συντελεστών. Υπάρχουν πολίτες οι οποίοι καλούνται να πληρώσουν μέχρι και 20 φορές περισσότερα τέλη σε σχέση με το παρελθόν. Σε αυτές φυσικά δεν περιλαμβάνεται και η πρόσθετη φορολογία που έχει επιβληθεί από το Μάρτιο του 2019 για την εισαγωγή του ΓεΣΥ, καθώς και η αύξησή της τον προσεχή Μάρτιο λόγω της εισαγωγής και της ενδονοσοκομειακής περίθαλψης.

Στο νέο προϋπολογισμό και πάλι το μεγαλύτερο ποσοστό κρατικών εσόδων θα προέλθει από τις έμμεσες φορολογίες.

Επιπρόσθετα, παρά τις συνεχείς εξαγγελίες όχι μόνο δεν παρατηρήθηκε βελτίωση, αλλά αντίθετα έχει επιδεινωθεί ακόμα περισσότερο η φοροδιαφυγή. Οι ανείσπρακτοι φόροι ανέρχονται σε εκατοντάδες εκατομμύρια, ενώ η δυσλειτουργία του Τμήματος Φορολογίας είναι εμφανής. Το κράτος δεν κατόρθωσε να προχωρήσει στη λήψη ουσιαστικών μέτρων για πάταξη της φοροδιαφυγής, επικεντρώνει τις προσπάθειές-του προς λανθασμένες κατευθύνσεις. Η μεγάλη καθυστέρηση στην επιβεβαίωση των φορολογικών δηλώσεων οδηγεί αναπόφευκτα και σε σημαντική απώλεια εσόδων. Επιπρόσθετα δεν έχει προχωρήσει στη λήψη μέτρων για δικαιότερη κατανομή των φορολογικών βαρών στους πολίτες, ώστε σταδιακά να μειωθεί το οικονομικό χάσμα μεταξύ των ψηλών και των χαμηλών εισοδημάτων. Αντίθετα το οικονομικό χάσμα μεταξύ των εισοδημάτων έχει διευρυνθεί ακόμα περισσότερο. Η μεσαία τάξη παρουσιάζει ακόμα μεγαλύτερη συρρίκνωση, ώστε η μείωση κατά 1.3% περίπου του ποσοστού των πολιτών που βρίσκονται κάτω ή κοντά στο όριο της φτώχειας να εξανεμίζεται. Επιπρόσθετα η μείωση του ποσοστού κινδύνου φτώχειας από το 15.7% το 2017 στο 15.4% το 2019 είναι ένα πρόσθετο επιβεβαιωτικό στοιχείο.

Δυστυχώς τόσο από τον προϋπολογισμό όσο και στις κατά καιρούς προτάσεις της κυβέρνησης δεν περιλαμβάνονται δράσεις προς αυτή την κατεύθυνση, ενισχύεται ακριβώς το αντίθετο.

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της Ε.Ε. η Κύπρος βρίσκεται στην τελευταία θέση όσον αφορά την κατανομή του εθνικού εισοδήματος. Από την οικονομική ανάπτυξη που παρουσιάζει, ευνοείται μόνο ένα μικρό ποσοστό του πληθυσμού, ενώ το 24% περίπου του πληθυσμού βρίσκεται κάτω ή κοντά στο όριο της φτώχειας. Οι μισθοί του ιδιωτικού τομέα βρίσκονται καθηλωμένοι στα επίπεδα των πρώτων χρόνων της κρίσης και δεν έχουν παρουσιάσει την ανάλογη αύξηση, ενώ σε πολλές περιπτώσεις οι εργασιακές συμφωνίες παραβιάζονται

Η Ανταγωνιστικότητα της οικονομίας βρίσκεται στην τελευταία θέση από τις 28 χώρες μέλη της Ε.Ε., ενώ η παραγωγικότητα του δημόσιου τομέα βρίσκεται περίπου στο 75% του μ.ο. των χωρών της ευρωζώνης

Έχει τον υψηλότερο ιδιωτικό δανεισμό και το δεύτερο ψηλότερο ποσοστό Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων (ΜΕΔ)

Δημόσιο χρέος (Δ.Χ.):

Η πρόβλεψη της κυβέρνησης για μείωση του Δ.Χ. στο 97.4% του ΑΕΠ λόγω της πρόωρης αποπληρωμής του Ρωσικού δανείου δεν πρέπει να αποτελέσει στοιχείο εφησυχασμού. Το Δ.Χ. δεν είναι μόνο ποσοστό επί του ΑΕΠ, είναι και το συνολικό ποσό του δανείου σε πραγματικούς αριθμούς. Συγκεκριμένα το 2007 ήταν 7.0 δις ευρώ, το 2012 ήταν 15.350 δις ευρώ, το 2018 ανήλθε στα 21.3 δις ενώ σήμερα βρίσκεται στα 19.7 δις ευρώ.

Κοινωνική πολιτική

Παρά τις επιμέρους προτάσεις κοινωνικής πολιτικής για ακόμα μία χρονιά δεν υπάρχει ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα κοινωνικής πολιτικής το οποίο να στηρίζει αποτελεσματικά τις ομάδες του πληθυσμού που βρίσκονται σε δύσκολη οικονομική κατάσταση, αλλά και ούτε προτάσεις οι οποίες να θέτουν σε στέρεες βάσεις την ουσιαστική αντιμετώπιση ενός από τα μεγαλύτερα κοινωνικά προβλήματα που βρίσκεται σε εξέλιξη στην πατρίδα-μας, την υπογεννητικότητα.

Το Δεκέμβριο του 2018 διατέθηκαν μετά από έγκριση της Βουλής (με εξαίρεση την ΕΔΕΚ) 45 εκ. ευρώ για να μειωθεί κατά 5 σεντς το λίτρο η τιμή των καυσίμων. Μέτρο το οποίο αποδείχθηκε ότι δεν είχε καμία ουσιαστική συνεισφορά στους πολίτες

Το κράτος θα μπορούσε όπως είχαμε τονίσει, να προχωρήσει σε μέτρα κοινωνικής πολιτικής, όπως:

- ανάπτυξη στεγαστικών προγραμμάτων για παραχώρηση κατοικίας σε νέα ζευγάρια σε τιμή κόστους, ή ενοικίασης με χαμηλό μίσθωμα
- δημιουργία φωτοβολταϊκών πάρκων για παραχώρηση δωρεάν ηλεκτρικού ρεύματος (με καθορισμένη οροφή) στους μόνιμους κατοίκους των ορεινών και ημιορεινών περιοχών
- παραχώρηση επιδόματος για την απόκτηση 2^{ου} ή 3^{ου} παιδιού
- αναλογική αύξηση των χαμηλών συντάξεων, κ.ά.

Ανεργία

Τα στοιχεία καταγράφουν μία πτωτική πορεία της ανεργίας μετά το 2014 όπου καταγράφηκε το υψηλότερο ποσοστό. Το 2019 η ανεργία ανήλθε στο 7.0% του ενεργού εργατικού δυναμικού.

Για ακόμα μία φορά θα τονίσουμε ότι το ποσοστό αυτό είναι πλασματικό, γιατί σε αυτό δεν περιλαμβάνονται

- Οι 27 και πλέον χιλιάδες συμπατριώτες-μας κατά το πλείστον νέοι επιστήμονες, οι οποίοι είτε παρέμειναν στο εξωτερικό μετά τις σπουδές-τους είτε μετανάστευσαν για σκοπούς εργασίας
- Όσοι απολύθηκαν από τον τραπεζικό, τον Ημικρατικό ή τον ιδιωτικό τομέα και είναι ηλικίας άνω των 55 χρόνων και δεν είναι εγγεγραμμένοι στον κατάλογο ανέργων
- Οι λήπτες δημοσίου βοηθήματος (Ε.Ε.Ε.)
- Οι εποχιακοί άνεργοι της ξενοδοχειακής βιομηχανία λόγω της αναστολής της λειτουργίας τους κατά την χειμερινή περίοδο.

Εάν μάλιστα σε αυτούς προστεθούν και οι υποαπασχολούμενοι που ανέρχονται περίπου στο 14% του συνόλου των εργαζομένων, τότε η κατάσταση δεν είναι και τόσο θετική όσο παρουσιάζεται.

Τραπεζικός τομέας

Παρά τις διαρθρωτικές αλλαγές που επήλθαν στον τραπεζικό τομέα εντούτοις κοινή είναι η αντίληψη ότι δεν έχει ακόμα πλήρως σταθεροποιηθεί. Παράλληλα συνεχίζει με πρόσχημα τις αναδιαρθρώσεις αλλά και την ανάγκη επιβίωσης να λειτουργεί αρνητικά και αυταρχικά σε βάρος των πολιτών, εκμεταλλευόμενος τα ισχυρά όπλα που του παραχώρησε η πλειοψηφία της Βουλής σχετικά με τις εκποιήσεις ακινήτων αλλά και τη στέρηση δικαιωμάτων των πολιτών να προστατεύσουν κατά νόμιμο τρόπο τα δικαιώματά-τους. Δείγματα αυτής της πολιτικής είναι

- Τα κλώσματα που προβάλουν για την αναδιάρθρωση ΜΕΔ
- Οι αυξημένες χρεώσεις στις οποίες υποβάλλουν τους πελάτες
- Οι εκποιήσεις ακινήτων
- Οι παρεμβάσεις για την αναστολή ή/και ματαίωση λήψης μέτρων προστασίας των πολιτών
- Η πώληση δανείων σε εταιρίες διαχείρισής τους σε χαμηλή τιμή, αλλά την ίδια στιγμή αρνούνται την πώληση των δανείων στους δανειολήπτες σε υψηλότερη τιμή.

Για ακόμα ένα χρόνο δεν έχουμε διαπιστώσει οποιαδήποτε σοβαρή πρωτοβουλία για την έστω μερική στήριξη των κουρεμένων καταθετών, των εξαπατημένων κατόχων αξιογράφων (αν και υπήρχε μνημονιακός όρος που δεν υλοποιήθηκε), των κουρεμένων ταμείων προνοίας.

Υπουργείο Άμυνας

Οι συνεχιζόμενες πειρατικές ενέργειες της Τουρκίας σε βάρος της Κύπρου και της Ελλάδας, με αφορμή τις έρευνες για την ανεύρεση υδρογονανθράκων στην Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη, επαναφέρουν στο προσκήνιο την ανάγκη περαιτέρω αναβάθμισης της επιχειρησιακής ικανότητας της Ε.Φ., καθώς και της ενεργοποίησης του Δόγματος του Ενιαίου Αμυντικού χώρου Ελλάδας – Κύπρου.

Οι ραγδαίες εξελίξεις που παρατηρούνται στην ευρύτερη περιοχή ης Αν. Μεσογείου επιβάλλουν ενίσχυση και αξιοποίηση του στρατηγικού ρόλου της Κύπρου.

Τα έσοδα από την έκτακτη εισφορά για την Άμυνα θα πρέπει να αξιοποιηθούν αποκλειστικά και μόνο για την περαιτέρω ενίσχυση των ενόπλων δυνάμεων της πατρίδας μας, με την απόκτηση νέων σύγχρονων και αποτελεσματικών οπλικών συστημάτων. Εάν η κυβέρνηση εξακολουθήσει να αρνείται να υλοποιήσει την παραπάνω πρόταση τότε οφείλει για λόγους αξιοπιστίας είτε να καταργήσει τη συγκεκριμένη φορολογία, είτε να την μετονομάσει.

Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως

Για μία ακόμα χρονιά από το όραμα και τις βασικές επιδιώξεις του υπουργείου απουσιάζει η ουσιαστική και σε βάθος αναβάθμιση του σωφρονιστικού συστήματος. Η κατάσταση που επικρατεί στις Κεντρικές Φυλακές μπορεί εξωτερικά και για επικοινωνιακούς λόγους να εμφανίζεται «ωραιοποιημένη», όμως στην πραγματικότητα ελάχιστα έχουν γίνει για την πραγματική βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των φυλακισμένων, αλλά και τις συνθήκες εργασίας του προσωπικού

Παρά τις εξαγγελίες δεν έχει ακόμα προχωρήσει η αυτονόμηση της Πυροσβεστικής και η δημιουργία της Ακτοφυλακής

Περαιτέρω δεν έχει ακόμα υλοποιηθεί το πρόγραμμα ενίσχυσης των προληπτικών μέτρων οδικής ασφάλειας καθώς και του θεσμού των σεμιναρίων οδικής συμπεριφοράς, τα οποία θα

καλούνται να παρακολουθήσουν οδηγοί που παρανομούν προς αποφυγή της καταβολής προστίμου.

Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού

Η ίδρυση Υφυπουργείου Τουρισμού μέχρι στιγμής δεν έχει οδηγήσει σε ουσιαστική αναδιοργάνωση των υπηρεσιών που ασχολούνται με τον τουρισμό και την ενίσχυση της ποιοτικής και αποτελεσματικής λειτουργίας-τους.

Η ΕΔΕΚ ανησυχεί για τη συνεχιζόμενη καθυστέρηση στην προώθηση ουσιαστικών έργων τουριστικής υποδομής με αποτέλεσμα να μην αξιοποιούνται οι δυνατότητες για ενίσχυση του εξειδικευμένου τουρισμού, όπως συνεδριακού, ναυτικού, αθλητικού, μηχανοκίνητου, ιατρικού.

Είναι ιδιαίτερα ανησυχητική η επανάπαυση που παρατηρείται λόγω της αύξησης του αριθμού των τουριστικών αφίξεων τα τελευταία χρόνια. Όμως στην ουσία θα έπρεπε η προσπάθεια να επικεντρώνεται περισσότερο στην ποιότητα παρά στους αριθμούς καθώς και στο καθαρό τουριστικό συνάλλαγμα που παραμένει στο κράτος, παρά για το ακαθάριστο εισόδημα. Επιπρόσθετα θα πρέπει στο πλαίσιο σχεδιασμού να μειωθεί η έκταση του «Allinclusive» στη ξενοδοχειακή βιομηχανία, γιατί πλήττει σοβαρά άλλους τομείς της τουριστικής βιομηχανίας με συνεπακόλουθες οικονομικές απώλειες τόσο στους πολίτες όσο και στο κράτος.

Επιπρόσθετα πρέπει να προχωρήσει η εκπόνηση προγράμματος για την κατασκευή φωτοβολταϊκών πάρκων για αύξηση του ποσοστού παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ. Μέρος της παραγωγής να παραχωρείται δωρεάν στους μόνιμους κατοίκους των ημιορεινών και ορεινών περιοχών ως αντισταθμιστικό μέτρο για την κατάργηση του επιδόματος θέρμανσης που παραχωρείτο στο παρελθόν, αλλά και ως κίνητρο παραμονής των κατοίκων ή/και επιστροφής των αποδήμων.

Ο αργός ρυθμός ανάπτυξης των ΑΠΕ επιφέρει σοβαρό κόστος στο κράτος και κατ' επέκταση στους πολίτες. Ενώ το 2019 το κόστος αγοράς θερμοκηπιακών ρύπων ήταν 39 ε. ευρώ το 2020 θα ανέλθει περίπου στα 86 εκ. ευρώ δηλ αύξηση 130%.

Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Μπορεί η βιωσιμότητα του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΤΚΑ) να αποτελεί βασική προτεραιότητα του υπουργείου. Όμως την ίδια στιγμή πρέπει άμεσα

- να επεξεργασθεί σχέδιο στο πλαίσιο συγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος, για την αύξηση των κατώτατων συντάξεων σε επίπεδο πάνω από το όριο της φτώχειας.
- να μεριμνήσει στη μείωση του χρόνου που μεσολαβεί από την υποβολή αίτησης μέχρι την εξέταση από το ιατροσυμβούλιο για την παραχώρηση σύνταξης ανικανότητας, και
- η παραχώρηση των επιδομάτων ανεργίας και ασθένειας στους δικαιούχους να γίνεται άμεσα ώστε να μπορούν να καλύψουν τις ατομικές και οικογενειακές τους ανάγκες.

Η μεγάλη αύξηση του αριθμού αστέγων συμπατριωτών-μας πρέπει να ενεργοποιήσει τις υπηρεσίες του Υπουργείου για εξεύρεση άμεσων και μεσοπρόθεσμων λύσεων στέγασης

Επιπρόσθετα πρέπει να προχωρήσει στην ετοιμασία και εξαγγελία προγραμμάτων για

- Την επιδότηση βρεφονηπιακών υπηρεσιών που θα παραχωρούνται σε εργαζόμενους γονείς
- Τη λειτουργία βρεφονηπιακών σταθμών σε μεγάλες επιχειρήσεις
- Την επιτάχυνση της προώθησης ρύθμισης για πρόωρη αφυπηρέτηση των ατόμων με Μεσογειακή Αναιμία.

Υπουργείο Εσωτερικών

Το υπουργείο θα πρέπει να προχωρήσει σε σειρά μέτρων ώστε να αποφεύγονται οι χρονοβόρες διαδικασίες για την προώθηση πολεοδομικών έργων, και να προχωρήσει το συντομότερο στην υλοποίηση των εξαγγελιών-του για το ίδιο θέμα.

Το κόστος απόκτησης στέγης κύρια από τα μικρομεσαία εισοδήματα είναι απαγορευτικό. Γι' αυτό θα πρέπει έγκαιρα να προχωρήσει σε δέσμη μέτρων στεγαστικής πολιτικής.

Η ΕΔΕΚ έχει καταθέσει τις προτάσεις της για αυτό το θέμα, οι οποίες μεταξύ άλλων περιλαμβάνουν

- πλήρης κατάργηση των μεταβιβαστικών τελών σε περίπτωση καταβολής ΦΠΑ
- αύξηση των πολεοδομικών ζωνών, κύρια στην ύπαιθρο
- αύξηση του συντελεστή δόμησης
- αλλαγή της δήλωσης πολιτικής για τα αγροτεμάχια
- παραχώρηση της γης στον Οργανισμό Ανάπτυξης Γης, ο οποίος αφού αναπτύξει τις οικιστικές μονάδες να τις παραχωρεί σε χαμηλές τιμές, με μακροχρόνια αποπληρωμή και

με διαφανείς διαδικασίες σε άπορες δικαιούχες οικογένειες καθώς και ανάπτυξη μονάδων για παραχώρηση με χαμηλό ενοίκιο σε οικογένειες χαμηλού εισοδήματος

- Παραχώρηση ειδικού επιδόματος στα νεαρά ζευγάρια για τη διαμόρφωση του χώρου ανέγερσης κατοικίας σε ημιορεινές και ορεινές περιοχές

Δεν υπάρχει καμιά πρόβλεψη για την ανέγερση κτηρίων για τη στέγαση κρατικών υπηρεσιών αξιοποιώντας την κρατική γη, ώστε σταδιακά το κράτος να απεξαρτηθεί από την ανάγκη ενοικίασης και συνεχούς μεταστέγασης υπηρεσιών. Στη διάρκεια μιας 5ετίας το κράτος καταβάλλει περίπου 200 εκ. ευρώ σε ενοίκια. Ο καθένας μπορεί να αντιληφθεί ότι με σωστό προγραμματισμό και αποφυγή διασπάθισης χρημάτων πόσα κτήρια θα μπορούσαν να ανεγερθούν και την ίδια στιγμή μακροπρόθεσμα πόση θα ήταν η εξοικονόμηση.

Υπουργείο Εξωτερικών

Λαμβάνοντας υπ' όψη τη σοβαρή αποστολή που έχει να εκπληρώσει το Υπουργείο Εξωτερικών για την διαφώτιση και τις ευθύνες που δημιουργεί η συμμετοχή-μας στην Ε.Ε., σε διάφορους διεθνείς Οργανισμούς αλλά και η μη επίλυση του κυπριακού, είναι αδιανόητο να έχει τον μικρότερο προϋπολογισμό από όλα τα υπουργεία, ακόμα και από Ημικρατικούς Οργανισμούς.

Η ΕΔΕΚ επαναλαμβάνει για μια ακόμα φορά ότι ο προϋπολογισμός-του είναι απαράδεκτα πεινχρός και θα πρέπει να αυξηθεί δραστικά.

Υπουργείο Υγείας

Κατά την περσινή συζήτηση του κρατικού προϋπολογισμού ως ΕΔΕΚ είχαμε προβεί σε σειρά παρατηρήσεων αναφορικά με την εφαρμογή του ΓεΣΥ. Δυστυχώς οι προβλέψεις-μας όχι μόνο επιβεβαιώθηκαν αλλά η κατάσταση στον τομέα της Υγείας έχει επιδεινωθεί ακόμα περισσότερο. Συγκεκριμένα τονίζαμε:

«Ο Τομέας της Δημόσιας Υγείας βρίσκεται σε κρίσιμη καμπή. Η μαζική αποχώρηση ιατρικού προσωπικού και οι σοβαρές ελλείψεις σε αναλώσιμα και εξοπλισμό, σε συνάρτηση με την υποχρέωση προσφοράς ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης σε μεγάλο τμήμα του πληθυσμού, προκάλεσαν σοβαρά προβλήματα στην προσφερόμενη περίθαλψη και συμβάλουν στην αποδόμησή-του στη συνείδηση των πολιτών.

Το Κ.Σ. ΕΔΕΚ εκφράζει τις ανησυχίες-του για τον τρόπο με τον οποίο επιχειρείται η έναρξη εφαρμογής του ΓεΣΥ. Συγκεκριμένα:

- **Κατά παράβαση της σαφούς προϋπόθεσης που τίθεται στο προοίμιο της νομοθεσίας ότι θα πρέπει πριν την εφαρμογή του ΓεΣΥ να προχωρήσει η αυτονόμηση των Δημόσιων Νοσηλευτηρίων σε Διοικητικό και Επιστημονικό επίπεδο το υπουργείο προωθεί τις δύο διαδικασίες παράλληλα.**
- **Τόσο η διαδικασία διορισμού, όσο και η σύνθεση του Δ.Σ. του ΟΚΥΠΥ προκαλούν εύλογα ερωτήματα και ενισχύουν τις υπόνοιες για εξυπηρέτηση σκοπιμοτήτων.**
- **Από το επικαιροποιημένο νομοσχέδιο για το ΓεΣΥ που ψηφίσθηκε τον περασμένο Ιούνιο, μέχρι σήμερα δεν προχώρησε καμιά μελέτη για τις ανάγκες του Δημόσιου τομέα σε εξοπλισμό και σε κλινικές ώστε να μπορεί να προσφέρει υψηλού επιπέδου ιατρική περίθαλψη σε ολόκληρη την επικράτεια.**
- **Η διαδικασία αναδιοργάνωσης των Δημόσιων Νοσηλευτηρίων παραμένει σε εκκρεμότητα και η προοπτική ορθής και αποτελεσματικής αυτονόμησης των νοσηλευτηρίων τίθεται εν αμφιβόλω».**

Το Κ.Σ. ΕΔΕΚ πρότεινε την άμεση υιοθέτηση αριθμού μέτρων ώστε να υπάρξει άμβλυση των προβλημάτων και σωστή εφαρμογή του ΓεΣΥ. Δυστυχώς τα μέτρα αυτά δεν έχουν υιοθετηθεί με αποτέλεσμα

- Να συνεχίζεται η συμφόρηση ασθενών στα Τμήματα Πρώτων Βοηθειών
- Η υποστελέχωση των Δημόσιων Νοσηλευτηρίων να επιδεινωθεί και τμήματα να κινδυνεύουν με αναστολή των εργασιών-τους
- Να μην προχωρήσει η αναβάθμιση των περιφερειακών νοσοκομείων και των Αγροτικών Κέντρων Υγείας
- Δεν έχει ακόμα ολοκληρωθεί η κοστολόγηση των υπηρεσιών που προσφέρει ο δημόσιος τομέας με αποτέλεσμα να παρατηρείται απώλεια εσόδων και την ίδια στιγμή ο φορολογούμενος πολίτης καλείται να καλύψει ελλείμματα των δημόσιων νοσηλευτηρίων.
- Ο τρόπος εφαρμογής του προσωπικού γιατρού οδήγησε σε αδικαιολόγητες σπατάλες και υποβάθμισε σημαντικά την ποιότητα των προσφερομένων υπηρεσιών

- Οι καταχρήσεις σε εργαστηριακές και παρακλινικές εξετάσεις επέφεραν ακόμα μεγαλύτερη επιβάρυνση των οικονομικών του ΓεΣΥ και οδήγησαν για πρώτη φορά σε σημαντικές ελλείψεις φαρμάκων πρώτης ανάγκης.

Ευχόμαστε ότι όλα τα παραπάνω δεν θα οδηγήσουν τελικά είτε στην εισαγωγή του πολυασφαλιστικού συστήματος, είτε στην κατάρρευση του δημόσιου τομέα και την αναγκαστική πώλησή-του σε ξένα ιδιωτικά συμφέροντα

Ε. Παρατηρήσεις Συμμαχίας Πολιτών

Ο Προϋπολογισμός του 2020 και οι προβλέψεις για τα έτη 2021 και 2022 δεν ανταποκρίνονται στις πραγματικές ανάγκες της Κυπριακής οικονομίας αλλά και της κυπριακής κοινωνίας η οποία συνεχίζει να βιώνει σοβαρά προβλήματα που προκλήθηκαν από την οικονομική κρίση.

Η Κυβέρνηση συνεχίζει να επενδύει στον τομέα των ακινήτων και στον τουρισμό που αποτελούν ευαίσθητους τομείς από εξωτερικούς παράγοντες. Παρά το πάθημα του 2013 η Κυβέρνηση δεν εμπλούτισε το οικονομικό μοντέλο οικονομικής ανάπτυξης. Αντίθετα έχει πλήρως εγκαταλείψει τον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα.

Ενώ ο ρυθμός ανάπτυξης παραμένει πιο ψηλός από τον μέσο όρο της Ευρωζώνης, εντούτοις παρουσιάζει σοβαρή επιβράδυνση. Παρόλα αυτά η Κυβέρνηση για δεύτερη χρονιά υλοποιεί μόνο κατά 52% τους Προϋπολογισμούς Ανάπτυξης. Αυτό είτε αποδεικνύει την αντιπαραγωγικότητα και αναποτελεσματικότητα της Κυβέρνησης και της Κρατικής μηχανής είτε αποτελεί απόδειξη έλλειψης προγραμματισμού και ανικανότητας υλοποίησης των εγκεκριμένων από την Βουλή αναπτυξιακών έργων.

Ενώ η εφαρμογή του ΓΕΣΥ αποτελεί μια μεγάλη κοινωνική κατάκτηση, η μη συμπερίληψη κονδυλίων για στήριξη, ενίσχυση και εκσυγχρονισμό των Κρατικών Νοσηλευτηρίων, απειλεί την δεύτερη φάση και πλήρη εφαρμογή του ΓΕΣΥ με αποτυχία. Χωρίς την αποτελεσματική ανταπόκριση των Κρατικών Νοσηλευτηρίων το ΓΕΣΥ θα αποτύχει, αφού ο ιδιωτικός τομέας δεν μπορεί να καλύψει ούτε το 40% των αναγκών ενδονοσοκομιακής περίθαλψης. Εκτιμούμε ότι η ίδια η Κυβέρνηση υποσκάπτει το ΓΕΣΥ.

Ως επικίνδυνο κρίνουμε το γεγονός ότι σε μια περίοδο όπου η Τουρκία προκαλεί εντάσεις, παραβιάζει κυριαρχικά δικαιώματα μας στην ΑΟΖ, χρησιμοποιεί τη στρατιωτική της δύναμη και βία έναντι των γειτόνων της, μειώνονται αντί να αυξάνονται οι δαπάνες για την άμυνα. Η Κυπριακή Δημοκρατία μετατρέπεται σε ανοχύρωτη πολιτεία την ώρα που οι κίνδυνοι και οι απειλές αυξάνονται και εντείνονται.

Μετά από 7 χρόνια διακυβέρνησης καμία ουσιαστική διαρθρωτική ή συστημική μεταρρύθμιση δεν έχει υλοποιηθεί παρά τις εξαγγελίες της Κυβέρνησης, με αποτέλεσμα η γραφειοκρατία να συνεχίζει να αποτελεί τροχοπέδη για την ανάπτυξη, το εκπαιδευτικό σύστημα να στηρίζεται στην

αναχρονιστική θεωρία της αποστήθισης, η έρευνα και η καινοτομία να είναι καθηλωμένες και έξω από το μοντέλο παραγωγής υπηρεσιών και προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Παρά τους καλούς ρυθμούς ανάπτυξης και την αύξηση του ΑΕΠ τα τελευταία 5 χρόνια, η ανάπτυξη δεν έχει θετική επίδραση στο σύνολο της κοινωνίας αλλά μόνο σε ορισμένους τομείς και μικρές κοινωνικές ομάδες, ενώ η κατανομή του παραγόμενου εθνικού πλούτου δεν κατανέμεται δίκαια. Αυτό σε συνδυασμό με τους εξευτελιστικούς μισθούς στον ιδιωτικό τομέα έχουν ως αποτέλεσμα τη διατήρηση του δανεισμού των νοικοκυριών στο ψηλότερο επίπεδο εντός της Ε.Ε. καθώς επίσης και την διατήρηση των ΜΕΔ σε πολύ ψηλά επίπεδα. Το Σχέδιο Εστία φαίνεται εκ των πραγμάτων ότι δεν μπορεί να ανταποκριθεί στις πραγματικές ανάγκες των δανειοληπτών και οδηγείται σε αποτυχία. Την ίδια ώρα η Κυβέρνηση δεν δείχνει διατεθειμένη να αντιμετωπίσει με ολοκληρωμένη πολιτική το πρόβλημα των ακριβών ενοικίων και της στέγαση των ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων και των χαμηλά αμειβόμενων.

Όλα αυτά καταδεικνύουν ότι οι προϋπολογισμοί του 2020 δεν ανταποκρίνονται στα πραγματικά δεδομένα και δεν μπορούν να απαντήσουν στις μεγάλες κοινωνικές και οικονομικές προκλήσεις της χώρας. Στερούνται οράματος και αποτελούν μια απλή λογιστική διαχείριση στερούμενοι της αναγκαίας κοινωνικής ευαισθησίας αλλά και του απαραίτητου μεταρρυθμιστικού οράματος.

ΣΤ. Παρατηρήσεις Αλληλεγγύης

ΕΙΣΑΓΩΓΗ – Ο ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ 2020

Η Αλληλεγγύη αναγνωρίζει ότι η κυπριακή οικονομία κατά το τρέχον έτος 2019 κατέγραψε θετικό ρυθμό οικονομικής μεγέθυνσης. Επιπρόσθετα υπήρξε βελτίωση στο δημοσιονομικό ισοζύγιο το οποίο παραμένει πλεονασματικό. Ακόμα το δημόσιο χρέος παρά την επέκταση του (μετά την παροχή εγγυήσεων στην Ελληνική Τράπεζα) κρίνεται ως βιώσιμο. Είναι δε ενθαρρυντικό ότι η Κύπρος είναι πλέον τοποθετημένη στην επενδυτική βαθμίδα και υπάρχει πρόσβαση στις διεθνείς αγορές ενώ οι αποδόσεις των κυπριακών ομολόγων παραμένουν σε χαμηλά επίπεδα.

Ωστόσο, η Αλληλεγγύη θεωρεί ότι ο προϋπολογισμός του κράτους για το 2020 μπορεί να είναι ισοσκελισμένος και καλός λογιστικά, όμως είναι ένας ακόμα προϋπολογισμός από το παρελθόν, γιατί λείπουν από αυτόν οι ρηξικέλευθες, ευφάνταστες, επαναστατικές ιδέες και προτάσεις που χρειάζεται σήμερα η Κύπρος. Και σε αυτόν τον προϋπολογισμό αυτό που υπάρχει είναι μια μεγέθυνση των οικονομικών δεικτών βασικά από έσοδα από τον τουρισμό και την έκδοση διαβατηρίων. Συμπερασματικά είναι ακόμα ένας αντιλαϊκός προϋπολογισμός διαχείρισης χωρίς το περιεχόμενο που έχει ανάγκη η Κύπρος.

Η Αλληλεγγύη αναγνωρίζει ότι παρά τις ιδιόμορφες συνθήκες που επικρατούν και ακόμα επηρεάζουν αρνητικά την κυπριακή οικονομία, ο προϋπολογισμός του Κράτους για το 2020 καταγράφει μια προσπάθεια ανάκαμψης και επαναφοράς στα προ της κρίσης οικονομικά μεγέθη.

Ως προς τα έσοδα του, ο εν λόγω Προϋπολογισμός είναι καθαρά εισπρακτικός με ελάχιστες διακυμάνσεις οι οποίες ουσιαστικά εμπεριέχουν τη φυσιολογική αύξηση μεγεθών. Ως προς τις δαπάνες του απλά και φέτος όπως και τα προηγούμενα χρόνια συντηρούνται τα σχετικά μεγέθη και μεθοδεύεται δυστυχώς η αύξηση του προσωπικού μέσω του ανεξέλεγκτου μηχανισμού των εκτάκτων και προσωρινών υπαλλήλων με ό,τι αυτό συνεπάγεται.

Το φορολογικό σύστημα επαναλαμβάνεται εν πολλοίς το ίδιο εκεί που χρήζει ριζικού εκσυγχρονισμού και αναθεώρησης. Απουσιάζουν τα οποιαδήποτε κίνητρα για καινοτόμες ιδέες, αιεφόρο ανάπτυξη, λείπει από το ισχύον φορολογικό καθεστώς η αναγκαία διαφάνεια και ο περιορισμός της φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής.

Οι τομείς της υγείας και παιδείας κυριολεκτικά αφήνονται στη μοίρα τους και συρρικνώνονται. Η ενίσχυση της αμυντικής θωράκισης είναι παντελώς απύσχα ενώ το κοινωνικό κράτος δεν διακρίνεται από οτιδήποτε καινούργιο πέραν της πεπατημένης.

Απουσιάζουν τα αναγκαία μέτρα ελάφρυνσης του χρέους όταν το τελευταίο κυριολεκτικά ταλανίζει την οικονομία ενώ στην ηλεκτρική ενέργεια η Κύπρος είναι και θεωρείται από τις πιο ακριβές αγορές στην Ευρώπη. Η επιβάρυνση του Κρατικού Προϋπολογισμού με τα ποικίλα σχέδια σύνταξης είναι ανησυχητική, ο πληθυσμός γηράσκει και εμείς απλά παρακολουθούμε το πρόβλημα. Η δημοσιονομική πολιτική των τελευταίων ετών στο επίπεδο της στήριξης της οικογένειας και των γεννήσεων έχει αποτύχει παταγωδώς καθότι οι γάμοι μειώθηκαν κατακόρυφα και οι γεννήσεις λιγότεψαν επικίνδυνα.

Την ώρα που η κυπριακή οικονομία εξακολουθεί να είναι ρευστή και ευάλωτη, η Αλληλεγγύη (όπως και στον προϋπολογισμό του 2019 έτσι και στον προϋπολογισμό του 2020), εντοπίζει τη ροπή της Κυβέρνησης να επιστρέψει πίσω σε προβληματικές νοοτροπίες και πρακτικές, με επαναφορά αχρείαστων δαπανών και καταχρηστικών απολαβών που είχαν αποκοπεί κατά την περίοδο του μνημονίου.

Μετά και τα τελευταία γεγονότα σχετικά με το πρόγραμμα πολιτογραφήσεων ξένων υπηκόων – επενδυτών και την ανάκληση διαβατηρίων, η Αλληλεγγύη κρούει τον κώδωνα του κινδύνου σημειώνοντας ότι η εξάρτηση της οικονομίας από αυτό το αμφιβόλου διάρκειας και ποιότητας πρόγραμμα, ελλοχεύει πολλούς κινδύνους. Επιπλέον κίνδυνοι υπάρχουν και στην αγορά εργασίας καθότι η ανεργία μπορεί στατιστικά να έχει μειωθεί, όμως εξακολουθεί να υπάρχει σοβαρό πρόβλημα στην επαγγελματική αποκατάσταση ιδιαίτερα των νέων πτυχιούχων και των μακροχρόνιων ανέργων. Ενώ οι συνθήκες εργασίας και οι απολαβές στο ιδιωτικό τομέα εξακολουθούν να είναι προβληματικές.

Καταληκτικά η Αλληλεγγύη υποστηρίζει ότι η πλήρης δημοσιονομική εξυγίανση και η οικονομική και δομική αναδιάρθρωση του κυπριακού κράτους απαιτούν την υπέρβαση των κομματικών γραμμών και τη σύγκλιση όλων σε ένα αναγκαίο αναπτυξιακό πρόγραμμα που να μεγεθύνει την πραγματική οικονομία και να δίδει τη δυνατότητα στην εκάστοτε κυβέρνηση να

επεκτείνει την κοινωνική της πολιτική, βελτιώνοντας το βιοτικό επίπεδο ιδίως των ευπαθών ομάδων της κυπριακής κοινωνίας.

1. ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Η Αλληλεγγύη σημειώνει ότι παρά τις θετικές επιδόσεις, η κυπριακή οικονομία εξακολουθεί να απειλείται με αποσταθεροποίηση λόγω των κινδύνων που προκύπτουν από:

1. Τη διατήρηση του ψηλού ποσοστού των μη-εξυπηρετούμενων δανείων (ΜΕΔ), παρά την ύπαρξη του Σχεδίου Εστία και παρά την εξαγωγή από το τραπεζικό σύστημα εκατοντάδων ΜΕΔ που πωλήθηκαν σε Εταιρείες Εξαγοράς Πιστώσεων.
2. Την αναμενόμενη δικαστική απόφαση σχετικά με τη νομιμότητα των μισθολογικών περικοπών στο δημόσιο τομέα και την ενδεχόμενη υποχρέωση του Κράτους να επιστρέψει όσα περιέκοψε από τους μισθούς των δημοσίων υπαλλήλων.
3. Την ύπαρξη δημοσιονομικών κινδύνων από πιθανά προβλήματα, καταχρήσεις και αστοχίες στη λειτουργία του ΓΕΣΥ.
4. Τη διαφανόμενη φανερή και υπαρκτή ροπή της Κυβέρνησης να επιστρέψει πίσω σε νοοτροπίες του παρελθόντος σε αλόγιστες, ασύδοτες κρατικές δαπάνες που να υπερβαίνουν τα έσοδα του Κράτους.
5. Την αύξηση του λειτουργικού κόστους του δημόσιου τομέα και της κρατικής μηχανής λόγω αδυναμίας προώθησης των αναγκαίων μεταρρυθμίσεων που θα καταστήσουν τον κράτος οικονομικό, ευέλικτο και παραγωγικό.
6. Την παραμονή του ιδιωτικού χρέους σε πολύ ψηλά επίπεδα παρά την πτωτική του τάση. Το μέγεθος αυτό είναι ιδιαίτερα κρίσιμο και καθιστά την Κύπρο ευάλωτη σε επικείμενα εξωτερικές επιπτώσεις.
7. Τις αρνητικές εξελίξεις με το κλείσιμο της αεροπορικής εταιρείας Thomas Cook που ήταν ένας οργανισμός που τροφοδοτούσε την κυπριακή αγορά τουρισμού με μεγάλους αριθμούς τουριστών. Η απουσία της Thomas Cook θα επιφέρει αρνητικές επιπτώσεις στις επιδόσεις του τουρισμού της πατρίδας μας.

8. Την ανατροπή του εξωτερικού περιβάλλοντος της κυπριακής οικονομίας λόγω BREXIT. Μια εξέλιξη η οποία δεν έχει εκτιμηθεί επαρκώς πως θα επηρεάσει την κυπριακή οικονομία.
9. Την επέκταση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού με την εμφάνιση αστέγων στην Κύπρο. Ένα τραγικό φαινόμενο που απειλεί την κοινωνική συνοχή της κυπριακής κοινωνίας.
10. Την υπερβολική συγκέντρωση οικονομικής δραστηριότητας στον τομέα των κατασκευών ιδιαίτερα στον τομέα των ψηλών κτιρίων λόγω του προγράμματος πολιτογράφησης ξένων υπηκόων-επενδυτών στην Κύπρο.

2. ΟΙ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Για την Αλληλεγγύη η πραγματική ανάπτυξη, η δημοσιονομική εξυγίανση και η δημοσιονομική σταθερότητα της οικονομίας, απαιτούν τον περιορισμό των κινδύνων, των απειλών και των αρνητικών επιπτώσεων από εξελίξεις που μπορούν να επηρεάσουν αρνητικά την κυπριακή οικονομία.

Για να περιοριστούν οι κίνδυνοι, οι απειλές και οι αρνητικές επιπτώσεις η Αλληλεγγύη θεωρεί αναγκαία τα παρακάτω:

1. Να προωθηθούν χωρίς καθυστέρηση και να ολοκληρωθούν με γρήγορους ρυθμούς η μεταρρύθμιση της δημόσιας υπηρεσίας και η μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης.
2. Να θεσμοθετηθεί και να εφαρμοστεί ένας διαφανής μηχανισμός αξιολόγησης των υπαλλήλων του κράτους και της παραγωγικότητας τους.
3. Να εξορθολογιστεί το κρατικό μισθολόγιο και να καθοριστούν οροφές τόσο στους μισθούς όσο και στις συντάξεις του δημοσίου.
4. Να καταγραφούν, να τυποποιηθούν και να απλοποιηθούν όλες οι διαδικασίες, οι οδηγίες εργασίας και τα σχέδια υπηρεσίας του δημοσίου.
5. Να ξεχωρίσουν οι αρμοδιότητες των Υπουργείων, να συνενωθούν ομοειδείς υπηρεσίες με στόχο οικονομίες κλίμακος.
6. Να ενοποιηθεί και να κωδικοποιηθεί η νομοθεσία, ώστε να εξαλειφθεί η πολυνομία, η κακονομία και η αλληλοεπικάλυψη αρμοδιοτήτων.

7. Να εκσυγχρονιστούν ή να καταργηθούν και να απλοποιηθούν σε εύληπτη μορφή οι εγκύκλιοι του δημοσίου, ώστε αν είναι κατανοητοί οι νόμοι στους απλούς πολίτες αλλά και στους λειτουργούς του κράτους.
8. Να τυποποιηθεί η διαχείριση και ο έλεγχος των μεγάλων κρατικών συμβολαίων για να παταχθεί η διαπλοκή.
9. Να τυποποιηθεί η διαχείριση και ο έλεγχος των υλικών και άλλων προμηθειών του δημοσίου προκειμένου να μειωθούν δραστικά οι άστοχες σπατάλες.
10. Να δημιουργηθεί κουλτούρα στο προσωπικό του δημοσίου τομέα, ώστε να εξυπηρετεί και όχι να ταλαιπωρεί τους πολίτες.
11. Να θεσμοθετηθεί μια αποδεκτή κλίμακα αξιών στον δημόσιο τομέα.
12. Να εμπεδωθεί η αξιοκρατία και η διαφάνεια στους διορισμούς και τις προαγωγές.
13. Να καθιερωθεί η διαφάνεια σε όλους τους τομείς του κράτους και όλες οι αποφάσεις του κράτους σε όλα τα επίπεδα πρέπει να είναι δικαιολογημένες και προσβάσιμες από τον πολίτη.
14. Να θεσμοθετηθεί η ευθύνη των δημόσιων λειτουργών για λανθασμένες ή σκόπιμες αποφάσεις τους, που δημιουργούν κόστος στον Κράτος και τον πολίτη.
15. Να θεσμοθετηθεί η ευθύνη και η λογοδοσία για πολιτικές αποφάσεις και όλοι οι αξιωματούχοι του κράτους να λογοδοτούν και να αξιολογείται το έργο τους.
16. Να επιταχυνθεί η μεταρρύθμιση που προωθείται στον τομέα της δικαιοσύνης, ώστε να επιτευχθεί η λειτουργική αναθεώρηση του δικαστικού συστήματος της Κύπρου και να αποκτήσουμε μηχανισμούς ταχύτερης απονομής δικαιοσύνης.
17. Να ψηφιοποιηθεί η λειτουργία του Κράτους με την εισαγωγή διαδικασιών και συστημάτων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στον δημόσιο τομέα.
18. Να μειωθεί ο απαιτούμενος χρόνος έκδοσης τίτλων ακίνητης ιδιοκτησίας και πολεοδομικών και οικοδομικών αδειών.
19. Να δημιουργηθούν οι μηχανισμοί ώστε να μην επιτραπεί η δημιουργία σημαντικών και διαχρονικών ελλειμμάτων από την εφαρμογή του ΓΕΣΥ που θα επιβαρύνουν τα δημόσια οικονομικά.

20. Να συγκρατηθούν οι δαπάνες στην παιδεία και να βρεθεί το μοντέλο ανασυγκρότησης και ανασχεδιασμού του εκπαιδευτικού συστήματος της πατρίδας μας.
21. Να ενθαρρυνθεί η αποταμίευση των νοικοκυριών η οποία παραμένει σε πολύ χαμηλά επίπεδα.
22. Να ληφθούν μέτρα για την περαιτέρω μείωση των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων εντός και εκτός του χρηματοπιστωτικού συστήματος

3. ΟΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Δεν έχουμε άλλη επιλογή από το να αξιοποιήσουμε τις δυνατότητες και τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της Κύπρου σε τομείς που έχουν υψηλή προστιθέμενη αξία για την κυπριακή οικονομία, όπως ο τουρισμός, η ναυτιλία, οι υπηρεσίες, η ενέργεια.

Με τις τηλεπικοινωνιακές υποδομές που διαθέτει η Κύπρος μπορεί να αναδειχθεί σε έναν περιφερειακό κόμβο μεταφοράς και αποθήκευσης δεδομένων. Η ναυτιλία μπορεί να ενισχυθεί ειδικά στον τομέα της πλοιοδιαχείρισης. Το θαλάσσιο δυναμικό προσφέρεται για να αναπτυχθούν περαιτέρω οι δραστηριότητες της ιχθυοκαλλιέργειας και του καταδυτικού τουρισμού.

Ακόμα η Κύπρος μπορεί να εμπλουτίσει το τουριστικό της προϊόν και να καταστεί κέντρο ιατρικού, θρησκευτικού, εκπαιδευτικού και συνεδριακού τουρισμού. Ο πρωτογενής τομέας μπορεί να φέρει σοβαρά έσοδα στην Κύπρο. Αρκεί να τυποποιήσουμε τα κυπριακά αγροτικά προϊόντα και με εξωστρέφεια να τα προωθήσουμε στις ξένες αγορές.

Η ύπαρξη πλούσιων κοιτασμάτων φυσικού αερίου και πετρελαίου στην Αποκλειστική Οικονομική της Ζώνη (ΑΟΖ) της πατρίδας μας, επιτρέπουν στην Κύπρο να μπορεί να καταστεί ένα ασφαλές ενεργειακό κέντρο.

Το υψηλό ακαδημαϊκό και ιατρικό προσωπικό και οι σύγχρονες εγκαταστάσεις στα πανεπιστήμια και τα ιατρικά μας κέντρα, επιτρέπουν στην Κύπρο να καταστεί τόσο ακαδημαϊκό όσο και ιατρικό κέντρο.

4. ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Η πραγματική ανάπτυξη της κυπριακής οικονομία απαιτεί τα ακόλουθα:

1. Διατήρηση της μακροοικονομικής σταθερότητας,

2. Διατήρηση της βιωσιμότητας των δημοσίων οικονομικών και ειδικότερα του δημόσιου χρέους.
3. Εύρυθμη λειτουργία του χρηματοπιστωτικού συστήματος,
4. Ανάπτυξη ευνοϊκού περιβάλλοντος για την επιχειρηματικότητα και τις επενδύσεις,
5. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας,
6. Υλοποίηση των αναγκαίων μεταρρυθμίσεων με πρώτα τα έργα ηλεκτρονικής διακυβέρνησης,
7. Ενίσχυση της έρευνας και της καινοτομίας ιδιαίτερα αν προχωρήσει η δημιουργία του σχετικού Υφυπουργείου,
8. Σύσταση και λειτουργία του επενδυτικού ταμείου για παροχή χρηματοδότησης κεφαλαίου κυρίως σε καινοτόμες επιχειρήσεις (Equity Fund),
9. Ανάπτυξη εφαρμογών της τεχνολογίας Blockchain στο δημόσιο τομέα,
10. Υλοποίηση της Στρατηγικής Ανάπτυξης του Τροόδου,
11. Προώθηση σημαντικών έργων υποδομής (αστικής ανάπτυξης, ενεργειακής υποδομής, οδικά, κτιριολογικά).

Z. Παρατηρήσεις Κινήματος Οικολόγων Συνεργασία Πολιτών

Ο κρατικός προϋπολογισμός αποτελεί αντανάκλαση της κυβερνητικής αντίληψης για την οικονομία.

Κατά τη δική μας άποψη η κυβερνητική οικονομική πολιτική δεν ανταποκρίνεται στις σημερινές ανάγκες της κοινωνίας και των πολιτών.

Τα προβλήματα που προέκυψαν από τη μεγάλη τραπεζική κρίση στις αρχές της δεκαετίας δεν έχουν ακόμα αντιμετωπιστεί πλήρως, δίκαια και αποτελεσματικά. Ως αποτέλεσμα τούτου μεγάλο μέρος των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων ζουν υπό το βάρος των αθέμιτων τραπεζικών πρακτικών, των μη εξυπηρετούμενων δανείων και των αποτυχημένων σχεδίων στήριξης των δανειοληπτών και άλλων θυμάτων της κατάστασης που δημιούργησαν η ανεπάρκεια των πολιτικών, τραπεζικών και εποπτικών αρχών (π.χ. σχέδιο ΕΣΤΙΑ, Ταμείο αλληλεγγύης, σχέδιο Αφερεγγυότητας κλπ). Οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις ισοπεδώνονται από τον άνισο ανταγωνισμό με μεγάλες ή ξένες επιχειρήσεις, που ενισχύεται από τις κυβερνητικές πολιτικές.

Η εγκληματική πολιτική των «διαβατηρίων και των πύργων», δημιούργησε ή επιδείνωσε σωρεία πολεοδομικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών προβλημάτων. Πολλοί υποστηρίζουν ότι η εν γένει άνοδος των ενοικίων συνδέεται με αυτήν την πολιτική. Γεγονός είναι ότι για πρώτη φορά μετά το 1974 μιλάμε στην Κύπρο για άστεγους και διαπιστώνεται η ανάγκη για προγράμματα κοινωνικής στέγης.

Ο προϋπολογισμός στερείται φιλόδοξου και τολμηρού οράματος για στήριξη των πραγματικά παραγωγικών δυνάμεων της οικονομίας. Συνεχίζει η μονόπλευρη υποστήριξη συγκεκριμένων συμφερόντων μέσα από την στήριξη των ίδιων πολιτικών στους τομείς της ενέργειας, οικοδομικής ανάπτυξης και τουρισμού κλπ που μας έφεραν δύο φορές στην ιστορία της Κυπριακής Δημοκρατίας την οικονομική καταστροφή.

Στο δημόσιο τομέα συνεχίζονται οι σπατάλες και η κακοδιαχείριση, ενώ δεν φαίνεται να δίδονται λύσεις στα χρόνια προβλήματα για να έχουμε επιτέλους μια αποτελεσματική δημόσια υπηρεσία.

Ήδη οι εκθέσεις του Δημοσιονομικού Συμβουλίου κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου σε σχέση με τη διόγκωση του κρατικού μισθολογίου, χωρίς την ανάλογη αύξηση της παραγωγικότητας.

Δεν ενσωματώνονται στον προϋπολογισμό πρόνοιες που να αφορούν την προσαρμογή στις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής.

Δεν προωθείται η κυκλική οικονομία και δεν λαμβάνονται υπόψη στο σχεδιασμό του κρατικού προϋπολογισμού οι δεκαεπτά στόχοι για τη βιώσιμη ανάπτυξη του ΟΗΕ.

Δεν υποτιμούμε την προσπάθεια, ούτε διαγράφουμε τις λίγες – αναιμικές προσπάθειες – προς την ορθή κατεύθυνση. Όμως οι απαιτήσεις, οι ανάγκες και οι προσδοκίες μας δεν μπορούν να χωρέσουν στα στενάχωρα δεδομένα της κυβερνητικής πολιτικής, όπως αυτή αποκρυσταλλώνεται στον κρατικό προϋπολογισμό 2020.

Η. Παρατηρήσεις Ανεξαρτήτων

Επιβραδύνεται η κυπριακή οικονομία ως προς τους ρυθμούς ανάπτυξης με βάση τα στοιχεία που παραθέτει το Υπουργείο Οικονομικών, παρά την περίφημη εισροή εσόδων από τις πολιτογραφήσεις και την διατήρηση του τουριστικού ρεύματος εν μέσω κρίσης στον τομέα των αεροπορικών μεταφορών. Ο τραπεζικός τομέας και η έκθεση σε ιδιωτικό χρέος είναι ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα της οικονομίας που δεν έχουν διορθωθεί παρά τις όποιες δεσμεύσεις και την εφαρμογή του σχεδίου ΕΣΤΙΑ για προστασία της πρώτης κατοικίας. Παρά το γεγονός ότι πωλούνται τα μη-εξυπηρετούμενα δάνεια σε τρίτους, εντούτοις παραμένουν στην οικονομία και συνεχίζουν να περιορίζουν την οικονομική δραστηριότητα. Η ανεργία παρά την πτωτική τάση συνεχίζει να ανησυχεί, ιδιαίτερα ανάμεσα στους νέους και το ποσοστό κινδύνου φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού παραμένει αρκετά ψηλό. Ο πληθωρισμός διατηρείται σε χαμηλά επίπεδα και το δημόσιο χρέος παραμένει αρκετά ψηλό παρά τις προβλέψεις της περασμένης χρονιάς που δεν έχουν επιτευχθεί, ανησυχώντας ιδιαίτερα για έκτακτες ανάγκες στο θέμα που εκκρεμεί ενώπιον του δικαστηρίου για τις αποκοπές μισθών του δημοσίου.

Εξακολουθεί και το 2020 ο προϋπολογισμός να είναι πλεονασματικός με προβλέψεις στο πρωτογενές πλεόνασμα στο 5.1% ενώ οι δεσμεύσεις του μνημονίου ήταν για 4%. Άραγε γιατί η Κυβέρνηση να θέλει να στερήσει 1.1% του ΑΕΠ από την οικονομία με τις πολιτικές αποφάσεις για το 2020; Ιδιαίτερα μέσα σε συνθήκες ανησυχητικές όσον αφορά την κοινωνική στέγαση και τους χαμηλούς μισθούς στον ιδιωτικό τομέα. Παρά τις προβλέψεις του 2019, τελικά ούτε και το 2020 δεν θα φτάσουμε τα επίπεδα πλήρους απασχόλησης. Δεν παρουσιάζει ο προϋπολογισμός κανένα σημάδι όσον αφορά την ενδυνάμωση των δικαιωμάτων των πολιτών και δεν συνδράμει στην ασφάλεια και στην εμπιστοσύνη που θα έπρεπε να διατηρούν οι πολίτες προς τους κυβερνώντες.

Αναφορικά με τα κοινωνικά ζητήματα, το Κράτος δεν δείχνει πλήρη σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα των πολιτών του ιδιαίτερα όσον αφορά την στεγαστική πολιτική και την κοινωνική στέγαση που έπρεπε μέχρι σήμερα να έχει υλοποιηθεί. Για τους άστεγους και τα άτομα που κινδυνεύουν να χάσουν το σπίτι τους μέσω των διαδικασιών των εκποιήσεων έπρεπε ήδη να προνοήσει το Κράτος για την εφαρμογή του σχεδίου στέγασης και όχι να βρίσκεται ακόμα στα

λόγια. Δεν υπάρχει κοινωνικό όραμα για να μπορούμε να επιτύχουμε το καλύτερο για τον τόπο μας αφού πλέον παρατηρούμε συνθήκες φτώχειας και αστέγους και κινδυνεύουμε ως λαός να το θεωρούμε πλέον φυσιολογικό φαινόμενο. Είναι φανερό ότι δυστυχώς η στεγαστική πολιτική του Κράτους νοσεί και θα πρέπει να ενισχυθεί έτσι ώστε να καταπολεμηθούν αποτελεσματικά τα φαινόμενα αυτά.

Δυστυχώς ακόμα υφίσταται το πρόβλημα με τα υψηλά ενοίκια διότι οι πολίτες με χαμηλά εισοδήματα δεν μπορούν να ανταποκριθούν στα ψηλά ενοίκια. Είναι επιτακτική η ανάγκη δημιουργίας κοινωνικά προσιτής στέγης ώστε να καλύψει και την αναγκαιότητα στην ζήτηση και προσφορά ακινήτων με ενοίκιο. Σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες υπάρχουν κρατικά κτίρια που παρέχουν κοινωνική στέγαση σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης, στην Κύπρο του 2020 δυστυχώς εκτός από τους προσφυγικούς συνοικισμούς δεν υπάρχει τίποτε άλλο για κάλυψη αυτής της ανάγκης.

Όσον αφορά το θέμα της ανεργίας, η Κυβέρνηση δεν έχει κάμει το οτιδήποτε να προστατεύσει τους πολίτες και τους νέους ειδικότερα ως προς την διαφύλαξη των εργασιακών τους δικαιωμάτων αλλά και να δημιουργήσει ανταγωνιστικές συνθήκες στην αγορά εργασίας με εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό. Θα έπρεπε κατά την άποψη μου να συνδυαστεί το πρόγραμμα πολιτογραφήσεων με την εργοδότηση Κύπριων σε εταιρείες επενδυτών που αποκτούν Κυπριακή υπηκοότητα. Έτσι θα αποκτήσουμε ανταγωνιστικότερα πακέτα εργασίας, υψηλότερους μισθούς και θα κερδίσουμε τεχνογνωσία ανεβάζοντας το επίπεδο του εργατικού μας δυναμικού ως προς την εξειδίκευση. Ο τόπος χρειάζεται πρωτοποριακές λύσεις καθώς το θέμα της ανεργίας και η επίλυση του επιζητεί όραμα.

Θα πρέπει επίσης να καταργηθεί το πλαίσιο των φοροαπαλλαγών σε υπαλλήλους ξένων χωρών με υψηλούς μισθούς μέσω του σχεδίου προσέλκυσης ξένων επενδύσεων ώστε να θεωρείται ως εναλλακτική επιλογή εργοδότησης ο Κύπριος πολίτης, καθώς το γεγονός ότι ένας υπάλληλος τρίτης χώρας στερεί το δικαίωμα σε εργασία ενός Κύπριου θα έπρεπε να είναι τιμωρητικού χαρακτήρα και όχι να υπάρχει επιβράβευση. Εάν η Κυβέρνηση δεν τα δει όλα αυτά στοχευμένα και με όραμα για το επίπεδο που θέλουμε να βρίσκεται το ανθρώπινο δυναμικό της χώρας σε 15-20 χρόνια τότε είμαστε καταδικασμένοι να ζούμε να βλέπουμε τους υπόλοιπους

λαούς να ευημερούν και ο Κυπριακός λαός να προσπαθεί να επιβιώσει σε προβληματικές συνθήκες, με χαμηλούς μισθούς και υπερβολικές ώρες εργασίας.

Ζητήματα εξακολουθούν να υπάρχουν ως προς την προστασία που θα παρέχει εν τέλει το σχέδιο ΕΣΤΙΑ στους πραγματικά ευάλωτους πολίτες που δεν έχουν τα εισοδήματα να διαβιούν με αξιοπρέπεια και να καλύπτουν τις βασικές τους ανάγκες καθώς 27500 οικογένειες λαμβάνουν ΕΕΕ και σε μεγάλο βαθμό αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο εκποίησης της πρώτης κατοικίας λόγω μη-εξυπηρετούμενων δανείων. Αυτές οι οικογένειες δεν εμπίπτουν στο ΕΣΤΙΑ και έπρεπε το Υπουργείο Οικονομικών να προνοήσει ότι σε αυτές τις περιπτώσεις θα επιδοτείται μεγαλύτερο μέρος της δόσης αντί μόνο 30% διότι είτε με το έναν τρόπο είτε με τον άλλο, το κόστος παροχής στέγασης σε αυτές τις οικογένειες θα υπάρχει για τα ταμεία του Κράτους όπως προνοείται στο Σύνταγμα.

Ελάχιστη φαίνεται και η συνεισφορά του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας όσον αφορά τα κίνητρα για αύξηση της νεανικής και γυναικείας επιχειρηματικότητας καθώς τα υφιστάμενα κριτήρια και η μειωμένη ροή ρευστότητας από τις τράπεζες, οι χρονικές καθυστερήσεις υλοποιήσεις των σχεδίων κτλ, δημιουργούν άρνηση ατόμων να συμμετέχουν σε αυτά τα προγράμματα για να μην αντιμετωπίζουν απρόσμενες ζημιές λόγω αυτών των διαδικασιών.

Οι καταχρηστικές ρήτρες και τα δανειακά συμβόλαια που αντιμετωπίζουν οι υφιστάμενες μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην Κύπρο, η εφαρμογή υψηλότερων επιτοκίων με καταχρηστικές μονομερείς πράξεις και τα ποσά που καλούνται να πληρώσουν οι επιχειρήσεις επειδή δεν εφαρμόζεται ο νόμος για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές και τις καταχρηστικές ρήτρες όπως συμβαίνει σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση παρεμποδίζουν και αποστερούν δυνητικές επενδύσεις που θα μπορούσαν να γίνουν στην οικονομία, δημιουργώντας παραγωγική δραστηριότητα, αυξάνοντας τις θέσεις εργασίας κτλ. Σε αυτό το σημείο θα ήθελα να θίξω εκ νέου όπως κάθε χρόνο, το θέμα για τις καταχρηστικές ρήτρες και τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές στα καταχρηστικά συμβόλαια των Τραπεζών, με τη Νομική Υπηρεσία να καθυστερεί στην έκδοση σχετικών αποφάσεων και διαταγμάτων χωρίς να υπάρχει κάποια ασπίδα προστασίας για τις

επιχειρήσεις σε ένα επικαλούμενο Κράτος Δικαίου, αφήνοντας την κατάσταση να διαιωνίζεται εις βάρος των επιχειρήσεων.

Το ιδιωτικό χρέος βρίσκεται πλέον στο 210% του ΑΕΠ και δημιουργεί τεράστιο πρόβλημα στην οικονομική δραστηριότητα και στην κυκλοφορία του χρήματος και δεν παρουσιάζεται πουθενά οποιαδήποτε πρόθεση της κυβέρνησης να ελαφρύνει τους δανειολήπτες ώστε να υπάρχει εκ νέου ζήτηση για νέο δανεισμό για βιώσιμα έργα, το δημόσιο χρέος συνεχίζει να διατηρείται υψηλό στο 97% και αντί να εξοφλείται δανεισμός υψηλού κόστους η κυβέρνηση ξοφλά δανεισμό χαμηλού κόστους κατά οικονομικά παράδοξο τρόπο, το χρέος προς το ταμείο κοινωνικών ασφαλίσεων αυξήθηκε από τα €7δισ το 2014 στα €8.2δισ σήμερα παρά τις επισημάνσεις της τρόικας για να σταματήσει αυτή η ανεξέλεγκτη απορρόφηση των χρημάτων του ταμείου από το Κράτος, με την κυβέρνηση να αυτολιβανίζεται επι σκοπού αφού κατά τα λεγόμενα τους έχουν βάλει την οικονομία σε στέρεες βάσεις και έχουν μειωθεί οι όποιοι κίνδυνοι.

Μέσα στα πλαίσια της βιώσιμης ανάπτυξης και της βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών κρίνεται και η ορθή εφαρμογή και λειτουργία του Γενικού Συστήματος Υγείας (ΓεΣΥ) όπου για να συνεχίσουμε να απολαμβάνουμε το πρώτιστο αγαθό που παρέχει ένα Κράτος στους πολίτες του είναι να το διαφυλάξουμε από κατάχρηση και να εφαρμόσουμε προγράμματα πρόληψης και αλλαγής κουλτούρας όσον αφορά τρόπους ζωής και διατροφής. Τα κονδύλια για την πρόληψη και την διαφώτιση σε αυτό το ζήτημα είναι μηδαμικά και κρίνονται εντελώς ανεπαρκή.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Έχοντας μελετήσει εις βάθος τον Προϋπολογισμό του 2020 που τέθηκε ενώπιόν μου, συμπερασματικά καταλήγω ότι η Κυβέρνηση δυστυχώς δεν μπορεί να ανταποκριθεί αποτελεσματικά με μέτρα επίλυσης σε σημαντικά θέματα της κοινωνίας και της οικονομίας. Προστατεύουν και ενισχύουν αποκλειστικά και μόνο μια μερίδα πολιτών καθώς και τραπεζικά συμφέροντα και δυστυχώς τα προβλήματα που υπάρχουν σήμερα θα διογκωθούν εάν δεν αντιμετωπιστούν επι της ουσίας. Δεν πετυχαίνει να εκπληρώσει μια αναπτυξιακή πολιτική αντιμετωπίζοντας τα προβλήματα, πάρα μόνο τα κρύβει κάτω από το χαλί με την πολιτική της προσωρινής λύσης.

Για όλους τους πιο πάνω λόγους θα καταψηφίσω το νομοσχέδιο για τον Προϋπολογισμό του 2020.

ΜΕΡΟΣ Γ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΤΟΥ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ 2020

Ημερομηνία Συζήτησης	Υπουργείο/ανεξάρτητη Υπηρεσία
Δευτέρα 29 Οκτωβρίου 2019	<ul style="list-style-type: none"> • Υπουργός Οικονομικών <i>Υπουργός Οικονομικών: Χάρης Γεωργιάδης</i><ul style="list-style-type: none"> - Ανάλυση κρατικών εσόδων - Δημοσιονομικοί δείκτες - Οικονομική πολιτική και δημοσιονομική κατάσταση <p><u>Επιμέρους προϋπολογισμοί:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Υπουργείο Οικονομικών • Γενικό Λογιστήριο • Γενική Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Συντονισμού και Ανάπτυξης
Πέμπτη 31 Οκτωβρίου 2019	<ul style="list-style-type: none"> • Υπουργείο Εσωτερικών <i>Υπουργός Εσωτερικών: Κωνσταντίνος Πετρίδης</i> • Βουλή των Αντιπροσώπων <i>Γενικός Διευθυντής Βουλής των Αντιπροσώπων: Σωκράτης Σωκράτους</i>
Δευτέρα 4 Νοεμβρίου 2019	<ul style="list-style-type: none"> • Υπουργείο Εξωτερικών <i>Υπουργός Εξωτερικών: Νίκος Χριστοδουλίδης</i> • Επιτροπή Προστασίας Ανταγωνισμού <i>Πρόεδρος Επιτροπής Προστασίας Ανταγωνισμού: Λουκία Χριστοδούλου</i> • Αναθεωρητική Αρχή Προσφύγων <i>Πρόεδρος Αναθεωρητικής Αρχής Προσφύγων: Χριστόδουλος Τσέλεπος</i> • Αναθεωρητική Αρχή Προσφορών <i>Πρόεδρος Αναθεωρητικής Αρχής Προσφορών: Έφη Παπαδοπούλου</i>
Πέμπτη 7 Νοεμβρίου 2019	<ul style="list-style-type: none"> • Υπουργείο Άμυνας <i>Υπουργός Άμυνας: Σάββας Αγγελίδης</i>
Δευτέρα 11 Νοεμβρίου 2019	<ul style="list-style-type: none"> • Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας <i>Υπουργός Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας: Γιώργος Λακκοτρύπης</i> • Γραφείο Εφόρου Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων <i>Έφορος Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων: Θεοφάνης Θεοφάνους</i>

Ημερομηνία
Συζήτησης

Υπουργείο/ανεξάρτητη
Υπηρεσία

- **Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων**
Επίτροπος Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων: Μαρία Στυλιανού Λοττίδη
- **Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας**
Υπουργός Παιδείας, Πολιτισμού και Νεολαίας: Κώστας Χαμπιαούρης
- **Υπουργείο Υγείας**
Υπουργός Υγείας: Κωνσταντίνος Ιωάννου
- **Γραφείο Επιτρόπου Εποπτείας (ΓεΣΥ)**
Επίτροπος Εποπτείας ΓεΣΥ: Χριστόδουλος Καϊσής
- **Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου**
Έφορος Εσωτερικού Ελέγχου: Άννα Ζαβού Χριστοφόρου
- **Ελεγκτική Υπηρεσία**
Γενικός Ελεγκτής: Οδυσσέας Μιχαηλίδης
- **Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα**
Επίτροπος Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα: Ειρήνη Λοϊζίδου Νικολαΐδου
- **Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων**
Υπουργός Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων: Βασιλική Αναστασιάδου
- **Υφυπουργείο Ναυτιλίας**
Υφυπουργός Ναυτιλίας: Νατάσα Πηλείδου
- **Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως**
Υπουργός Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως: Γιώργος Σαββίδης
- **Νομική Υπηρεσία**
Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας: Κώστας Κληρίδης
- **Δικαστική Υπηρεσία**
Πρόεδρος Ανωτάτου Δικαστηρίου: Μύρων Νικολάτος
- **Γραφείο Επιτρόπου Νομοθεσίας**
Επίτροπος Νομοθεσίας: Λουΐζα Χριστοδουλίδου Ζανέττου
- **Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού:**
Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού: Δέσπω Μιχαηλίδου Λιβανίου
- **Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος**
Υπουργός Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος: Κώστας Καδής
- **Υφυπουργείο Τουρισμού**
Υφυπουργός Τουρισμού: Σάββας Περδίας

Τετάρτη
13 Νοεμβρίου 2019

Δευτέρα
18 Νοεμβρίου 2019

Πέμπτη
21 Νοεμβρίου 2019

Δευτέρα
25 Νοεμβρίου 2019

Πέμπτη
28 Νοεμβρίου 2019

Ημερομηνία
Συζήτησης

Υπουργείο/ανεξάρτητη
Υπηρεσία

Δευτέρα
2 Δεκεμβρίου 2019

Πέμπτη
5 Δεκεμβρίου 2019

- **Διοικητής Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου**
Διοικητής Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου: Κωνσταντίνος Ηροδότου
  - Οικονομική κατάσταση και εκτιμήσεις
- **Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων**
Υπουργός Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων: Ζέτα Αιμιλιανίδου
- Έγκριση τροποποιήσεων του προϋπολογισμού του 2020 που κατατέθηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών
- Έγκριση προσχεδίου έκθεσης της επιτροπής για τον κρατικό προϋπολογισμό για το έτος 2020.
- Εξέταση τροπολογιών στον κρατικό προϋπολογισμό για το 2020 που κατατέθηκαν από κοινοβουλευτικά κόμματα και άλλες κοινοβουλευτικές πλευρές.

ΜΕΡΟΣ Δ**1. ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΖΟΜΕΝΩΝ ΕΣΟΔΩΝ**

ΕΣΟΔΑ	Πραγματικά Έσοδα 2018	Αρχικός Προϋπολογισμός 2019	Αναθεωρημένος Προϋπολογισμός 2019	Προϋπολογισμός 2020	% Μεταβολή 2020/2019* *(αναθεωρημένα)	ΜΔΠ 2021	ΜΔΜ 2022
Άμεσοι Φόροι	2.252.206.703	2.192.571.020	2.504.390.000	2.456.501.010	-1.91%	2.468.081.000	2.491.951.000
Έμμεσοι Φόροι	3.171.323.644	3.438.482.341	3.178.236.531	3.266.196.231	+2.77%	3.344.327.696	3.422.524.283
Έσοδα από Προσφορά Υπηρεσιών και Αγαθών	303.868.905	272.012.429	278.216.500	435.090.249	+56.39%	445.453.128	454.508.463
Ενοίκια, Δικαιώματα και Άλλοι Πρόσοδοι	159.811.910	220.535.745	177.493.363	182.758.571	+2.97%	182.458.821	186.479.871
Μεταβιβάσεις	287.625.103	305.205.302	314.084.000	320.977.529	+2.19%	333.247.429	338.747.429
Έσοδα Μη Άλλως Κατατάξιμα	64.686.556	30.934.317	73.115.000	55.300.560	-24.36%	55.216.560	55.292.060
Χορηγίες	99.905.277	159.709.697	181.133.000	176.434.441	-2.59%	187.227.462	173.713.254
Άλλα Λειτουργικά Έσοδα	25.288.186	35.401.701	20.800.000	22.938.374	+10.28%	26.991.200	22.196.108
Πρόσοδοι από Τόκους	40.935.574	11.880.930	21.429.900	48.391.868	+125.81%	43.113.208	42.878.148
Πωλήσεις Παγίων	1.408.514	1.702.010	3.000.000	1.703.010	-43.23%	1.703.010	1.703.010
Έσοδα Εκδοθέντων Δανείων	93.125.029	46.649.000	47.003.070	43.067.400	-8.37%	44.776.160	45.201.234
Αναλήψεις Δανείων Εξωτερικού	1.552.983.599	1.927.006.010	2.390.000.000	1.146.000.010	-52.05%	852.000.010	2.050.000.010
Αναλήψεις Δανείων Εσωτερικού	3.310.987.200	150.000.010	330.000.000	200.000.000	-39.39%	200.000.000	200.000.000
Έσοδα από Επενδύσεις	0	10	0	10		10	10
Γενικό Σύνολο	11.364.156.200	8.792.090.522	9.518.901.364	8.355.359.263	-12.22%	8.184.595.694	9.485.194.880
Σύνολο (εξαιρουμένων χρηματοοικονομικών ροών)	6.407.060.372	6.668.435.492	6.751.898.294	6.966.291.843	+3.18%	7.087.819.514	7.189.993.626

2. ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΖΟΜΕΝΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ

Δαπάνες	Πραγματικές 2018 (€'000)	Προϋπολ. 2019 (€'000)	Προϋπολ. 2020 (€'000)	% Μεταβολή 2020/2019	ΜΔΠ 2021 (€'000)	ΜΔΠ 2022 (€'000)
Δαπάνες προσωπικού	2.517.474	2.765.437	2.877.977	+4.1%	3.019.053	3.088.146
- Σύνολο αποδοχών	1.909.077	2.089.646	2.198.162	+5.2%	2.316.438	2.352.381
- Συντάξεις και φιλοδωρήματα	608.397	675.791	679.815	+0.6%	702.615	735.765
Λειτουργικές δαπάνες	807.977	841.119	798.231	-5.1%	1.042.085	1.093.217
- Λειτουργικές δαπάνες	396.997	315.932	241.888	-23.4%	245.730	239.258
- Συντηρήσεις και επιδιορθώσεις	66.843	96.928	85.706	-11.6%	77.823	79.327
- Εκπαίδευση προσωπικού/Συνέδρια/Σεμινάρια	14.725	18.936	21.097	+11.4%	19.333	18.397
- Συμβουλευτικές υπηρεσίες	63.371	95.677	102.057	+6.7%	105.055	99.567
- Εκδόσεις και δημοσιότητα	10.953	36.687	38.652	+5.4%	37.669	37.401
- Δαπάνες άμυνας και αστυνόμευσης	249.962	216.041	215.678	-0.2%	202.219	198.548
- Μη προβλεπόμενες δαπάνες και αποθεματικό	0	56.801	88.127	+55.2%	350.031	416.534
- Δαπάνες σε σχέση με τα έσοδα	5.126	4.117	4.026	-2.2%	3.725	3.685
- Άλλες λειτουργικές δαπάνες	0	0	1.000		500	500
Μεταβιβάσεις	2.037.438	2.080.545	2.603.461	+25.1%	2.240.540	2.244.781
- Μεταβιβάσεις εσωτερικού	784.371	752.359	741.766	-1.4%	750.948	753.808
- Μεταβιβάσεις εξωτερικού	222.024	234.874	250.399	+6.6%	253.441	258.270
- Επιχορηγήσεις	87.540	89.582	130.235	+45.4%	116.118	116.058
- Κοινωνικές Παροχές	932.653	994.924	1.471.154	+47.9%	1.110.199	1.106.806
- Αποζημιώσεις/Έξοδα αγωγών	10.850	8.806	9.907	+12.5%	9.834	9.839
Συγχρηματοδοτούμενα έργα και σχέδια	87.037	205.010	195.810	-4.5%	201.759	208.972
Εξυπηρέτηση δημόσιου χρέους	470.382	585.482	519.509	-11.3%	519.479	541.184

Πάγια/Επενδύσεις	113.037	140.332	176.713	+25.9%	130.229	122.762
Έργα υπό κατασκευή	169.484	273.190	316.169	+15.7%	320.211	295.725
Δάνεια	2.233.154	2.198.059	1.722.311	-21.6%	1.233.548	2.303.662
- Έκδοση δανείων	49.942	71.600	63.050	-11.9%	56.050	56.050
- Αποπληρωμές δανείων εξωτερικού	697.245	912.975	788.322	-13.7%	272.453	1.264.086
- Αποπληρωμές δανείων εσωτερικού	1.484.958	1.213.484	870.939	-28.2%	905.045	983.526
- Συνεισφορά στα εξοφλητικά αποθέματα	1.009	0	0		0	0
Γενικό Σύνολο	8.435.983	9.089.174	9.210.181	+1.3%	8.706.904	9.898.449
Σύνολο (εξαιρουμένων δανείων)	6.202.829	6.891.115	7.487.870	+8.7%	7.473.356	7.594.787

3. ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ²⁷

	2017 (Πραγματικά) € εκ.	2018 (Προκαταρκτικά στοιχεία) € εκ.	2019 (Εκτίμηση) € εκ.	2020 (Πρόβλεψη) € εκ.	2021 (Πρόβλεψη) € εκ.	2022 (Πρόβλεψη) € εκ.
Ακαθάριστο Εγχώριον Προϊόν (τρέχουσες τιμές)	19.648,7	20.730,9	21.503,4	22.398,8	23.365,4	24.362,7
Ρυθμός Ανάπτυξης (%)	4,5	3,9	3,2	2,9	2,7	2,7
Ανεργία ΕΕΔ (%)	11,1	8,4	7,0	6,0	5,5	5,0
Πληθωρισμός (Εναρμονισμένος Δείκτης) (%)	0,5	1,4	0,5	1,2	1,5	1,5
Δημοσιονομικό Ισοζύγιο % του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος	344,2 1,8	-989,6 -4,8	827,8 3,8	596,9 2,7	595,3 2,5	561,6 2,3
Πρωτογενές Έλλειμμα/Πλεόνασμα % του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος	846,8 4,3	-474,5 -2,3	1.329,9 6,2	1.139,5 5,1	1.120,6 4,8	1.090,1 4,5
Κεφαλαιουχικές Δαπάνες % του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος	498,7 2,5	1.095,3 5,3	399,4 1,9	415,4 1,9	432,0 1,8	449,3 1,8
Δημόσιο Χρέος % του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος	18.814,0 95,8	21.256,3 102,5	20.942,1 97,4	20.398,1 91,1	20.064,2 85,9	19.746,3 81,1
Δημόσιο Εξωτερικό Χρέος % του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος	15.588,7 79,3	16.461,1 79,4	17.253,4 80,2	17.355,7 77,5	17.864,7 76,5	18.373,7 75,4

Το έλλειμμα που παρατηρείται το 2018 στο Δημοσιονομικό Ισοζύγιο οφείλεται στη μη επαναλαμβανόμενη δημοσιονομική επιβάρυνση σε σχέση με την πώληση μέρους περιουσιακών στοιχείων της πρώην ΣΚΤ στην Ελληνική Τράπεζα.

²⁷ Πηγή: Κρατικός προϋπολογισμός 2020 – Συγκριτικοί πίνακες πληροφόρησης.

4. ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΣΟΔΩΝ 2017-2022 (σε χιλιάδες ευρώ)

	1	2	Μεταβολή	3	Μεταβολή	4	Μεταβολή	5	Μεταβολή	6	Μεταβολή
	Πραγματικά	Πραγματικά	2:1	Αναθεωρημένα	3:2	Προϋπολ.	4:3	Προϋπολ.	5:4	Προϋπολ.	6:5
	Εσοδα	Εσοδα	%	Εσοδα	%	Εσοδα	%	Εσοδα	%	Εσοδα	%
	2017	2018		2019		2020		2021		2022	
A. ΑΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ	2.218.561	2.252.207	1,52	2.504.390	11,20	2.456.501	-1,91	2.468.081	0,47	2.491.951	0,97
I. Φόρος Εισοδήματος- Φυσικά Πρόσωπα	514.425	859.629	67,10	942.640	9,66	961.500	2,00	988.530	2,81	1.020.600	3,24
Υπάλληλοι	413.909	449.387	8,57	507.040	12,83	512.900	1,16	525.330	2,42	541.400	3,06
Υπάλληλοι Εταιρειών Διεθνών Δραστηριοτήτων	66.536	73.882	11,04	0	-100,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Αυτοεργοδοτούμενοι	33.980	31.680	-6,77	40.000	26,26	41.200	3,00	42.200	2,43	43.100	2,13
Εκτακτη Εισφορά για την Αμυνα	0	304.680	0,00	395.600	29,84	407.400	2,98	421.000	3,34	436.100	3,59
II. Φόρος Εισοδήματος -Νομικά Πρόσωπα	846.919	846.683	-0,03	1.095.000	29,33	1.065.500	-2,69	1.094.700	2,74	1.125.000	2,77
Εταιρικός Φόρος	783.588	802.558	2,42	1.050.000	30,83	1.025.500	-2,33	1.054.700	2,85	1.085.000	2,87
Εταιρικός Φόρος	429.716	517.024	20,32	1.050.000	103,09	1.025.500	-2,33	1.054.700	2,85	1.085.000	2,87
Εταιρικός Φόρος Εταιρειών Διεθνών Δραστηριοτήτων	353.872	285.534	-19,31	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Άλλα (Φόρος Πιστωτικών Ιδρυμάτων)	63.331	44.125	-30,33	45.000	1,98	40.000	-11,11	40.000	0,00	40.000	0,00
III. Φόροι Περιουσίας	124.533	122.947	-1,27	109.850	-10,65	117.550	7,01	120.250	2,30	127.550	6,07
Φόρος Κεφαλαιουχικών Κερδών	109.805	114.831	4,58	101.600	-11,52	109.600	7,87	112.300	2,46	119.600	6,50
Άλλοι Φόροι Περιουσίας	14.728	8.116	-44,89	8.250	1,65	7.950	-3,64	7.950	0,00	7.950	0,00
IV. Φόροι Μηχανοκινήτων Οχημάτων	78.100	80.621	3,23	82.000	1,71	85.300	4,02	89.300	4,69	93.300	4,48
V. Άλλοι	654.584	342.327	-47,70	274.900	-19,70	226.651	-17,55	175.301	-22,66	125.501	-28,41
Εκτακτη Εισφορά	13.196	901	-93,17	1.500	66,48	51	-96,60	1	-98,04	1	0,00
Αμυντική Εισφορά	293.411	0	-100,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Συνεισφορά Σύνταξης Χήρων και Ορφανών	19.823	19.984	0,81	20.000	0,08	21.000	5,00	21.000	0,00	21.000	0,00
Συνταξιοδοτική Συνεισφορά	31.420	31.902	1,53	32.000	0,31	32.500	1,56	32.600	0,31	32.700	0,31
Μειώσεις Απολαβών	265.251	256.639	-3,25	195.000	-24,02	145.000	-25,64	95.000	-34,48	45.000	-52,63
Εισφορά για Ιατροφαρμακευτική Περιθαλψη	26.809	27.597	2,94	6.000	-78,26	1.500	-75,00	0	0,00	0	0,00
Συν. έναντι φιλοδοξ. Εργαζομ. Συμβασ.	4.674	5.304	13,48	5.400	1,81	5.600	3,70	5.700	1,79	5.800	1,75
Τέλη Απόληψης Νερού	0	0	0,00	0	0,00	1.000	0,00	1.000	0,00	1.000	0,00
Φόρος Καζίνου	0	0	0,00	15.000	0,00	20.000	33,33	20.000	0,00	20.000	0,00
B. ΕΜΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ	3.198.681	3.171.324	-0,86	3.178.237	0,22	3.266.196	2,77	3.344.328	2,39	3.422.524	2,34
Εισαγωγικοί Δασμοί	27.322	29.536	8,10	32.000	8,34	32.030	0,09	32.883	2,66	33.585	2,13
Φόροι Κατανάλωσης	652.151	645.475	-1,02	578.668	-10,35	590.048	1,97	606.127	2,73	617.888	1,94
Φόρος Προστιθεμένης Αξίας	2.073.656	2.058.447	-0,73	2.130.000	3,48	2.197.685	3,18	2.251.985	2,47	2.312.985	2,71
Δικαιώματα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας	102.385	79.774	-22,08	70.500	-11,63	74.980	6,35	75.300	0,43	74.000	-1,73
Φόροι Μηχανοκινήτων Οχημάτων	30.447	27.417	-9,95	27.700	1,03	28.700	3,61	29.400	2,44	30.400	3,40
Εισφορές στο Ταμείο Κοινωνικής Συνοχής	153.415	168.422	9,78	180.000	6,87	185.000	2,78	190.000	2,70	195.000	2,63
Τέλη Χαρτοσήμων	38.189	41.890	9,69	48.000	14,59	40.030	-16,60	40.030	0,00	40.030	0,00
Άλλοι	121.116	120.363	-0,62	111.369	-7,47	117.723	5,71	118.603	0,75	118.636	0,03

	1 Πραγματικά Έσοδα 2017	2 Πραγματικά Έσοδα 2018	Μεταβολή 2:1 %	3 Αναθεωρημένα Έσοδα 2019	Μεταβολή 3:2 %	4 Προϋπολ. Έσοδα 2020	Μεταβολή 4:3 %	5 Προϋπολ. Έσοδα 2021	Μεταβολή 5:4 %	6 Προϋπολ. Έσοδα 2022	Μεταβολή 6:5 %
Γ. ΠΩΛΗΣΗ ΑΓΑΘΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	230.415	303.869	31,88	278.217	-8,44	435.090	56,39	445.453	2,38	454.509	2,03
Δ. ΕΝΟΙΚΙΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ ΠΡΟΣΟΔΟΙ	301.455	159.812	-46,99	177.493	11,06	182.759	2,97	182.459	-0,16	186.480	2,20
Ενοίκια και Δικαιώματα	211.573	109.606	-48,19	131.850	20,29	128.096	-2,85	127.796	-0,23	131.817	3,15
Άλλοι Πρόσοδοι	89.882	50.206	-44,14	45.643	-9,09	54.663	19,76	54.663	0,00	54.663	0,00
Κέρδη Κεντρικής Τράπεζας	59.395	23.701	-60,10	23.743	0,18	25.000	5,29	25.000	0,00	25.000	0,00
Κρατικό Λαχείο	30.285	26.433	-12,72	17.400	-34,17	14.400	-17,24	14.400	0,00	14.400	0,00
Ε. ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ	280.818	287.625	2,42	314.084	9,20	320.978	2,19	333.247	3,82	338.748	1,65
Επιβαρύνσεις Φόρων και Τελών	37.055	26.184	-29,34	45.865	75,16	33.968	-25,94	33.998	0,09	34.028	0,09
Πρόστιμα και Χρηματικές Ποινές	19.405	23.543	21,32	19.100	-18,87	20.005	4,74	20.005	0,00	20.005	0,00
Εισφορές από τα Ταμεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων	37.523	37.473	-0,13	38.800	3,54	39.742	2,43	41.042	3,27	41.042	0,00
Εισφορές Αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης	7.400	8.674	17,22	8.100	-6,62	16.716	106,37	17.245	3,16	15.285	-11,37
Άλλες	179.425	191.740	6,86	202.207	5,46	210.535	4,12	220.945	4,94	228.376	3,36
ΣΤ. ΆΛΛΑ ΕΣΟΔΑ	179.977	132.318	-26,48	118.345	-10,56	128.334	8,44	127.024	-1,02	122.069	-3,90
Έσοδα μη άλλως Κατατάξιμα	133.734	64.201	-51,99	73.015	13,73	55.201	-24,40	55.117	-0,15	55.192	0,14
Έσοδα Αμυντικής Θεωράκισης	139	486	249,64	100	-79,42	100	0,00	100	0,00	100	0,00
Άλλα Λειτουργικά Έσοδα	25.960	25.288	-2,59	20.800	-17,75	22.938	10,28	26.991	17,67	22.196	-17,77
Πρόσοδοι από Τόκους	17.433	40.935	134,81	21.430	-47,65	48.392	125,81	43.113	-10,91	42.878	-0,55
Πωλήσεις Παγίων/Μετοχών	2.711	1.408	-48,06	3.000	113,07	1.703	-43,23	1.703	0,00	1.703	0,00
ΥΠΟΣΥΝΟΛΟ	6.409.907	6.307.155	-1,60	6.570.766	4,18	6.789.858	3,33	6.900.592	1,63	7.016.281	1,68
ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	1.499.133	5.057.001	237,33	2.948.136	-41,70	1.565.501	-46,90	1.284.004	-17,98	2.468.914	92,28
Χορηγίες	78.317	99.905	27,56	181.133	81,31	176.434	-2,59	187.228	6,12	173.713	-7,22
Δάνεια	1.420.816	4.957.096	248,89	2.767.003	-44,18	1.389.067	-49,80	1.096.776	-21,04	2.295.201	109,27
ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ	7.909.040	11.364.156	43,69	9.518.902	-16,24	8.355.359	-12,22	8.184.596	-2,04	9.485.195	15,89

5. ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΑΠΑΝΩΝ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ 2017-2022 (σε χιλιάδες ευρώ)

	1	2	Διαφορά	%	3	Διαφορά	%	4	Διαφορά	%	5	Διαφορά	%	6	Διαφορά	%
	Προϋπολογισμός 2017	Προϋπολογισμός 2018	2-1	2:1	Προϋπολογισμός 2019	3-2	3:2	Προϋπολογισμός 2020	4-3	4:3	Προϋπολογισμός 2021	5-4	5:4	Προϋπολογισμός 2022	6-5	6:5
1. ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	2.425.827	2.517.474	91.647	3,8	2.765.437	247.963	9,8	2.877.977	112.540	4,1	3.019.053	141.076	4,9	3.088.146	69.093	2,3
Σύνολο αποδοχών	1.836.607	1.909.077	72.470	3,9	2.089.646	180.569	9,5	2.198.162	108.516	5,2	2.316.438	118.276	5,4	2.352.381	35.943	1,6
Απολαβές προσωπικού	1.605.442	1.671.547	66.105	4,1	1.817.614	146.067	8,7	1.872.310	54.696	3,0	1.968.886	96.576	5,2	1.996.085	27.199	1,4
Αξιοματούχοι της Δημοκρατίας	9.616	9.877	261	2,7	10.516	639	6,5	10.862	346	3,3	10.724	-138	-1,3	10.797	73	0,7
Κρατικοί υπάλληλοι	1.429.339	1.488.471	59.132	4,1	1.614.086	125.615	8,4	1.706.853	92.767	5,7	1.801.785	94.932	5,6	1.826.613	24.828	1,4
Ωρομίσθιο Κυβερνητικό Προσωπικό	166.487	173.199	6.712	4,0	193.012	19.813	11,4	154.595	-38.417	-19,9	156.377	1.782	1,2	158.675	2.298	1,5
Προσωπικό Εξωτερικών Υπηρεσιών	12.907	12.536	-371	-2,9	18.245	5.709	45,5	18.391	146	0,8	18.592	201	1,1	18.690	98	0,5
Συνεισφορές της Κυβέρνησης στο Τ.Κ.Α.	178.891	184.330	5.439	3,0	211.299	26.969	14,6	214.498	3.199	1,5	228.221	13.723	6,4	234.666	6.445	2,8
Συνεισφορές της Κυβέρνησης σε άλλα Ταμεία	7.259	7.223	-36	-0,5	7.587	364	5,0	7.463	-124	-1,6	7.552	89	1,2	7.642	90	1,2
Συνεισφορά της Κυβέρνησης στο Τ.Κ.Σ.	32.108	33.441	1.333	4,2	34.901	1.460	4,4	35.608	707	2,0	37.713	2.105	5,9	38.614	901	2,4
Συνεισφορά της Κυβέρνησης στο Γενικό Σχέδιο Υγείας	0	0	0	0,0	0	0	0,0	49.892	49.892	0,0	55.474	5.582	11,2	56.684	1.210	2,2
Συντάξεις και Φύλοδομηματα	589.220	608.397	19.177	3,3	675.791	67.394	11,1	679.815	4.024	0,6	702.615	22.800	3,4	735.765	33.150	4,7
2. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	1.030.007	807.977	-222.030	-21,6	841.119	33.142	4,1	798.231	-42.888	-5,1	1.042.085	243.854	30,5	1.093.217	51.132	4,9
Λειτουργικές Δαπάνες	340.093	396.997	56.904	16,7	315.932	-81.065	-20,4	241.888	-74.044	-23,4	245.730	3.842	1,6	239.258	-6.472	-2,6
Οδοιπορικά	3.225	3.286	61	1,9	4.112	826	25,1	19.451	15.339	373,0	18.242	-1.209	-6,2	18.152	-90	-0,5
Λειτουργικά Έξοδα Γραφείων	46.190	39.333	-6.857	-14,8	48.984	9.651	24,5	51.858	2.874	5,9	50.602	-1.256	-2,4	50.984	382	0,8
Λειτουργικά Έξοδα Μη Γραφειακών Χώρων	43.823	50.574	6.751	15,4	53.267	2.693	5,3	38.014	-15.253	-28,6	45.730	7.716	20,3	38.950	-6.780	-14,8
Άλλα Λειτουργικά Έξοδα	16.857	39.996	23.139	137,3	22.187	-17.809	-44,5	25.931	3.744	16,9	25.553	-378	-1,5	25.437	-116	-0,5
Αγορά Αναλώσιμων Γραφείων	6.217	7.003	786	12,6	9.636	2.633	37,6	10.079	443	4,6	9.371	-708	-7,0	9.468	97	1,0
Αγορά Αναλώσιμων Μη Γραφειακών Χώρων	223.781	256.805	33.024	14,8	177.746	-79.059	-30,8	96.555	-81.191	-45,7	96.232	-323	-0,3	96.267	35	0,0
Αγορά Υδάτος	59.634	67.582	7.948	13,3	29.750	-37.832	-56,0	30.000	250	0,8	30.000	0	0,0	30.000	0	0,0
Αγορά Φαρμάκων	103.797	121.572	17.775	17,1	84.048	-37.524	-30,9	32.210	-51.838	-61,7	32.205	-5	0,0	32.205	0	0,0
Άλλες Διατρικές Προμήθειες	26.610	30.914	4.304	16,2	23.015	-7.899	-25,6	6.180	-16.835	-73,1	6.179	-1	0,0	6.980	801	13,0
Συντηρήσεις και Επιδιορθώσεις	58.283	66.843	8.560	14,7	96.928	30.085	45,0	85.706	-11.222	-11,6	77.823	-7.883	-9,2	79.327	1.504	1,9
Συντηρήσεις Κτιρίων και Γραφείων	7.947	10.668	2.721	34,2	22.781	12.113	113,5	18.566	-4.215	-18,5	13.195	-5.371	-28,9	11.987	-1.208	-9,2
Συντηρήσεις Έργων Υποδομής	20.176	25.308	5.132	25,4	28.148	2.840	11,2	33.812	5.664	20,1	33.995	183	0,5	34.134	139	0,4
Συντηρήσεις Άλλων Χώρων	798	996	198	24,8	1.220	224	22,5	1.219	-1	-0,1	1.182	-37	-3,0	1.224	42	3,6
Μηχανήματα, Μηχανολογικός και Άλλος Εξοπλισμός	18.200	18.455	255	1,4	27.897	9.442	51,2	17.177	-10.720	-38,4	14.433	-2.744	-16,0	14.516	83	0,6
Τηλεπικοινωνιακός και Μηχανογραφικός Εξοπλισμός	11.063	11.312	249	2,3	16.342	5.030	44,5	14.678	-1.664	-10,2	14.771	93	0,6	17.220	2.449	16,6
Άλλες Συντηρήσεις και Επιδιορθώσεις	99	104	5	5,1	540	436	419,2	254	-286	-53,0	247	-7	-2,8	246	-1	-0,4

	1	2	Διαφορά	%	3	Διαφορά	%	4	Διαφορά	%	5	Διαφορά	%	6	Διαφορά	%
	Προϋπολ. Δαπάνες 2017	Προϋπολ. Δαπάνες 2018	2-1	Μεταβολή 2:1	Προϋπολ. Δαπάνες 2019	3-2	Μεταβολή 3:2	Προϋπολ. Δαπάνες 2020	4-3	Μεταβολή 4:3	Προϋπολ. Δαπάνες 2021	5-4	Μεταβολή 5:4	Προϋπολ. Δαπάνες 2022	6-5	Μεταβολή 6:5
Εκπαίδευση Προσωπικού/Συνέδρια/Σεμινάρια	14.792	14.725	-67	-0,5	18.936	4.211	28,6	21.097	2.161	11,4	19.333	-1.764	-8,4	18.397	-936	-4,8
Συμβουλευτικές Υπηρεσίες	67.439	63.371	-4.068	-6,0	95.677	32.306	51,0	102.057	6.380	6,7	105.055	2.998	2,9	99.567	-5.488	-5,2
Εκδόσεις και Δημοσιότητα	11.023	10.953	-70	-0,6	36.687	25.734	234,9	38.652	1.965	5,4	37.669	-983	-2,5	37.401	-268	-0,7
Δαπάνες Αμυνας και Αστυνόμευσης	212.688	249.962	37.274	17,5	216.041	-33.921	-13,6	215.678	-363	-0,2	202.219	-13.459	-6,2	198.548	-3.671	-1,8
Δαπάνες Αμυντικής Θωράκισης	208.352	240.106	31.754	15,2	208.710	-31.396	-13,1	207.369	-1.341	-0,6	193.934	-13.435	-6,5	190.257	-3.677	-1,9
Μη Προβλεπόμενες Δαπάνες και Αποθεματικό	0	0	0	0,0	56.801	56.801	0,0	88.127	31.326	55,2	350.031	261.904	297,2	416.534	66.503	19,0
Δαπάνες σε Σχέση με τα Έσοδα	325.699	5.126	-320.563	-98,4	4.117	-1.009	-19,7	4.026	-91	-2,2	3.725	-301	-7,5	3.685	-40	-1,1
Επιστροφές Άμεσων Φόρων	61.283	0	-61.283	-100,0	0	0	0,0	0	0	0,0	0	0	0,0	0	0	0,0
Επιστροφές Έμμεσων Φόρων	263.274	4.377	-258.897	-98,3	2.838	-1.539	-35,2	2.388	-450	-15,9	2.238	-150	-6,3	2.198	-40	-1,8
Επιστροφές Τελών και Άλλων Προσόδων	1.132	749	-383	-33,8	1.279	530	70,8	1.638	359	28,1	1.487	-151	-9,2	1.487	0	0,0
Άλλες Λειτουργικές Δαπάνες	0	0	0	0	0	0	0	1.000	1.000	0	500	-500	-50	500	0	0
3. ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ	2.023.663	2.037.438	13.775	0,7	2.080.545	43.107	2,1	2.603.461	522.916	25,1	2.240.540	-362.921	-13,9	2.244.781	4.241	0,2
Μεταβιβάσεις Εσωτερικού	801.379	784.371	-17.008	-2,1	752.359	-32.012	-4,1	741.766	-10.593	-1,4	750.948	9.182	1,2	753.808	2.860	0,4
Ημικρατικοί Οργανισμοί	273.370	245.376	-27.994	-10,2	238.113	-7.263	-3,0	229.485	-8.628	-3,6	237.599	8.114	3,5	240.599	3.000	1,3
Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης	121.208	99.340	-21.868	-18,0	100.318	978	1,0	101.540	1.222	1,2	101.614	74	0,1	101.719	105	0,1
Συμβούλια / Επιτροπές / Οργανώσεις	21.301	22.648	1.347	6,3	22.230	-418	-1,8	12.936	-9.294	-41,8	13.021	85	0,7	12.288	-733	-5,6
Άλλες Μεταβιβάσεις Εσωτερικού:	385.500	417.007	31.507	8,2	391.698	-25.309	-6,1	397.805	6.107	1,6	398.714	909	0,2	399.202	488	0,1
(Γενική Κυβερνητική Εισφορά στο Τ.Κ.Α.)	341.476	372.033	30.557	8,9	294.000	-78.033	-21,0	294.000	0	0,0	294.000	0	0,0	294.000	0	0,0
Μεταβιβάσεις Εξωτερικού	216.813	222.024	5.211	2,4	234.874	12.850	5,8	250.399	15.525	6,6	253.441	3.042	1,2	258.270	4.829	1,9
Επιχορηγήσεις	86.995	87.540	545	0,6	89.582	2.042	2,3	130.235	40.653	45,4	116.118	-14.117	-10,8	116.058	-60	-0,1
Κοινωνικές Παροχές	900.583	932.653	32.070	3,6	994.924	62.271	6,7	1.471.154	476.230	47,9	1.110.199	-360.955	-24,5	1.106.806	-3.393	-0,3
Παροχές Παιδείας	146.835	166.613	19.778	13,5	157.501	-9.112	-5,5	165.294	7.793	4,9	167.107	1.813	1,1	169.205	2.098	1,3
Πολιτιστικές Παροχές	7.504	7.897	393	5,2	8.393	496	6,3	8.790	397	4,7	8.989	199	2,3	9.039	50	0,6
Παροχές Υγείας	57.774	67.037	9.263	16,0	52.920	-14.117	-21,1	515.158	462.238	873,5	157.064	-358.094	-69,5	150.950	-6.114	-3,9
Παροχές Στέγασης	27.319	30.135	2.816	10,3	38.446	8.311	27,6	42.297	3.851	10,0	42.009	-288	-0,7	43.410	1.401	3,3
Παροχές Κοινωνικής Πρόνοιας	570.749	573.580	2.831	0,5	639.452	65.872	11,5	636.221	-3.231	-0,5	630.747	-5.474	-0,9	629.612	-1.135	-0,2
Άλλες Κοινωνικές Παροχές	13.490	15.870	2.380	17,6	15.635	-235	-1,5	16.975	1.340	8,6	16.921	-54	-0,3	17.016	95	0,6
Ειδικά Ταμεία	76.912	71.521	-5.391	-7,0	82.577	11.056	15,5	86.419	3.842	4,7	87.362	943	1,1	87.574	212	0,2
Αποζημιώσεις και Έξοδα Αγωγών	17.893	10.850	-7.043	-39,4	8.806	-2.044	-18,8	9.907	1.101	12,5	9.834	-73	-0,7	9.839	5	0,1

	1	2	Διαφορά	%	3	Διαφορά	%	4	Διαφορά	%	5	Διαφορά	%	6	Διαφορά	%
	Πραγματικές	Πραγματικές	2-1	Μεταβολή	Προβηλ.	3-2	Μεταβολή	Προβηλ.	4-3	Μεταβολή	Προβηλ.	5-4	Μεταβολή	Προβηλ.	6-5	Μεταβολή
	Δαπάνες	Δαπάνες		2:1	Δαπάνες		3:2	Δαπάνες		4:3	Δαπάνες		5:4	Δαπάνες		6:5
	2017	2018			2019			2020			2021			2022		
4. ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑ	61.719	87.037	25.318	41,0	205.010	117.973	135,5	195.810	-9.200	-4,5	201.759	5.949	3,0	208.972	7.213	3,6
5. ΆΛΛΑ ΕΞΟΔΑ	535.031	470.382	-64.649	-12,1	585.482	115.100	24,5	519.509	-65.973	-11,3	519.479	-30	0,0	541.184	21.705	4,2
Εξυπηρέτηση Δημοσίου Χρέους	535.031	470.382	-64.649	-12,1	585.482	115.100	24,5	519.509	-65.973	-11,3	519.479	-30	0,0	541.184	21.705	4,2
Τόκοι Εσωτερικού	118.551	122.077	3.526	3,0	185.795	63.718	52,2	135.724	-50.071	-26,9	141.576	5.852	4,3	102.253	-39.323	-27,8
Τόκοι Εξωτερικού	336.510	320.369	-16.141	-4,8	373.508	53.139	16,6	357.620	-15.888	-4,3	353.491	-4.129	-1,2	412.361	58.870	16,7
Ζημιές από συναλλαγές ΕCΡ	56.412	0	-56.412	-100,0	0	0	0,0	0	0	0,0	0	0	0,0	0	0	0,0
Άλλοι Τόκοι Πληρωτέοι	16.898	17.699	801	4,7	12.191	-5.508	-31,1	13.600	1.409	11,6	12.600	-1.000	-7,4	12.600	0	0,0
Τραπεζικές Επιβαρύνσεις	6.660	10.237	3.577	53,7	13.988	3.751	36,6	12.565	-1.423	-10,2	11.812	-753	-6,0	13.970	2.158	18,3
6. ΠΑΓΙΑ/ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	106.312	113.037	6.725	6,3	140.332	27.295	24,1	176.713	36.381	25,9	130.229	-46.484	-26,3	122.762	-7.467	-5,7
Αγορά Γης και Κτιρίων	73.461	64.618	-8.843	-12,0	74.020	9.402	14,6	96.768	22.748	30,7	66.768	-30.000	-31,0	66.768	0	0,0
Αγορά Σταθερών και Κινητών Μηχανημάτων	17.183	23.488	6.305	36,7	25.222	1.734	7,4	26.201	979	3,9	16.738	-9.463	-36,1	16.614	-124	-0,7
Αγορά Εξοπλισμού	15.057	21.725	6.668	44,3	40.157	18.432	84,8	52.503	12.346	30,7	45.702	-6.801	-13,0	38.339	-7.363	-16,1
Κινητά Μηχανήματα	601	911	310	51,6	933	22	2,4	1.241	308	33,0	1.021	-220	-17,7	1.041	20	2,0
Επενδύσεις	10	2.295	2.285	22850,0	0	-2.295	0,0	0	0	0,0	0	0	0,0	0	0	0,0
7. ΕΡΓΑ ΥΠΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ	182.563	169.484	-13.079	-7,2	273.190	103.706	61,2	316.169	42.979	15,7	320.211	4.042	1,3	295.725	-24.486	-7,6
Ανέγερση, Επεκτάσεις και Βελτιώσεις Κτιρίων	54.957	66.064	11.107	20,2	99.707	33.643	50,9	102.723	3.016	3,0	97.811	-4.912	-4,8	98.508	697	0,7
Δρόμοι	43.243	41.970	-1.273	-2,9	73.021	31.051	74,0	73.713	692	0,9	93.078	19.365	26,3	98.926	5.848	6,3
Έργα Υποδομής	30.522	15.994	-14.528	-47,6	47.921	31.927	199,6	46.509	-1.412	-2,9	41.479	-5.030	-10,8	52.061	10.582	25,5
Κατασκευαστικά Έργα	50.962	42.188	-8.774	-17,2	49.016	6.828	16,2	90.394	41.378	84,4	85.218	-5.176	-5,7	43.405	-41.813	-49,1
Άλλα Έργα	2.879	3.268	389	13,5	3.525	257	7,9	2.830	-695	-19,7	2.625	-205	-7,2	2.825	200	7,6
8. ΔΑΝΕΙΑ	1.911.524	2.233.154	321.630	16,8	2.198.059	-35.095	-1,6	1.722.311	-475.748	-21,6	1.233.548	-488.763	-28,4	2.303.662	1.070.114	86,8
Έκδοση Δανείων	38.800	49.942	11.142	28,7	71.600	21.658	43,4	63.050	-8.550	-11,9	56.050	-7.000	-11,1	56.050	0	0,0
Αποπληρωμές Δανείων Εξωτερικού	873.246	697.245	-176.001	-20,2	912.975	215.730	30,9	788.322	-124.653	-13,7	272.453	-515.869	-65,4	1.264.086	991.633	364,0
Αποπληρωμές Δανείων Εσωτερικού	997.757	1.484.958	487.201	48,8	1.213.484	-271.474	-18,3	870.939	-342.545	-28,2	905.045	34.106	3,9	983.526	78.481	8,7
Συνεισφορά στα Εξοφλητικά Αποθέματα	1.721	1.009	-712	-41,4	0	-1.009	-100,0	0	0	0,0	0	0	0,0	0	0	0,0
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	8.276.646	8.435.983	159.337	1,9	9.089.174	653.191	7,7	9.210.181	121.007	1,3	8.706.904	-503.277	-5,5	9.898.449	1.191.545	13,7

ΜΕΡΟΣ Ε

ΣΥΓΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ ΟΦΕΙΛΩΝ ΚΑΙ ΔΑΠΑΝΩΝ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ/ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	2018 Πραγματική Δαπάνη €	2019 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2019 Αναθεωρημένος Προϋπολογισμός €	2020 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμ ός€	2021 ΜΔΠ €	2022 ΜΔΠ €
Προεδρία και Προεδρικό Μέγαρο						
Πάγιο Ταμείο	163.626	166.601	170.000	171.388	172.631	173.921
Τακτικές Δαπάνες	5.899.091	8.092.677	8.300.000	8.376.942	7.359.395	6.538.148
Αναπτυξιακές Δαπάνες	39.076	5.020	350.000	5.020	5.020	5.020
Σύνολο	6.101.793	8.264.298	8.820.000	8.553.350	7.537.046	6.717.089
Υπουργικό Συμβούλιο						
Τακτικές Δαπάνες	1.640.189	2.003.324	1.930.000	2.205.802	2.222.598	2.248.504
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	10	0	10	10	10
Σύνολο	1.640.189	2.003.334	1.930.000	2.205.812	2.222.608	2.248.514
Βουλή των Αντιπροσώπων						
Τακτικές Δαπάνες	23.710.258	28.786.688	26.967.354	28.460.000	27.426.045	27.695.701
Αναπτυξιακές Δαπάνες	382.611	11.864.640	1.000.000	19.040.000	11.773.955	6.304.299
Σύνολο	24.092.870	40.651.328	27.967.354	47.500.000	39.200.000	34.000.000
Δικαστική Εξουσία						
Πάγιο Ταμείο	4.344.871	4.114.895	4.513.629	4.671.313	4.689.318	4.707.323
Τακτικές Δαπάνες	23.817.583	32.262.400	30.649.280	34.377.697	33.056.240	33.361.993
Αναπτυξιακές Δαπάνες	9.380.901	4.124.200	4.000.000	6.504.550	5.212.560	7.012.560
Σύνολο	37.543.355	40.501.495	39.162.909	45.553.560	42.958.118	45.081.876

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ/ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	2018 Πραγματική Δαπάνη €	2019 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2019 Αναθεωρημένος Προϋπολογισμός €	2020 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμ ός€	2021 ΜΔΠ €	2022 ΜΔΠ €
Νομική Υπηρεσία						
Πάγιο Ταμείο	5.522.521	3.665.690	4.582.113	3.683.874	3.823.942	3.826.624
Τακτικές Δαπάνες	14.904.694	16.262.940	17.889.234	14.571.101	17.110.328	17.704.789
Αναπτυξιακές Δαπάνες	9.803	10.510	0	10.510	10.510	10.510
Σύνολο	20.437.019	19.939.140	22.471.347	18.265.485	20.944.780	21.541.923
Ελεγκτική Υπηρεσία						
Πάγιο Ταμείο	220.934	225.239	226.000	235.413	240.540	245.725
Τακτικές Δαπάνες	5.028.587	6.004.207	5.703.997	7.174.115	6.953.772	7.227.616
Αναπτυξιακές Δαπάνες	4.887	5.275	5.000	7.050	7.050	7.050
Σύνολο	5.254.407	6.234.721	5.934.997	7.416.578	7.201.362	7.480.391
Επιτροπή Δημόσιας Υπηρεσίας						
Πάγιο Ταμείο	539.281	540.684	535.277	558.760	569.755	575.099
Τακτικές Δαπάνες	322.031	306.484	245.735	327.436	311.990	315.073
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	0	0	10	10	10
Σύνολο	861.312	847.168	781.012	886.206	881.755	890.182
Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας						
Τακτικές Δαπάνες	632.470	686.490	679.625	689.680	696.385	702.744
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	5.010	0	1.010	1.010	1.010
Σύνολο	632.470	691.500	679.625	690.690	697.395	703.754

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ/ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	2018 Πραγματική Δαπάνη €	2019 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2019 Αναθεωρημένος Προϋπολογισμός €	2020 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμ ός€	2021 ΜΔΠ €	2022 ΜΔΠ €
Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως						
Τακτικές Δαπάνες	1.776.696	1.988.189	1.576.715	2.143.695	2.245.989	2.323.586
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	50	0	50	50	50
Σύνολο	1.776.696	1.988.239	1.576.715	2.143.745	2.246.039	2.323.636
Επιτροπή Προστασίας Ανταγωνισμού						
Τακτικές Δαπάνες	1.432.244	1.794.720	1.669.090	2.087.541	2.088.171	2.140.770
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	11.490	10.000	11.490	11.490	11.490
Σύνολο	1.432.244	1.806.210	1.679.090	2.099.031	2.099.661	2.152.260
Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα						
Τακτικές Δαπάνες	268.731	473.619	426.257	562.793	582.784	591.620
Αναπτυξιακές Δαπάνες	2.799	27.895	12.000	2.470	80	80
Σύνολο	271.530	501.514	438.257	565.263	582.864	591.700
Γραφείο Εφόρου Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων						
Τακτικές Δαπάνες	110.670	186.365	171.456	356.799	470.738	485.991
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	60	0	60	60	60
Σύνολο	110.670	186.425	171.456	356.859	470.798	486.051
Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου						
Τακτικές Δαπάνες	1.825.500	2.288.323	2.059.491	2.741.413	2.582.034	2.646.131
Αναπτυξιακές Δαπάνες	20.319	45.760	45.760	46.060	46.060	46.060
Σύνολο	1.845.820	2.334.083	2.105.251	2.787.473	2.628.094	2.692.191

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ/ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	2018 Πραγματική Δαπάνη €	2019 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2019 Αναθεωρημένος Προϋπολογισμός €	2020 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμ ός€	2021 ΜΔΠ €	2022 ΜΔΠ €
Αναθεωρητική Αρχή Προσφορών						
Τακτικές Δαπάνες	437.460	448.625	439.653	495.781	498.926	499.599
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	20	0	0	0	0
Σύνολο	437.460	448.645	439.653	495.781	498.926	499.599
Υπηρεσία Συνεργατικών Εταιρειών						
Τακτικές Δαπάνες	1.938.646	2.131.169	1.981.987	2.226.059	2.301.452	2.364.589
Αναπτυξιακές Δαπάνες	4.514	30.050	0	20.255	48.372	14.520
Σύνολο	1.943.159	2.161.219	1.981.987	2.246.314	2.349.824	2.379.109
Αναθεωρητική Αρχή Προσφύγων						
Τακτικές Δαπάνες	326.406	341.705	334.871	408.171	0	0
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	30	0	30	0	0
Σύνολο	326.406	341.735	334.871	408.201	0	0
Ειδικές Ανεξάρτητες Υπηρεσίες						
Τακτικές Δαπάνες	9.328.082	6.500.000	11.000.000	7.500.000	7.500.000	7.500.000
Σύνολο	9.328.082	6.500.000	11.000.000	7.500.000	7.500.000	7.500.000
Γραφείο Επιτρόπου Εποπτείας Υγείας						
Τακτικές Δαπάνες	0	228.697	150.000	381.675	360.092	362.579
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	10	0	10	10	10
Σύνολο	0	228.707	150.000	381.685	360.102	362.589

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ/ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	2018 Πραγματική Δαπάνη €	2019 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2019 Αναθεωρημένος Προϋπολογισμός €	2020 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμ ός€	2021 ΜΔΠ €	2022 ΜΔΠ €
Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού						
Τακτικές Δαπάνες	0	0	0	407.201	530.133	538.784
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	0	0	1.450	1.450	1.450
Σύνολο	0	0	0	408.651	531.583	540.234
Υφυπουργείο Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής						
Τακτικές Δαπάνες	0	10	0	10	10	10
Σύνολο	0	10	0	10	10	10
Υφυπουργείο Τουρισμού						
Πάγιο Ταμείο	0	82.105	800.000	121.100	121.100	121.100
Τακτικές Δαπάνες	0	47.369.331	35.000.000	49.871.725	47.843.702	47.895.357
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	388.000	1.000.000	629.000	379.000	379.000
Σύνολο	0	47.839.436	36.800.000	50.621.825	48.343.802	48.395.457
Υφυπουργείο Ναυτιλίας						
Πάγιο Ταμείο	0	720.000	720.000	670.000	670.000	670.000
Τακτικές Δαπάνες	4.939.151	7.912.249	7.516.637	9.380.214	9.305.225	9.465.651
Αναπτυξιακές Δαπάνες	490.974	1.162.385	1.000.000	1.032.060	1.147.060	910.060
Σύνολο	5.430.125	9.794.634	9.236.637	11.082.274	11.122.285	11.045.711

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ/ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	2018 Πραγματική Δαπάνη €	2019 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2019 Αναθεωρημένος Προϋπολογισμός €	2020 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμ ός€	2021 ΜΔΠ €	2022 ΜΔΠ €
Υπουργείο Άμυνας						
Τακτικές Δαπάνες	381.559.853	432.605.722	420.308.521	366.929.990	360.929.990	360.929.990
Αναπτυξιακές Δαπάνες	952	117.510	100.000	70.010	70.010	70.010
Σύνολο	381.560.805	432.723.232	420.408.521	367.000.000	361.000.000	361.000.000
Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος						
Τακτικές Δαπάνες	233.431.336	190.971.159	189.947.096	213.706.593	223.914.658	225.492.455
Αναπτυξιακές Δαπάνες	31.095.738	49.764.428	46.321.038	54.809.911	50.280.583	54.447.474
Σύνολο	264.527.074	240.735.587	236.268.134	268.516.504	274.195.241	279.939.929
Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως						
Τακτικές Δαπάνες	261.519.009	287.868.581	272.974.548	314.596.031	321.445.142	330.252.703
Αναπτυξιακές Δαπάνες	11.862.202	14.035.017	9.202.571	17.808.663	12.199.708	10.733.708
Σύνολο	273.381.211	301.903.598	282.177.119	332.404.694	333.644.850	340.986.411
Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας						
Τακτικές Δαπάνες	30.614.328	32.861.265	30.436.529	36.774.090	40.987.042	38.570.911
Αναπτυξιακές Δαπάνες	21.381.102	42.588.737	21.000.003	65.883.876	51.700.566	17.874.876
Σύνολο	51.995.430	75.450.002	51.436.527	102.657.966	92.687.608	56.445.787
Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων						
Πάγιο Ταμείο	140.873	175.000	175.000	175.000	175.000	175.000
Τακτικές Δαπάνες	988.881.192	966.473.334	1.038.453.419	956.339.634	955.104.858	954.540.813
Αναπτυξιακές Δαπάνες	29.244.439	14.724.279	29.917.729	15.006.063	15.714.669	14.470.163
Σύνολο	1.018.266.504	981.372.613	1.068.546.148	971.520.697	970.994.527	969.185.976

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ/ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	2018 Πραγματική Δαπάνη €	2019 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2019 Αναθεωρημένος Προϋπολογισμός €	2020 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμ ός€	2021 ΜΔΠ €	2022 ΜΔΠ €
Υπουργείο Εσωτερικών						
Πάγιο Ταμείο	3.173.541	5.100.000	4.947.000	15.100.000	10.100.000	10.100.000
Τακτικές Δαπάνες	278.803.587	318.145.931	289.271.137	335.193.800	347.066.926	343.686.250
Αναπτυξιακές Δαπάνες	165.707.683	211.303.447	158.860.138	218.386.401	196.110.406	197.537.366
Σύνολο	447.684.811	534.549.378	453.078.275	568.680.201	553.277.332	551.323.616
Υπουργείο Εξωτερικών						
Τακτικές Δαπάνες	62.710.241	73.857.006	67.741.322	77.948.530	79.144.612	79.504.254
Αναπτυξιακές Δαπάνες	6.947.402	13.350.636	9.836.497	13.886.172	8.900.130	7.855.130
Σύνολο	69.657.643	87.207.642	77.577.819	91.834.702	88.044.742	87.359.384
Υπουργείο Οικονομικών						
Πάγιο Ταμείο	3.400.962.665	3.576.856.648	3.742.120.154	3.065.426.560	2.611.307.025	3.740.742.315
Τακτικές Δαπάνες	400.140.712	503.798.799	416.475.400	518.526.927	742.889.971	790.695.381
Αναπτυξιακές Δαπάνες	16.706.019	57.310.913	16.637.441	58.015.033	105.607.058	119.171.517
Σύνολο	3.817.809.396	4.137.966.360	4.175.232.995	3.641.968.520	3.459.804.054	4.650.609.213
Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας						
Τακτικές Δαπάνες	862.571.400	901.577.408	911.126.602	964.616.217	974.528.024	978.705.706
Αναπτυξιακές Δαπάνες	168.888.329	181.702.172	192.727.580	190.276.480	196.163.137	203.490.815
Σύνολο	1.031.459.729	1.083.279.580	1.103.854.182	1.154.892.697	1.170.691.161	1.182.196.521

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ/ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	2018 Πραγματική Δαπάνη €	2019 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2019 Αναθεωρημένος Προϋπολογισμός €	2020 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμ ός€	2021 ΜΔΠ €	2022 ΜΔΠ €
Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων						
Πάγιο Ταμείο	2.776.389	2.823.000	2.416.500	2.613.000	2.616.000	2.643.000
Τακτικές Δαπάνες	211.656.260	233.426.232	217.973.925	243.420.589	251.907.710	256.368.541
Αναπτυξιακές Δαπάνες	47.327.827	47.238.504	43.086.488	58.032.393	77.644.016	91.998.452
Σύνολο	261.760.476	283.487.736	263.476.913	304.065.982	332.167.726	351.009.993
Υπουργείο Υγείας						
Τακτικές Δαπάνες	579.749.069	732.072.575	804.415.669	900.993.254	573.628.938	580.073.822
Αναπτυξιακές Δαπάνες	19.955.562	35.837.812	24.111.585	25.841.630	26.371.437	19.926.331
Σύνολο	599.704.631	767.910.387	828.527.254	926.834.884	600.000.375	600.000.153
Γενική Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Συντονισμού και Ανάπτυξης						
Τακτικές Δαπάνες	21.321.603	27.662.392	24.896.153	9.796.437	7.764.510	7.836.516
Αναπτυξιακές Δαπάνες	36.350.948	210.599.017	30.599.017	206.626.613	212.536.000	212.485.494
Σύνολο	57.672.551	238.261.409	55.495.170	216.423.050	220.300.510	220.322.010
Γενικό Λογιστήριο						
Πάγιο Ταμείο	94.517	2.600.020	260.002	100.020	100.020	100.020
Τακτικές Δαπάνες	40.847.284	42.499.490	35.377.237	50.959.384	49.473.794	50.192.736
Αναπτυξιακές Δαπάνες	95.732	161.260	145.134	153.060	145.060	145.050
Σύνολο	41.037.533	45.260.770	35.782.373	51.212.464	49.718.874	50.437.806

ΜΕΡΟΣ ΣΤ

ΣΥΝΑΦΗ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

1. ΠΟΡΕΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ 2019²⁸ (ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΙΑΝ-ΟΚΤ)

	Προϋπολογισμός 2018 €	Πραγματικές Δαπάνες 1.1.2018- 31.10.2018 €	Βαθμός Υλοποίησης %	Προϋπολογισμός 2019 €	Πραγματικές Δαπάνες 1.1.2019- 31.10.2019 €	Βαθμός Υλοποίησης %
Κεφαλαιουχικές Δαπάνες	563.684.412	205.949.683	37	627.314.226	203.766.646	32
Άλλες Αναπτυξιακές Δαπάνες	255.697.155	133.058.488	52	269.099.921	139.123.057	52
Σύνολο	819.381.567	339.008.171	41	896.414.147	342.889.703	38

2. ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ 2019

Κατά τη διάρκεια του έτους η Βουλή ψήφισε σε νόμους δύο νοσοσχέδια συμπληρωματικών προϋπολογισμών για το έτος 2019, τα οποία κατατέθηκαν εκ μέρους της κυβέρνησης και οι οποίοι αναλύονται ως ακολούθως:

1. Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 1) του 2019 [Ν. 44(II)/2019].

Συμπληρωματική δαπάνη ύψους €314.007.850 για την κάλυψη δαπανών που αφορούν κοινωνικές παροχές, παροχές υγείας και παιδείας, αμυντική θωράκιση, αποζημιώσεις στον γεωργικό τομέα και συνεισφορά του κράτους στο ΓεΣΥ.

2. Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 2) του 2019 [Ν. 50(II)/2019].

Συμπληρωματική δαπάνη ύψους €374.215.104 για την κάλυψη δαπανών που αφορούν κοινωνικές παροχές, αμυντική θωράκιση, μισθοδοσία και επιδόματα, εισφορές στο ΓεΣΥ, λειτουργικές δαπάνες, επιχορηγήσεις/χορηγίες και κατασκευαστικά έργα.

²⁸ Στοιχεία που κατατίθενται στη Βουλή από το Γενικό Λογιστήριο. Τελευταία ενημέρωση 20 Νοεμβρίου 2019.

ΜΕΡΟΣ Ζ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

	2018 (3^ο τρίμηνο)	2019²⁹ (3^ο τρίμηνο)	μεταβολή
Αριθμός ανέργων	34.728	30.088	-13,3%
Απασχόληση	407.728	417.118	+2,3%
Μακροπρόθεσμη ανεργία (ως ποσοστό στο εργατικό δυναμικό)	2,5%	2,1%	-0,4 ποσοστιαίες μονάδες
Ανεργία στους νέους κατ' αναλογία πληθυσμού (ηλικίες 15-24)	6,8%	6%	-0,8 ποσοστιαίες μονάδες

---

²⁹ Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία- Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, τελευταία ενημέρωση 22 Νοεμβρίου 2019.

ΜΕΡΟΣ Η

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΡΑΤΙΚΟ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΟΥ 2020, ΟΙ ΟΠΟΙΕΣ ΚΑΤΑΤΕΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗ ΛΗΞΗ ΤΗΣ ΚΥΡΙΩΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Όπως σχετικά σημειώνεται από το Υπουργείο Οικονομικών, μετά την έγκριση του νομοσχεδίου για τον προϋπολογισμό του 2020 από το Υπουργικό Συμβούλιο και την κατάθεσή του στη Βουλή των Αντιπροσώπων, διαπιστώθηκε η ανάγκη τροποποίησης αυτού για σκοπούς παραχώρησης πρόσθετων πιστώσεων σε διάφορες ομάδες/υποομάδες του εν λόγω προϋπολογισμού που αφορούν στη ρύθμιση θεμάτων προσωπικού (αναβάθμιση, δημιουργία, κατάργηση θέσεων και πρόσληψη εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου σε συγκεκριμένες Υπηρεσίες/Τμήματα), στη βάση προγενέστερων είτε μεταγενέστερων αποφάσεων του Υπουργικού Συμβουλίου, καθώς και στη διόρθωση λαθών ή παραλείψεων που εντοπίστηκαν στο μεταξύ.

Τροποποίηση Αρ.1

Κεφάλαιο: 010510 «Δικαστική Υπηρεσία – Κοινές Υπηρεσίες - Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»: €130.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2020 Νόμου, παρίσταται ανάγκη δημιουργίας τεσσάρων (4) πρόσθετων θέσεων για τις ανάγκες στελέχωσης των πρωτοκολλητείων υφιστάμενων και υπό σύσταση Δικαστηρίων, ως ακολούθως:

- Μίας (1) θέσης Ανώτερου Πρωτοκολλητή (Κλίμακα Α13 (ii)) στο εδάφιο 15, για το Ανώτατο Δικαστήριο
- Τριών (3) θέσεων Πρωτοκολλητή Α' (Κλίμακα Α11 (ii)) στο εδάφιο 20, για το Εμπορικό Δικαστήριο (Τμήμα Λευκωσίας), Εμπορικό Δικαστήριο (Τμήμα Λεμεσού) και για ενίσχυση της στελέχωσης ενός εκ των τριών Δικαστηρίων: Οικογενειακό Δικαστήριο, Διοικητικό Δικαστήριο, Διοικητικό Δικαστήριο Διεθνούς Προστασίας.

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2020 και του ΜΔΠ 2020-2022 των πιο πάνω ρυθμίσεων που αφορούν στη Δικαστική Υπηρεσία.

Τροποποίηση Αρ.2

Κεφάλαιο: 020100.2 «Νομική Υπηρεσία – Κεντρικά Γραφεία – Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Υποομάδα Δαπανών: 02101 «Μισθοδοσία Κρατικών Υπαλλήλων»: €1.990.000

Ομάδα Δαπανών: 03550 «Συμβουλευτικές Υπηρεσίες / Έρευνες»

Υποομάδα Δαπανών: 03580 «Σύμβαση Υπηρεσιών»: €100.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2020 Νόμου, απαιτούνται πρόσθετες συνολικές πιστώσεις ύψους €2.090.000. Οι πιστώσεις αυτές θα καλύψουν δαπάνες που αφορούν στον εκσυγχρονισμό και μεταρρύθμιση της Νομικής Υπηρεσίας στη βάση της μελέτης αναδιοργάνωσης που διεξήχθη από το Ινστιτούτο Δημόσιας Διοίκησης της Ιρλανδίας. Το Σχέδιο Δράσης που ετοίμασε η Νομική Υπηρεσία και το οποίο εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο στη συνεδρία του ημερομηνίας 15/10/2019, μεταξύ άλλων προνοεί:

- (α) τη μίσθωση υπηρεσιών ενός υπεύθυνου μεταρρύθμισης (Project Manager) με ετήσιο κόστος γύρω στις €100.000. Για τη χρέωση της σχετικής δαπάνης απαιτείται η δημιουργία του άρθρου 03583 «Αγορά Υπηρεσιών» της ομάδας δαπανών 03550 «Συμβουλευτικές Υπηρεσίες / Έρευνες», με την περίληψη των σχετικών πιστώσεων.
- (β) τη δημιουργία, αναθεώρηση κλίμακας, κατάργηση θέσεων για δημιουργία νέας δομής της Νομικής Υπηρεσίας, ως ακολούθως:
  - i. **Δημιουργία** δώδεκα (12) νέων/πρόσθετων θέσεων για σκοπούς κάλυψης των αναγκών της Νομικής Υπηρεσίας σε Δημόσιους Κατήγορους, ως εξής:
    - Τεσσάρων (4) νέων θέσεων Ανώτερου Δημόσιου Κατήγορου (Κλ. Α13(II)) σε νέο εδάφιο,
    - Οκτώ (8) πρόσθετων θέσεων Δημόσιου Κατήγορου Α' (Κλ. Α11(II)), στο εδάφιο 55,
  - ii. **Κατάργηση** εννέα (9) και σημείωση με διπλό σταυρό τριών (3) θέσεων Δημόσιου Κατήγορου (Κλ. Α8, Α10 και Α11)
  - iii. **Αναθεώρηση Κλίμακας** για τις ακόλουθες θέσεις:

- Εισαγγελείς της Δημοκρατίας από Κλίμακα Α16 (ι) σε €96.665π.μ., στο εδάφιο 20. Με την αναθεώρηση της κλίμακας, οι Εισαγγελείς δικαιούνται και επίδομα παραστάσεως ύψους €18.000 ετησίως.
- Ανώτεροι Δικηγόροι της Δημοκρατίας από Κλίμακες Α15 και Α16 σε €92.858π.μ., στο εδάφιο 30.
- Δικηγόροι της Δημοκρατίας Α' από Κλίμακα Α13(ιι) σε Κλίμακα Α16, στο εδάφιο 40.

(γ) Πρόσθετα, το πρώτο τρίμηνο του 2020 αναμένεται η πλήρωση κενών θέσεων Δικηγόρων της Δημοκρατίας, όπου εκ παραδρομής δεν περιλήφθηκε ανάλογη πρόνοια στον Προϋπολογισμό του 2020. Το πρόσθετο κόστος εκτιμάται γύρω στις €800.000.

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2020 και του ΜΔΠ 2020 – 2022 των πιο πάνω ρυθμίσεων και πρόσθετων πιστώσεων.

Τροποποίηση Αρ.3

Κεφάλαιο: 032200.2 «Υφυπουργείο Τουρισμού-Κεντρικά Γραφεία- Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 04200 «Επιχορηγήσεις»

Υποομάδα Δαπανών: 04260 «Άλλες Επιχορηγήσεις»: €3.000.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2020 Νόμου, απαιτούνται πρόσθετες πιστώσεις ύψους €3.000.000 (Άρθρο 04281 «Διάφορες Επιχορηγήσεις»), για την παροχή χορηγιών στους δικαιούχους, με βάση το Σχέδιο Χορηγιών Επενδύσεων Εμπλουτισμού και Εκσυγχρονισμού του τουριστικού προϊόντος για την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου. Σημειώνεται ότι, με βάση τον αρχικό προγραμματισμό οι πληρωμές αναμένετο να πραγματοποιηθούν εντός του 2019, όμως λόγω μη έγκαιρης ολοκλήρωσης των αιτήσεων του Σχεδίου εντός του 2019, οι πιστώσεις θα πρέπει να περιληφθούν στον Προϋπολογισμό του 2020.

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2020 και του ΜΔΠ 2020-2022 των πιο πάνω πρόσθετων πιστώσεων.

Τροποποίηση Αρ.4

Κεφάλαιο: 032200.2 «Υφυπουργείο Τουρισμού-Κεντρικά Γραφεία- Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 04000 «Μεταβιβάσεις Εσωτερικού» -

Υποομάδα Δαπανών: 04080 «Συμβούλια/Επιτροπές/Οργανώσεις»: -€500.000

Κεφάλαιο: 200100.2 «Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας, Διοίκηση-Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 04000 «Μεταβιβάσεις Εσωτερικού»

Υποομάδα Δαπανών: 04001«Ημικρατικοί Οργανισμοί»: €500.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2020 Νόμου, απαιτείται η μεταφορά πιστώσεων ύψους €500.000 (Άρθρο 04119 «Χορηγία για το Διεθνές Ράλι Κύπρου») από το Κεφάλαιο 0322 «Υφυπουργείο Τουρισμού» στο Κεφάλαιο 2001 «Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας, Διοίκηση» (Άρθρο 04002 «Χορηγία στον Κυπριακό Οργανισμό Αθλητισμού») για κάλυψη της δαπάνης που αφορά την οργάνωση του Διεθνούς Ράλι Κύπρου ως αρμόδιος Οργανισμός για υλοποίηση αθλητικών εκδηλώσεων.

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2020 και του ΜΔΠ 2020-2022 της πιο πάνω ρύθμισης.

Τροποποίηση Αρ.5

Κεφάλαιο: 032300 «Υφυπουργείο Ναυτιλίας – Κεντρικά Γραφεία – Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2020 Νόμου, παρίσταται ανάγκη για περίληψη των πιο κάτω ρυθμίσεων, οι οποίες συμφωνήθηκαν στη συνεδρία της Μικτής Επιτροπής Προσωπικού ημερομηνίας 8/10/2019, σε σχέση με την αναβάθμιση της δομής θέσεων Επιθεωρητή Πλοίων:

- **αναθεώρηση κλίμακας και μετονομασία** των δεκαπέντε (15) θέσεων Επιθεωρητή Πλοίων Α' (Κλίμακα Α11(ii)), του εδαφίου 20, σε θέσεις Επιθεωρητή Πλοίων (Κλίμακες Α9, Α11 και Α12), στο εδάφιο 30.

- **αναθεώρηση κλίμακας** των είκοσι έξι (26) θέσεων Επιθεωρητή Πλοίων, του εδαφίου 30, από τις Κλίμακες Α8, Α10 και Α11 στις Κλίμακες Α9, Α11 και Α12.

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη περιλήψης στο Νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού 2020 και του ΜΔΠ 2020-2022 των πιο πάνω ρυθμίσεων που αφορούν στο Υφυπουργείο Ναυτιλίας.

Τροποποίηση Αρ.6

Κεφάλαιο: 110200 «Κυπριακός Στρατός – Κεντρικά Γραφεία – Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»: €500.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2020 Νόμου, παρίσταται ανάγκη περιλήψης των ακόλουθων ρυθμίσεων:

- Δημιουργία διακόσιων (200) πρόσθετων θέσεων:
  - Εξήντα τρεις (63) θέσεις Ανθυπασπιστή Γ' (Κλίμακα Α9), κάτω από το εδάφιο 89
  - Εκατό τριάντα επτά (137) θέσεις Αρχιλοχία (Κλίμακα Α8(ι)), κάτω από το εδάφιο 100
- Σημείωση με διπλό σταυρό εκατό τριάντα εννιά (139) θέσεων Επιλοχία (Κλίμακα Α7(ιι)), κάτω από το εδάφιο 110 και εξήντα μία (61) θέσεων Λοχία (Κλίμακες Α4 και Α6(ιι)), κάτω από το εδάφιο 120

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2020 και του ΜΔΠ 2020-2022 των πιο πάνω ρυθμίσεων που αφορούν στον Κυπριακό Στρατό.

Τροποποίηση Αρ.7

Κεφάλαιο: 120600 «Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων – Κεντρικά Γραφεία – Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2020 Νόμου, παρίσταται ανάγκη **κατάργησης** μίας (1) θέσης Χημικού (Κλ. Α9, Α11 και Α12), στο εδάφιο 90, βάσει της ευχέρειας που παρέχεται στον Υπουργό Οικονομικών από το άρθρο 11 (2^η επιφύλαξη) του περί της Ρύθμισης της Απασχόλησης Εργοδοτούμενων Αορίστου και Εργοδοτούμενων Ορισμένου Χρόνου στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμου του 2016 (Ν. 70(Ι)/2016): «...σε περίπτωση μετατροπής σύμβασης εργασίας

εργοδοτούμενου ορισμένου χρόνου σε σύμβαση εργασίας αορίστου χρόνου, ο Υπουργός, μετά από σύσταση του Διευθυντή Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού, δύναται να αποφασίζει για την κατάργηση μέχρι και ίσου αριθμού κενών μόνιμων εγκεκριμένων θέσεων».

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη περίληψης στο Νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού 2020 και του ΜΔΠ 2020-2022 της πιο πάνω ρύθμισης που αφορά στο Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων.

Τροποποίηση Αρ.8

Κεφάλαιο: 1206002.2 «Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων – Κεντρικά Γραφεία – Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Υποομάδα Δαπανών: 02101 «Μισθοδοσία Κρατικών Υπαλλήλων»: €778.500

Κεφάλαιο: 1213002.2 «Τμήμα Περιβάλλοντος – Κεντρικά Γραφεία – Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Υποομάδα Δαπανών: 02101 «Μισθοδοσία Κρατικών Υπαλλήλων»: €137.424

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2020 Νόμου, απαιτούνται συνολικές πρόσθετες πιστώσεις ύψους €915.924 περιλαμβανομένων και των εισφορών στα διάφορα ταμεία (€778.500 – Κεφάλαιο 1206 και €137.424 – Κεφάλαιο 1213) (Άρθρο 02106 «Πρόσθετες Βοηθητικές Υπηρεσίες»), για κάλυψη των δαπανών για την απασχόληση εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου, για ενίσχυση της υλοποίησης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων «Ανταγωνιστικότητα και Αειφόρος Ανάπτυξη» που αφορούν το Τμήμα Γεωργίας και το Τμήμα Περιβάλλοντος για τη διαχείριση δημοτικών αποβλήτων, τα οποία συγχρηματοδοτούνται από τα διάφορα Ταμεία της Ε.Ε.

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2020 και του ΜΔΠ 2020-2022 των πιο πάνω πρόσθετων πιστώσεων.

Τροποποίηση Αρ.9

Κεφάλαιο: 1206002.2 «Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων – Κεντρικά Γραφεία – Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 03000 «Λειτουργικές Δαπάνες»

Υποομάδα Δαπανών: 03100 «Άλλα Λειτουργικά Έξοδα»: €3.000.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2020 Νόμου, απαιτούνται πρόσθετες πιστώσεις ύψους €3.000.000 (Άρθρο 03144 «Λειτουργία Έργων Συμβουλίου Εκμετάλλευσης Λευκωσίας και Λεμεσού»), για κάλυψη των δαπανών που αφορούν τη λειτουργία της Μονάδας Ολοκληρωμένων Εγκαταστάσεων Διαχείρισης Στερεών Οικιακών Απορριμμάτων (ΟΕΔΑ) στο Πεντάκωμο και του Σταθμού Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων (ΣΜΑ) Καντού, από την Ανάδοχο Κοινοπραξία, για την περίοδο Νοεμβρίου 2019 – Νοεμβρίου 2020. Η λειτουργία της μονάδας αποτελεί ευθύνη του Συμβουλίου Εκμετάλλευσης ή Αξιοποίησης Οικιακών Αποβλήτων Λεμεσού. Λόγω όμως τεχνικών προβλημάτων, το Συμβούλιο δεν έχει ακόμη αναλάβει τη διαχείριση της μονάδας.

Οι Δήμοι και οι Κοινότητες που απαρτίζουν το Συμβούλιο καταβάλλουν το κόστος λειτουργίας της μονάδας που τους αναλογεί στο ΤΑΥ (σε άρθρο εσόδων του Προϋπολογισμού) και στη συνέχεια το ΤΑΥ καταβάλει τις απαιτούμενες πιστώσεις στον ανάδοχο λειτουργίας της μονάδας.

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2020 και του ΜΔΠ 2020-2022 των πιο πάνω πρόσθετων πιστώσεων.

Τροποποίηση Αρ.10

Κεφάλαιο: 150300.2 «Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων – Κεντρικά Γραφεία – Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 03000 «Λειτουργικές Δαπάνες»

Υποομάδα Δαπανών: 03020 «Λειτουργικά Έξοδα Γραφείου»: €200.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2020 Νόμου, απαιτούνται πρόσθετες πιστώσεις ύψους €200.000 (Άρθρο 03035 «Έξοδα Εξετάσεων») για τη διεξαγωγή γραπτών εξετάσεων για τις θέσεις Βοηθού Ασφαλιστικού Λειτουργού, από την Επιτροπή Δημόσιας Υπηρεσίας, οι οποίες δεν κατέστη δυνατό να διεξαχθούν εντός του 2019.

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2020 και του ΜΔΠ 2020-2022 των πιο πάνω πρόσθετων πιστώσεων.

Τροποποίηση Αρ.11

Κεφάλαιο: 161400 «Υπηρεσία Ασύλου – Κεντρικά Γραφεία – Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι» : €360.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2020 Νόμου, παρίσταται ανάγκη δημιουργίας είκοσι (20) νέων θέσεων, ήτοι μία (1) Διευθυντή (Κλ. Α15(i)), τριών (3) Ανώτερων Λειτουργών Ασύλου (Κλ. Α13(ii)), έξι (6) Λειτουργών Ασύλου Α' (Κλ. Α11(ii)) και δέκα (10) Λειτουργών Ασύλου (Κλ. Α8, Α10 και Α11), για σκοπούς δημιουργίας οργανικών θέσεων στην Υπηρεσία Ασύλου.

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη περιλήψης στο Νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού 2020 και του ΜΔΠ 2020-2022 των πιο πάνω ρυθμίσεων.

Τροποποίηση Αρ.12

Κεφάλαιο: 170100.2 «Υπουργείο Εξωτερικών, Διοίκηση – Κεντρικά Γραφεία – Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Υποομάδα Δαπανών: 02101 «Μισθοδοσία Κρατικών Υπαλλήλων»: €56.900

Κεφάλαιο: 190100.2 «Γενική Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Συντονισμού και Ανάπτυξης – Κεντρικά Γραφεία – Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Υποομάδα Δαπανών: 02101 «Μισθοδοσία Κρατικών Υπαλλήλων»: -€56.900

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2020 Νόμου, απαιτείται η μεταφορά πιστώσεων ύψους €56.900 (Άρθρο 02106 «Πρόσθετες Βοηθητικές Υπηρεσίες») από το Κεφάλαιο 1901 «Γενική Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Συντονισμού και Ανάπτυξης» στο Κεφάλαιο 1701 «Υπουργείο Εξωτερικών, Διοίκηση» (Άρθρο 02106 «Πρόσθετες Βοηθητικές Υπηρεσίες») για κάλυψη της δαπάνης μισθοδοσίας ενός Λειτουργού Αορίστου Χρόνου, λόγω μετακίνησης του από την ΓΔ ΕΠΣΑ στο ΥΠΕΞ από 1/9/2019.

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2020 και του ΜΔΠ 2020-2022 των πιο πάνω ρυθμίσεων.

Τροποποίηση Αρ.13

Κεφάλαιο: 170100.2 «Υπουργείο Εξωτερικών, Διοίκηση – Κεντρικά Γραφεία – Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 03500 «Εκπαίδευση Προσωπικού/Συνέδρια, Σεμινάρια και Άλλα Γεγονότα»

Υποομάδα Δαπανών: 03501 «Εκπαίδευση Προσωπικού»: -€65.000

Κεφάλαιο: 180716.2 «Τμήμα Δημόσιας Διοικήσεως και Προσωπικού – Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης – Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 03550 «Συμβουλευτικές Υπηρεσίες/Ερευνες»

Υποομάδα Δαπανών: 03580 «Σύμβαση Υπηρεσιών»: €65.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2020 Νόμου, απαιτείται η μεταφορά πιστώσεων ύψους €65.000 (Άρθρο 03502 «Επιτόπια Εκπαίδευση») από το Κεφάλαιο 1701 «Υπουργείο Εξωτερικών, Διοίκηση» στο Κεφάλαιο 180716 «Τμήμα Δημόσιας Διοικήσεως και Προσωπικού-Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης» (Άρθρο 03617 «Αμοιβές και Έξοδα Εκπαιδευτών και Συνεργατών»), για κάλυψη της δαπάνης του Προγράμματος για εκμάθηση της Γαλλικής γλώσσας, το οποίο διεξάγεται με συγχρηματοδότηση του Διεθνούς Οργανισμού Γαλλοφωνίας (ΔΟΓ). Ο ΔΟΓ θέτει ως προϋπόθεση για να συνεχίσει την συγχρηματοδότηση τη μεταφορά του τεχνικού συντονισμού από το ΥΠΕΞ στην ΚΑΔΔ.

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2020 και του ΜΔΠ 2020-2022 των πιο πάνω ρυθμίσεων.

Τροποποίηση Αρ.14

Κεφάλαιο: 170100.2 «Υπουργείο Εξωτερικών, Διοίκηση – Κεντρικά Γραφεία – Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 03550 «Συμβουλευτικές Υπηρεσίες/Ερευνες»

Υποομάδα Δαπανών: 03580 «Σύμβαση Υπηρεσιών»: €52.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2020 Νόμου, απαιτείται η δημιουργία του νέου Άρθρου 03581 «Αντιμισθία» καθώς και η περίληψη πιστώσεων ύψους €52.000, για κάλυψη της μισθοδοσίας ενός λειτουργού του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου που αποσπάστηκε στο ΥΠΕΞ για εκτέλεση ειδικών καθηκόντων, από 11.11.2019 και για περίοδο τριών χρόνων.

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2020 και του ΜΔΠ 2020-2022 των πιο πάνω πρόσθετων πιστώσεων.

Τροποποίηση Αρ.15

Κεφάλαιο: 170272.2 «Εξωτερικές Υπηρεσίες – Πρεσβεία Τόκυο – Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 03000 «Λειτουργικές Δαπάνες»

Υποομάδα Δαπανών: 03050 «Λειτουργικά Έξοδα Μη Γραφειακών Χώρων»: €45.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2020 Νόμου, απαιτούνται πρόσθετες πιστώσεις ύψους €45.000 (Άρθρο 03055 «Ενοίκια») για κάλυψη του ενοικίου της Πρεσβευτικής κατοικίας στο Τόκυο. Η ίδρυση της Πρεσβείας στο Τόκυο έγινε πρόσφατα και δεν ήταν δυνατό να γίνουν ακριβείς υπολογισμοί του ενοικίου για την πρεσβευτική κατοικία.

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2020 και του ΜΔΠ 2020-2022 των πιο πάνω πρόσθετων πιστώσεων.

Τροποποίηση Αρ.16

Κεφάλαιο: 180100.3 «Υπουργείο Οικονομικών, Διοίκηση-Κεντρικά Γραφεία-Αναπτυξιακές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 03650 «Εκδόσεις και Δημοσιότητα»

Υποομάδα Δαπανών: 03700 «Εκστρατείες Διαφώτισης»: €45.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2020 Νόμου, απαιτούνται πρόσθετες πιστώσεις ύψους €45.000 (Άρθρο 03718 «Προβολή και Προώθηση της Κύπρου ως Διεθνές Επιχειρηματικό Κέντρο») για την παραχώρηση στο ΚΕΒΕ ετήσιας χορηγίας, στα πλαίσια ίδρυσης γραφείου ΚΕΒΕ στις Βρυξέλλες. Το νέο γραφείο θα στεγάζεται στο κτίριο της ΜΑΕΕ στις Βρυξέλλες.

Η χορηγία θα καλύπτει μέρος των εξόδων στελέχωσης, λειτουργίας, προβολής του γραφείου. Σκοπός της λειτουργίας του Γραφείου στις Βρυξέλλες είναι η αποτελεσματικότερη προώθηση των

θέσεων του επιχειρηματικού κόσμου της Κύπρου στους Ευρωπαϊκούς Επιχειρηματικούς Οργανισμούς στους οποίους συμμετέχει το ΚΕΒΕ (Eurochambers, SMEunited, Eurocommerce) και η συμμετοχή στις συνεδρίες των οργανισμών αυτών. Επίσης η διενέργεια επαφών με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε θέματα που εμπíπτουν στους τομείς ενασχόλησης του ΚΕΒΕ και η αντιμετώπιση των ενεργειών τόσο του Γραφείου του Τουρκοκυπριακού Εμπορικού Επιμελητηρίου στις Βρυξέλλες όσο και των Τουρκικών Επιμελητηρίων που στόχο έχουν την προώθηση του ψευδοκράτους και την εγγραφή του Τ/Κ Επιμελητηρίου στους Ευρωπαϊκούς Επιχειρηματικούς Οργανισμούς.

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2020 και του ΜΔΠ 2020-2022 των πιο πάνω πρόσθετων πιστώσεων.

Τροποποίηση Αρ.17

Κεφάλαιο: 180100.2 «Υπουργείο Οικονομικών, Διοίκηση – Κεντρικά Γραφεία – Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 04300 «Κοινωνικές Παροχές»

Υποομάδα Δαπανών: 04450 «Παροχές Κοινωνικής Πρόνοιας»: €20.000.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2020 Νόμου, απαιτούνται πρόσθετες πιστώσεις ύψους €20.000.000 ώστε οι συνολικές πιστώσεις που θα παραχωρηθούν το 2020, για περαιτέρω ενίσχυση του Ταμείου, να ανέλθουν στα €40.000.000 (Άρθρο 04487 «Έκτακτες Χορηγίες») για αύξηση της χρηματοδότησης του Εθνικού Ταμείου Αλληλεγγύης.

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2020 και του ΜΔΠ 2020-2022 των πιο πάνω πρόσθετων πιστώσεων.

Τροποποίηση Αρ.18

Κεφάλαιο: 180500 «Στατιστική Υπηρεσία – Κεντρικά Γραφεία – Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2020 Νόμου, παρίσταται ανάγκη για περίληψη των πιο κάτω ρυθμίσεων, για σκοπούς ενίσχυσης του έργου της Στατιστικής Υπηρεσίας και κάλυψη

επαρκώς των υποχρεώσεων της Κύπρου προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με τη σταδιακή κατάργηση της τεχνικής πυραμίδας και ενίσχυσης της επιστημονικής πυραμίδας, ως ακολούθως:

- **Δημιουργία** επτά (7) συνολικά θέσεων:
  - Μίας (1) πρόσθετη θέσης Πρώτου Λειτουργού Στατιστικής (Κλίμακα A14(II)), στο εδάφιο 5
  - Δύο (2) πρόσθετων θέσεων Ανώτερου Λειτουργού Στατιστικής (Κλίμακα A13(II)), στο εδάφιο 10
  - Τεσσάρων (4) πρόσθετων θέσεων Λειτουργού Στατιστικής Α' (Κλίμακα A11(II)), στο εδάφιο 30
- **Κατάργηση** έντεκα (11) συνολικά θέσεων:
  - Τεσσάρων (4) θέσεων Πρώτου Βοηθού Στατιστικής (Κλίμακα A11(II)), στο εδάφιο 50
  - Τριών (3) θέσεων Ανώτερου Βοηθού Στατιστικής (Κλίμακα A10 (I)), στο εδάφιο 60
  - Τεσσάρων (4) θέσεων Βοηθού Στατιστικής 1^{ης} τάξεως (Κλίμακες A8 και A9 (I)), στο εδάφιο 70
- Περίληψη σημείωσης στη στήλη «Επεξηγήσεις» των ακόλουθων ρυθμίσεων:
  - Στο εδάφιο 50, Πρώτοι Βοηθοί Στατιστικής (Κλίμακα A11(II)): «Οι θέσεις θα σημειωθούν με διπλό σταυρό όταν δεν θα υπάρχουν υποψήφιοι για προαγωγή από τις θέσεις Ανώτερων Βοηθών Στατιστικής (Κλίμακα A10(I)), Βοηθών Στατιστικής 1^{ης} τάξεως (Κλίμακες A8 και A9 (I)) και Βοηθών Στατιστικής (Κλίμακες A4 και A7 (II)), κάτω από τα εδάφια 60, 70 και 80, αντίστοιχα.»
  - Στο εδάφιο 60, Ανώτεροι Βοηθοί Στατιστικής (Κλίμακα A10(I)): «Οι θέσεις θα σημειωθούν με διπλό σταυρό όταν δεν θα υπάρχουν υποψήφιοι για προαγωγή από τις θέσεις Βοηθών Στατιστικής 1^{ης} τάξεως (Κλίμακες A8 και A9 (I)) και Βοηθών Στατιστικής (Κλίμακες A4 και A7 (II)), κάτω από τα εδάφια 70 και 80, αντίστοιχα.»
  - Στο εδάφιο 70, Βοηθοί Στατιστικής 1^{ης} τάξεως (Κλίμακες A8 και A9 (I)): «Οι θέσεις θα σημειωθούν με διπλό σταυρό όταν δεν θα υπάρχουν υποψήφιοι για προαγωγή

από τις θέσεις Βοηθών Στατιστικής (Κλίμακες Α4 και Α7 (ii)), κάτω από το εδάφιο 80.»

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη περίληψης στο Νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού 2020 και του ΜΔΠ 2020-2022 των πιο πάνω ρυθμίσεων στη Στατιστική Υπηρεσία.

Τροποποίηση Αρ.19

Κεφάλαιο: 180712 «Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού– Γενικό Γραμματειακό Προσωπικό - Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2020 Νόμου, παρίσταται ανάγκη περίληψης των ακόλουθων ρυθμίσεων:

- Ενσωμάτωση προσωπικής ρύθμισης στις «Επεξηγήσεις» του εδαφίου 110, Τηλεφωνητές (Κλίμακες Α1, Α2 και Α5 (ii)): **«Οι υπηρετούντες υπάλληλοι κατά τις 31/12/2019 αναβαθμίζονται στις Κλίμακες Α2, Α5 και Α7(ii)»**
- Σημείωση με διπλό σταυρό των θέσεων Τηλεφωνητή Α' (Κλ. Α7(ii)) κάτω από το εδάφιο 100.
- Διαγραφή της δημιουργίας νέου εδαφίου (55) και μεταφοράς των θέσεων Βοηθού Γραφείου (Γραμματειακά καθήκοντα) (Κλίμακες Α2, Α5 και Α7 (ii)) από το Κεφάλαιο 180713 «Γενικό Βοηθητικό Προσωπικό», εδάφιο 50

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2020 και του ΜΔΠ 2020-2022 των πιο πάνω ρυθμίσεων που αφορούν στο Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού.

Τροποποίηση Αρ.20

Κεφάλαιο: 180713 «Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού– Γενικό Βοηθητικό Προσωπικό - Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2020 Νόμου, παρίσταται ανάγκη περίληψης των ακόλουθων ρυθμίσεων:

- Επαναφορά των θέσεων Βοηθού Γραφείου (Κλίμακες Α1, Α2 και Α5 (ii) στο εδάφιο 50 από το Κεφάλαιο 180712 «Γενικό Γραμματειακό Προσωπικό», εδάφιο 55 και αναίρεση της αναθεώρησης κλίμακας.
- Ενσωμάτωση προσωπικής ρύθμισης στις «Επεξηγήσεις» του εδαφίου 50, Βοηθοί Γραφείου (Κλίμακες Α1, Α2 και Α5 (ii)): **«Οι υπηρετούντες υπάλληλοι κατά τις 31/12/2019 αναβαθμίζονται στις Κλίμακες Α2, Α5 και Α7(ii)»**
- Κατάργηση μίας (1) ακόμα θέσης (++) Βοηθού Γραφείου (Πρώην Κλητήρες/Ιδρυματικοί Βοηθοί/Οικονόμοι) (Κλίμακες Α1, Α2 και Α5(ii)), κάτω από το εδάφιο 60, διαγραφή από τον τίτλο θέσης των λέξεων «Ιδρυματικοί Βοηθοί/Οικονόμοι» και αντικατάστασης της παραγράφου στις «Επεξηγήσεις» με την ακόλουθη:

«Τέσσερις θέσεις καταργούνται. Στους υπηρετούντες υπαλλήλους κατά την 31.12.2001 οι οποίοι δικαιούνται να ανελιχθούν μέχρι την Κλίμακα Α5(ii), παραχωρείται και τρίτη προσαύξηση μετά τη συμπλήρωση ενός έτους υπηρεσίας στην κορυφή της Κλίμακας Α5(ii). **Επτά** θέσεις κατεχόμενες από πρώην Κλητήρες κενούμενες καταργούνται και αντικαθίστανται με ωρομίσθιο προσωπικό κατόπιν έγκρισης του Διευθυντή Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού. Μία θέση που δημιουργήθηκε με το Ν.107(Ι)/1996 κενούμενη καταργείται.»

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2020 και του ΜΔΠ 2020-2022 των πιο πάνω ρυθμίσεων που αφορούν στο Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού.

Τροποποίηση Αρ.21

Κεφάλαιο: 180900.2 «Τμήμα Υπηρεσιών Πληροφορικής – Κεντρικά Γραφεία – Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 03300 «Συντηρήσεις και Επιδιορθώσεις»

**Υποομάδα Δαπανών: 03460 «Τηλεπικοινωνιακός και Μηχανογραφικός Εξοπλισμός»:
€320.810**

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2020 Νόμου, απαιτούνται πρόσθετες πιστώσεις ύψους €320.810 (Άρθρο 03461 «Συντήρηση Μηχανογραφικού Εξοπλισμού) που αφορά τη συνδρομή λογισμικών του συστήματος ΑΡΙΑΔΝΗ, που εκ παραδρομής δεν περιλήφθηκε στο εν λόγω νομοσχέδιο.

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2020 και του ΜΔΠ 2020-2022 των πιο πάνω πρόσθετων πιστώσεων.

Τροποποίηση Αρ.22

Κεφάλαιο: 190200.2 «Γενικό Λογιστήριο – Κεντρικά Γραφεία – Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 04000 «Μεταβιβάσεις Εσωτερικού»

Υποομάδα Δαπανών: 04120 «Άλλες Μεταβιβάσεις Εσωτερικού»: €108.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2020 Νόμου, απαιτούνται πρόσθετες πιστώσεις ύψους €108.000 (Άρθρο 04135 «Διάφορες Συνεισφορές Εσωτερικού), οι οποίες παραχωρούνται ως χορηγία προς το Ταμείο Ευημερίας Συντακτών και το Ταμείο Ευημερίας Τυπεργατών ΣΕΚ και ΠΕΟ.

Η Ένωση Συντακτών Κύπρου χορηγεί επικουρικές συντάξεις σε χαμηλοσυνταξιούχους δημοσιογράφους και σε χήρους ή χήρες συναδέλφων, και η ΣΕΚ – ΠΕΟ καταθέτουν τα χρήματα αυτά επ' ονόματι των τυπεργατών μελών τους στο ειδικό ταμείο που συγκρότησαν, το οποίο και λαμβάνουν οι δικαιούχοι με την συνταξιοδότησή τους, επιπρόσθετα από το Ταμείο Προνοίας τους. Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2020 και του ΜΔΠ 2020 – 2022 των πιο πάνω πρόσθετων πιστώσεων.

Τροποποίηση Αρ.23

Κεφάλαιο: 211100 «Τμήμα Ταχυδρομικών Υπηρεσιών – Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2020 Νόμου, παρίσταται ανάγκη περίληψης των ακόλουθων ρυθμίσεων:

- Περίληψη προσωπικής ρύθμισης στις «Επεξηγήσεις» του εδαφίου 60, Ταχυδρομικός Διανομέας (Κλίμακες Α1, Α2 και Α5 (ii)): «Οι υπηρετούντες υπάλληλοι κατά τις 12/11/2019 αναβαθμίζονται στις Κλίμακες Α2, Α5 και Α7(ii)»
- Διαγραφή της δημιουργίας σαράντα μία (41) νέων θέσεων Ταχυδρομικού Διανομέα Α' (Κλίμακα Α7(ii)), κάτω από το εδάφιο 55
- Διαγραφή της κατάργησης των τριών (3) θέσεων Ταχυδρομικού Διανομέα (Κλίμακες Α1, Α2 και Α5 (ii)) και διαγραφή του διπλού σταυρού για τριάντα οκτώ (38) θέσεις, στο εδάφιο 60.

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2020 και του ΜΔΠ 2020-2022 των πιο πάνω ρυθμίσεων που αφορούν στο Τμήμα Ταχυδρομικών Υπηρεσιών.

Τροποποίηση Αρ.24

Κεφάλαιο: 211200.2 - «Τμήμα Οδικών Μεταφορών – Κεντρικά Γραφεία – Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Κεφάλαιο: 210115.2 - «Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων, Διοίκηση – Διεύθυνση Δημόσιων Επιβατικών Μεταφορών – Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στον Προϋπολογισμό του 2019 (Νόμος Αρ.59(II)/2018) έναντι του εδαφίου (20) του Κεφαλαίου 211200.2 «Τμήμα Οδικών Μεταφορών-Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες» περιλαμβάνεται η ακόλουθη επεξήγηση:

«Ο διπλός σταυρός ισχύει για τέσσερις θέσεις μόνο. Κενούμενες οι θέσεις μετονομάζονται σε Λειτουργοί Δημοσίων Μεταφορών (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11) και μεταφέρονται κάτω από νέο εδάφιο του Κεφαλαίου 210115 «Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων, Διοίκηση – Διεύθυνση Δημόσιων Επιβατικών Μεταφορών» που θα δημιουργηθεί με την κένωσή τους.».

Στο Νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2020 Νόμου στο Κεφάλαιο 211200.2 «Τμήμα Οδικών Μεταφορών-Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες» καταργήθηκαν τέσσερις θέσεις.

Παρίσταται όμως ανάγκη **μεταφοράς τεσσάρων** (4) θέσεων Λειτουργών Οδικών Μεταφορών (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11) και μετονομασίας τους σε Λειτουργούς Δημοσίων Μεταφορών (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11), από το Κεφάλαιο 211200.2 «Τμήμα Οδικών Μεταφορών-Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες» στο Κεφάλαιο 210115.2 «Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων, Διοίκηση-Διεύθυνση Δημόσιων Επιβατικών Μεταφορών».

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2020 και του ΜΔΠ 2020-2022 της πιο πάνω ρύθμισης.

Τροποποίηση Αρ.25

Κεφάλαιο: 220600.2 - «Γενικό Χημείο του Κράτους – Κεντρικά Γραφεία –Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2020 Νόμου, παρίσταται ανάγκη **επαναφοράς** μίας (1) θέσης Ανώτερου Επιθεωρητή Χημείου (Κλίμακα Α12) η οποία εκ παραδρομής (στον παρόν Νομοσχέδιο) καταργείται.

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2020 και του ΜΔΠ 2020-2022 της πιο πάνω ρύθμισης που αφορά στο Γενικό Χημείο του Κράτους.

Τροποποίηση Αρ.26

Ομάδα Δαπανών: 02000 «Αξιωματούχοι της Δημοκρατίας»

Υποομάδα Δαπανών: 02001 «Μισθοδοσία Αξιωματούχων»

(Άρθρο 02007 «Πολιτικοί Διορισμοί»)

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2020 Νόμου, κάτω από την Ομάδα 03550 «Συμβουλευτικές Υπηρεσίες/Έρευνες», Υποομάδα 03551 «Υπηρεσίες Εμπειρογνομόνων/Συμβούλων» (Άρθρο 03558 «Αμοιβή Συμβούλων») περιλαμβάνονται πιστώσεις για κάλυψη της αμοιβής των συμβούλων – συνεργατών του Προέδρου της Δημοκρατίας, των Υπουργών, των Υφυπουργών, του Υφυπουργού παρά τω Προέδρω, του Κυβερνητικού Εκπροσώπου και του Προέδρου της Βουλής των Αντιπροσώπων.

Κρίθηκε σκόπιμο για αποφυγή δημιουργίας δημοσιοϋπαλληλικής σχέσης όπως οι πιο πάνω Σύμβουλοι χρεώνονται σε νέο Άρθρο 02007 «Πολιτικοί Διορισμοί» κάτω από την Ομάδα 02000 «Αξιωματούχοι της Δημοκρατίας» Υποομάδα 02001 «Μισθοδοσία Αξιωματούχων», σε κάθε ανάλογη υπηρεσία, αντί στο Άρθρο 03558 «Αμοιβή Συμβούλων». Στο νέο άρθρο θα μεταφερθούν και οι πιστώσεις από το Άρθρο που καταβάλλονταν οι μισθοδοσίες μέχρι σήμερα.

Ως εκ τούτου, μεταφέρονται από τα Κεφάλαια που επηρεάζονται και που είναι το 0101, 0104, 0322, 0323, 1101, 1201, 1301, 1401, 1501, 1601, 1701, 1801, 2001, 2101, 2201. Στα κεφάλαια αυτά δημιουργείται το νέο Άρθρο 02007.

Πρότυπο συμβόλαιο ετοιμάστηκε από την Προεδρία σε συνεργασία με το Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού και τη Νομική Υπηρεσία και θα περιληφθεί στο Επεξηγηματικό Μνημόνιο. Επισυνάπτεται και στην παρούσα Τροποποίηση.

Πρόσθετα κρίνεται απαραίτητη η Τροποποίηση της Σημείωσης 33(α) και (β) ως ακολούθως:

«33. (α) Οι πιστώσεις κάτω από την υποομάδα 02001 (Άρθρο 02007.2 «Πολιτικοί Διορισμοί») αποσκοπούν, στην κάλυψη της αμοιβής των συμβούλων – συνεργατών του Προέδρου της Δημοκρατίας, των Υπουργών, των Υφυπουργών, του Κυβερνητικού Εκπροσώπου και του Προέδρου της Βουλής των Αντιπροσώπων, η απασχόληση των οποίων θα είναι για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα και θα τερματίζεται με τη λήξη της θητείας της Κυβέρνησης ή την αποχώρηση του Προέδρου της Δημοκρατίας, των Υπουργών, των Υφυπουργών, του Κυβερνητικού Εκπροσώπου ή την αποχώρηση του Προέδρου της Βουλής των Αντιπροσώπων ή ενωρίτερα.

(β) Την ευθύνη για τη σύναψη και υλοποίηση της σύμβασης των συμβούλων - συνεργατών, σύμφωνα με τους όρους αυτής όπως αυτοί περιλαμβάνονται στο πρότυπο Σύμβασης Παροχής Υπηρεσιών Συμβούλου-Συνεργάτη, αντίγραφο του οποίου επισυνάπτεται στο Επεξηγηματικό Υπόμνημα του ετήσιου προϋπολογισμού, έχει ο Υφυπουργός παρά τω Προέδρω για το σύμβουλο – συνεργάτη του καθώς και για τους συμβούλους – συνεργάτες του Προέδρου της Δημοκρατίας, οι Υπουργοί για τους συμβούλους – συνεργάτες τους, οι Υφυπουργοί για τους συμβούλους – συνεργάτες τους, ο Κυβερνητικός Εκπρόσωπος για

τους συμβούλους – συνεργάτες του και ο Πρόεδρος της Βουλής των Αντιπροσώπων για τους συμβούλους – συνεργάτες του.».

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2020 και του ΜΔΠ 2020-2022 των πιο πάνω ρυθμίσεων.

Τροποποίηση Αρ.27

Άρθρο 16 «Απαγόρευση προσλήψεων εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου, προσώπων σε τετράμηνη βάση, ωρομίσθιου κυβερνητικού προσωπικού και οποιασδήποτε άλλης κατηγορίας προσωπικού για κάλυψη έκτακτων και εποχιακών αναγκών».

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2020 Νόμου, παρίσταται ανάγκη **τροποποίησης του Άρθρου 16** ως ακολούθως:

- εδάφιο (1)(α): προσθήκη νέας παραγράφου και αναδιαμόρφωση του εδαφίου ως εξής:
«Προεδρία και Προεδρικό Μέγαρο:
(i) μέχρι 37 εργοδοτούμενοι αορίστου χρόνου/εργοδοτούμενοι ορισμένου χρόνου ... για κάλυψη αναγκών στη Διερευνητική Επιτροπή για τους Αγνοουμένους (ΔΕΑ), στα πλαίσια εκταφής και ταυτοποίησης λειψάνων.
(ii) μέχρι 4 εργοδοτούμενοι ορισμένου χρόνου Αρχαιολόγοι (Κλ. Α8) για σκοπούς εκταφής και ταυτοποίησης λειψάνων πεσόντων.»
- εδάφιο (1)(η)(i): επαναφορά της ακόλουθης ρύθμισης, η οποία προϋπήρχε και εκ παραδρομής δεν περιλήφθηκε στο νομοσχέδιο και αφορά στο Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (i) Διοίκηση: **«μέχρι 1 άτομο εποχικός ωρομίσθιος Βοηθός επιδομάτων ΥΔΕΠ, Κλ. Ε5, για τις ανάγκες της Υπηρεσίας Διαχείρισης Επιδομάτων Πρόνοιας».**
- εδάφιο (1)(ε)(B): Διόρθωση ώστε να παρουσιάζονται αναλυτικά οι ειδικότητες των Μηχανικών που εγκρίθηκαν για απασχόληση στο Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων:
«μέχρι 14 εργοδοτούμενοι ορισμένου χρόνου (8 Εκτελεστικοί Μηχανικοί (Κλ. Α9, Α11 και Α12), 2 Ηλεκτρολόγοι Μηχανικοί (Κλ. Α9, Α11 και Α12), 1 Υγειονομικός

Μηχανικός (Κλ. Α9, Α11 και Α12) και 3 Τεχνικοί Μηχανικοί (Κλ. Α5 (2^η βαθμίδα), Α7 και Α8 (i)), λόγω κενών θέσεων.

- εδάφιο (1) (λ) (i) Τμήμα Δημοσίων Έργων: αντικατάσταση της πρώτης υποπαραγράφου ώστε να περιληφθεί η πρόσθετη έγκριση για 4 Εκτελεστικούς Μηχανικούς, 4 Αρχιτέκτονες και 3 Επιμετρητές Ποσοτήτων:

«- μέχρι 50 εργοδοτούμενοι ορισμένου χρόνου (17 Εκτελεστικοί Μηχανικοί (Κλ. Α9, Α11 και Α12), 10 Αρχιτέκτονες (Κλ. Α9, Α11 και Α12), 5 Επιμετρητές Ποσοτήτων (Κλ. Α9, Α11 και Α12) και 18 Τεχνικοί (Κλ. Α2, Α5 και Α7(ii)), λόγω κενών θέσεων και πρόσθετων αναγκών).»

- Δημιουργία νέας παραγράφου κάτω από το εδάφιο (1) για ανάγκες της Νομικής Υπηρεσίας:

(1)(δ) Νομική Υπηρεσία: μέχρι 25 εργοδοτούμενους ορισμένου χρόνου Δικηγόρους της Δημοκρατίας (Κλ. Α9, Α11 και Α12)

- εδάφιο (1)(θ)(ii): Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας: να περιληφθεί στο τέλος της πρότασης «...και μέχρι 9 Ιδρυματικούς Λειτουργούς (Κλ. Α2, Α5 και Α7 (ii)) για σκοπούς αντικατάστασης Ιδρυματικών Λειτουργών που απουσιάζουν με μακροχρόνια άδεια ασθένειας και άδεια μητρότητας».

- Προσθήκη νέας υποπαραγράφου και αναρίθμηση του εδαφίου (1)(i) **Υπουργείο Οικονομικών, Διοίκηση: μέχρι 5 εργοδοτούμενοι ορισμένου χρόνου Οικονομικοί Λειτουργοί (Κλ. Α8, Α10 και Α11).**

- Αναρίθμηση όλων των παραγράφων του εδαφίου 1 που ακολουθούν των νέων παραγράφων.

Για την πρόσληψη του πιο πάνω προσωπικού θα απαιτηθούν πρόσθετες πιστώσεις ύψους €1.680.000, όπου οι €100.000 αφορούν την Προεδρία, οι €300.000 το Τμήμα Δημοσίων Έργων, το €1.000.000 τη Νομική Υπηρεσία, οι €180.000 τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας και οι υπόλοιπες €100.000 το Υπουργείο Οικονομικών. Οι δαπάνες θα βαρύνουν το Άρθρο 02106 «Πρόσθετες Βοηθητικές Υπηρεσίες» των Κεφαλαίων 0101 «Προεδρία και Προεδρικό Μέγαρο»,

2102 «Τμήμα Δημοσίων Έργων», 0201 «Νομική Υπηρεσία», 1504 «Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας» και 1801 «Υπουργείο Οικονομικών».

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2020 και του ΜΔΠ 2020-2022 των πιο πάνω ρυθμίσεων.

Τροποποίηση Αρ.28

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2020 Νόμου, παρίσταται ανάγκη για δημιουργία νέου Άρθρου στον περί Προϋπολογισμού Νόμο.

Η ανάγκη αυτή προκύπτει από το γεγονός ότι οι πλείστοι Προϋπολογισμοί των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ) θα ψηφιστούν από τη Βουλή των Αντιπροσώπων πριν από την ψήφιση του Κρατικού Προϋπολογισμού. Σε περίπτωση που η Βουλή των Αντιπροσώπων επιφέρει πιθανή/ες τροποποίηση/εις στον Κρατικό Προϋπολογισμό οι οποίες επηρεάζουν και τους Προϋπολογισμούς των ΝΠΔΔ, τότε χωρίς την υποβολή από τα ΝΠΔΔ Τροποποιητικού Προϋπολογισμού στη Βουλή των Αντιπροσώπων, οι Τροποποιήσεις να εφαρμοστούν κατ' αναλογία και στους Προϋπολογισμούς των ΝΠΔΔ.

Με βάση τα πιο πάνω το άρθρο 26 έχει ως ακολούθως:

«Οι διατάξεις του παρόντος Νόμου, εκτός εάν άλλως προβλέπεται σε αυτόν, εφαρμόζονται ανεξαρτήτως των προβλεπόμενων σε προϋπολογισμό νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου νόμο.»

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2020 και του ΜΔΠ 2020-2022 της πιο πάνω ρύθμισης.

Τροποποίηση Αρ.29

Κεφάλαιο: 150113.2 «Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Διοίκηση – Παροχές Κοινωνικής Προστασίας – Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 04300 «Κοινωνικές Παροχές»

Υποομάδα Δαπανών: 04450 «Παροχές Κοινωνικής Πρόνοιας»: 19.000.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2020 Νόμου, απαιτούνται πρόσθετες πιστώσεις ύψους €19.000.000 (Άρθρο 04483 «Χορηγία σε Συνταξιούχους» κρίθηκε σκόπιμο όπως αυξηθεί η χορηγία σε συνταξιούχους για βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των χαμηλόμισθων συνταξιούχων.

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2020 και του ΜΔΠ 2020-2022 των πιο πάνω πρόσθετων πιστώσεων.

Τροποποίηση Αρ.30

Κεφάλαιο: 160100.2 «Υπουργείο Εσωτερικών, Διοίκηση – Κεντρικά Γραφεία – Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 04300 «Κοινωνικές Παροχές»

Υποομάδα Δαπανών: 04400 «Παροχές Στέγασης»: €1.550.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2020 Νόμου, απαιτούνται πρόσθετες πιστώσεις ύψους €1.550.000 (Άρθρο 04410 «Στεγαστικό Σχέδιο Αναζωογόνησης Ορεινών και Ακριτικών Περιοχών») για περαιτέρω ενίσχυση του Στεγαστικού Σχεδίου "Αναζωογόνηση Ορεινών και Ακριτικών Περιοχών". Το Σχέδιο αφορά την παροχή οικονομικής ενίσχυσης για απόκτηση ιδιόκτητης κατοικίας για μόνιμη ιδιοκατοίκηση σε περιοχές όπου αυτό ισχύει.

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2020 και του ΜΔΠ 2020-2022 των πιο πάνω πρόσθετων πιστώσεων.

Τροποποίηση Αρ.31

Κεφάλαιο: 160100.2 «Υπουργείο Εσωτερικών, Διοίκηση – Κεντρικά Γραφεία – Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 04300 «Κοινωνικές Παροχές»

Υποομάδα Δαπανών: 04450 «Παροχές Κοινωνικής Πρόνοιας»: €2.500.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2020 Νόμου, απαιτούνται πρόσθετες πιστώσεις ύψους €2.500.000 (Άρθρο 04491 «Οικονομική Βοήθεια προς Κατοίκους Κοινοτήτων με Υψόμετρο

600μ. και άνω») για περαιτέρω ενίσχυση των κατοίκων κοινοτήτων με υψόμετρο άνω των 600 μέτρων βάσει Σχεδίου καθώς και διεύρυνση των κριτηρίων για αύξηση των δικαιούχων.

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2020 και του ΜΔΠ 2020-2022 των πιο πάνω πρόσθετων πιστώσεων.

Τροποποίηση Αρ.32

Κεφάλαιο: 210201.2 «Τμήμα Δημοσίων Έργων – Επαρχιακό Γραφείο Δημοσίων Έργων Λευκωσίας – Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 08200 «Δρόμοι»

Υποομάδα Δαπανών: 08201 «Υπεραστικοί»: €2.000.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2020 Νόμου, απαιτούνται πρόσθετες πιστώσεις ύψους €2.000.000 (Άρθρο 08212 «Δρόμος Λευκωσίας – Ανθούπολης – Κοκκινοτριμιθιάς – Αστρομερίτη – Ευρύχου»), για κάλυψη και άλλων ενεργειών πέραν της διεξαγωγής μελετών όσον αφορά το τμήμα του αυτοκινητόδρομου μεταξύ Αστρομερίτη και Ευρύχου. Επιπλέον πρόσθετες πιστώσεις ύψους €2.000.000 θα περιληφθούν και για τα έτη 2021 και 2022 αντίστοιχα.

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2020 και του ΜΔΠ 2020 – 2022 των πιο πάνω πρόσθετων πιστώσεων.

Τροποποίηση Αρ.33

Κεφάλαιο: 220200.2 «Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας – Κεντρικά Γραφεία – Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 04300 «Κοινωνικές Παροχές»

Υποομάδα Δαπανών: 04380 «Παροχές Υγείας»: €1.500.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2020 Νόμου, απαιτούνται πρόσθετες πιστώσεις ύψους €1.500.000 (Άρθρο 04388 «Ιατρική Περίθαλψη στην Κύπρο»), για αύξηση της πρόνοιας που αφορά την επιχορήγηση των προσπαθειών τεκνοποίησης για τα υπογόνιμα ζευγάρια κατά μία.

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2020 και του ΜΔΠ 2020 – 2022 των πιο πάνω πρόσθετων πιστώσεων.

Τροποποίηση Αρ.34

Άρθρο 16 «Απαγόρευση προσλήψεων εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου, προσώπων σε τετράμηνη βάση, ωρομίσθιου κυβερνητικού προσωπικού και οποιασδήποτε άλλης κατηγορίας προσωπικού για κάλυψη έκτακτων και εποχιακών αναγκών».

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2020 Νόμου, παρίσταται ανάγκη **τροποποίησης του Άρθρου 16** ως ακολούθως:

- εδάφιο (1)(θ)(ii): Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας: να περιληφθεί στο τέλος της πρότασης **«... καθώς και μέχρι 7 Λειτουργούς Κοινωνικών Υπηρεσιών (Κλ. Α8, Α10 και Α11) για σκοπούς αντικατάστασης Λειτουργών Κοινωνικών Υπηρεσιών που απουσιάζουν με μακροχρόνια άδεια ασθένειας και άδεια μητρότητας».**

Για την πρόσληψη του πιο πάνω προσωπικού θα απαιτηθούν πρόσθετες πιστώσεις ύψους €200.000 για τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας. Οι δαπάνες θα βαρύνουν το Κεφάλαιο 1504 «Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας».